

Librería Puvill

LIBROS ANTIGUOS

Batens, 10-BARCELONA-2-(España)

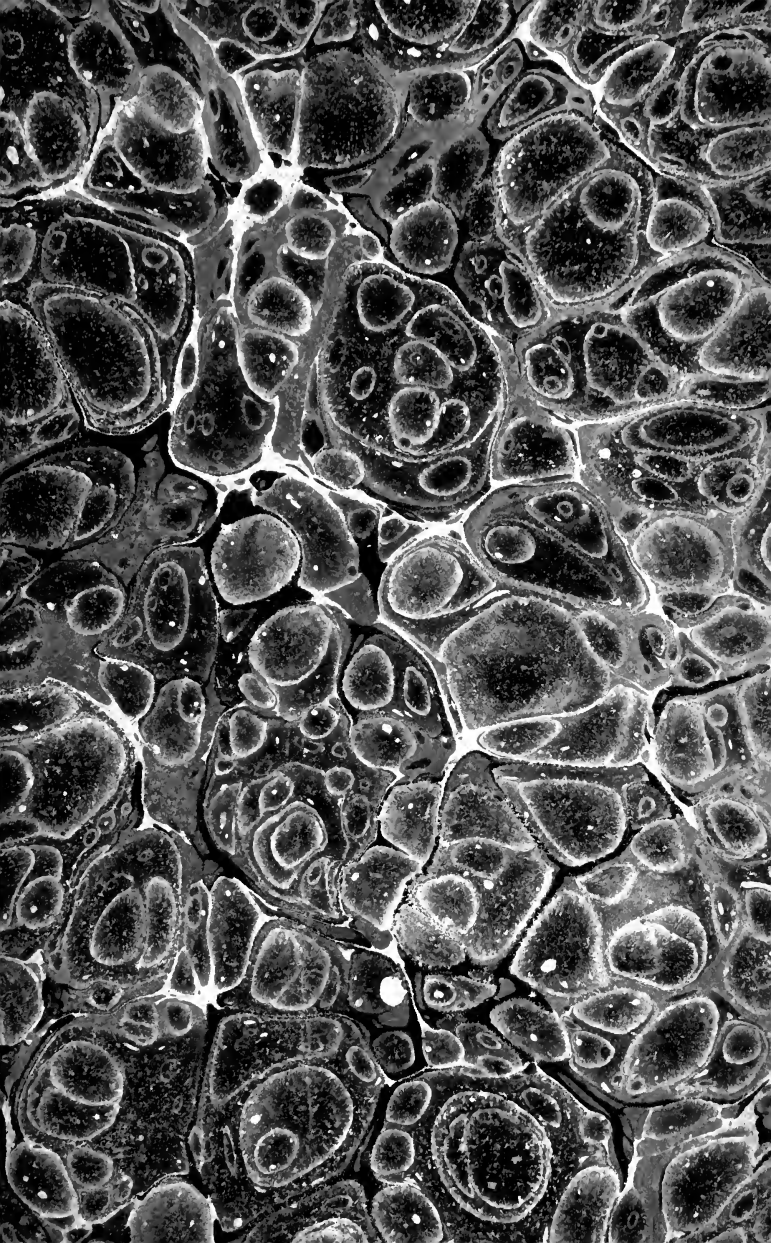

PURCHASED FOR THE
UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

FROM THE
CANADA COUNCIL SPECIAL GRANT

FOR

CATALAN LANGUAGE & LITERATURE 68

1304

350

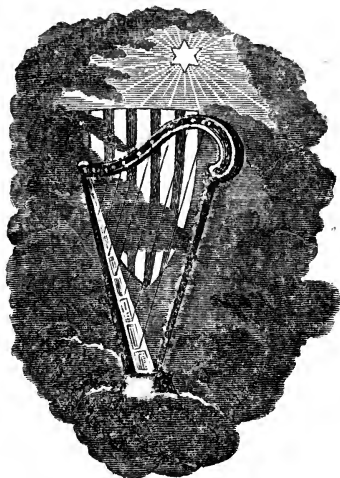
LOS TROVADORS MODERNS.

LOS PROVADORS MODERNS,

COL-LECCIÓ DE POESÍAS CATALANAS,

COMPOSTAS

PER INGENIS CONTEMPORANEOS.

BARCELONA.

LLIBRERIA NACIONAL Y ESTRANGERA DE SALVADOR MANERO,

Rambla de Sta. Mónica, núm. 2, devant del Correu.

1859.

PC
3929
T7

Barcelona. Imprenta del PORVENIR, de Bonaventura Bassas,
carrer dels Tallers, Núm. 51 y 53. -1859.

ADVERTENCIA DEL EDITOR.

La brillant acullida que los més distingits poetas catalans han dispensat á la col-lecció que ab lo títol de *Los trovadors nous* acabam de publicar, junt ab las poesías que no pogueren insertarse per la distribució de seccions, tant dels mateixos escriptors que contribuiren á formarla com de altres que no hi escrigueren; y finalment, las instancias de mólta personas amants de la llengua del país nos han mogut á publicar lo volúmen que anam á dar á llum baix lo títol de *Los trovadors moderns*. Aquesta variació de títol nos imposa lo deber de dar una explicació.

Com al empéndrer *Los trovadors nous*, no contabam fer un segon tomo, no li posarem *tomo primer*. Així donchs, vindria mólta mal posar *tomo segon* al present, no habentn'hi de primer. Además, lo títol de *Trovadors moderns* nos ha semblat més propi que lo de *Trovadors nous*, y per assó lo hem adoptat. Un altre motiu encara ha influït en nostra determinació. Los *Trovadors nous* se publicaren baix la direcció de D. Antoni de Bofarull: en los *Trovadors moderns* no hi pren part baix ningun concepte lo referit senyor.

Fem aquesta aclaració perque cada hu ocupe lo puesto á que se haja fet acreedor.

SALM DE AMOR.

Avuy tot es amor. La volta platejada
se banya en llum de sol. La brisa enjogassada
amorosos gemechs murmura per l' herbeta,
estenen los jardins de flors sos richs serralls,
lo amor canta en lo cor de ma gentil nineta
y canta 'l rossinyol en las ombrívols valls.

També era tota amor, ó vida de ma vida,
la hermosa dolsa nit, nit de perfums vestida,
en que de goig embriach, ab l' ànima abrasada,
palpitant á tos peus me arrossegá lo amor,
y, mas mans en tas mans, buscaba ta mirada,
y, mos ulls en tos ulls, buscaba lo tèu cor.

Paraulas me vàs dir que l' ànima inflamaban,
paraulas que com mel tos llabis destil-laban.
Ma vida hauría dat — ¡ y á soa recort me inflamo! —
per poder recullir fins lo aire que al passar
en sos plechs s' emportá ton deliciós *Jot' amo*
que aná, perfum de amor, la brisa á embalsamar.

Ja may ab més pura flama,
que la fé del cor proclama,
á la més garrida dama
ha estimat un paladí,

com jo estimo de las bellas
á la que reina es èntre ellas
com regna entre las estrellas
lo blanch estel del matí.

De son front, la neu més pura
pot envejar la blancura,
en sos ulls plens de dulsura
pot enmirallarse 'l cel.
De sos sguarts las centellas
fan enfosquir las estrellas,
en sos llabis las abellas
poden recullir la mel.

Las rosas de més valía
de Alep y de Alexandría
no valen la gallardía
de la flor del mèu amor.
Com busca un racó, soleta,
per fer son niu la oreneta,
lo amor dòls de ma nineta
ha fet sòn niu en mon cor.

Lo amor es foch de la vida
qu' espurneja en la ferida
del ánima adolorida,
lo amor ho es tot en lo món.
Del espay la galanura,
del cel brillant la hermosura
y del dia la llum pura,
amor tenen, amor són.

Tots los sers que 'l món habitan
febrils per lo amor se agitan
y á los raigs ardents se irritan

de aquest immens lluminar.
Los aucells de amor se inflaman
y de amor las feras braman,
los monstros marítims aman
en las entranyas del mar.

Los aucellets que voltejan,
los insectes que rodejan
á las flors que 's balancejan
per lo espay entre raigs d' or,
en la brisa que suspira
com só perdut de una lira,
diuhen á tothom que 'ls mira :
« Fills de amor, vivim de amor. »

Flors y plantas aromosas,
rius blaus y selvas frondosas
llansan queixas amorosas,
y saben com l' home amar
eixas poblacions enteras
de insectes, monstros y feras
que viuhen en las esferas,
en la terra ó en la mar.

Los aucells lleugers que passen
juntan son bèch y se abrassan,
las serps mateixas se enllassan
en son frenesí amorós.

Fins la pantera, ferida
per lo amor que li don' vida,
de sa espantosa querida
reclama un bès voluptuós.

¿Quí al véurer la llum, lo dia,
de terra y cel la armonía,

ple de amor no se extasía,
pus tot per amar se feu?
Font de mel y de dulsura,
tota amor es la natura...
¿Lo món mateix, per ventura,
no es fill del amor de Dèu?

Tot es amor. Lo món sa eternitat proclama
com de Vesta en lo altar eterna era la flama.
No sols lo cor humá lo foch sagrat consèrva :
los sers inanimats tenen un cor amant,
pus suspira lo amor fins en lo bri de l' herba
què estreméixer fa 'l vènt quant passa gemegant.

Tot essencia es lo amor. Emanació divina,
per lo món sos perfums, bell arbre, dissemina.
Quant un ánima al cel arriba ja, portada
pels ángels del Senyor, que l' han pogut salvar,
Dèu li pregunta sols al peu de sa morada :

— « Bona ánima, en lo món has sabut sempre amar? »

Amémnos donchs y amem ! Las brisas perfumadas
s' emportan en sos plechs las veus enamoradas.
En misteriosos cants, desconeguts idiomas,
lo món cada matí alsa himnes al amor.
Lo amor es lo vas pur de essencias y de aromas
ahont las donas van á derramar lo cor.

Amémnos donchs y amem ! La volta platejada
se banya en llum de sol. La brisa enjogassada
cants y sospirs tans sols entre las flors favela,
estenen los jardins de flors sos richs serralls...
Oh ! vina, vina ab mí, ma dolsa damisela,
á recorrer ensemps las selvas y las valls.

Al estar en los camps, la brisa planyidera
vandrà á balandrejar ta negra cabellera,
y ab sa petita veu, veu plena de armonía,
tas orellas rasant, murmurá :— « Cor d' or,
« jo, indiferent á tot, sola las flors dormia
« cuant allí me ha vingut á despertar lo amor. »

Las flors, que sènt del camp graciosas amoretas,
se diu que ànimas sòn de mortas donzelletas,
á sa volta 't dirán ab veu que s' evapora,
en lo aire sucudint sos cálzers perfumats :
— « La brisa es lo suspir del ànima que plora,
lo amor es lo perfum dels cors enamorats. »

Y lo sol ab sos raigs umplinte de llum pura,
en sas onadas d' or banyant ta vestidura,
te dirá :— « Jo que ab foch cuant se presenta arraso,
« jo 'm sento devorar per amorós ardor,
« y cada dia al món en mon amor abraso,
« que ma llengua es lo foch y lo foch es lo amor. »

Amém, ja que ama tot, nineta deliciosa,
amém, buscant dels camps la ubaga misteriosa,
y allí respirarém, — ¡ atmósfera divina !—
sentats sota un dosser de murtra y gessamí,
lo incens dels taronjers, l' olor de la englantina,
mesclats ab los perfums de rosa y romaní.

Y, mas mans en tas mans, respirarém ditxosos,
y, mos ulls en tos ulls, sentirém, carinyosos,
que ab sa veu de perfums la flor diu á la brisa,
que ab sa veu de sospirs la brisa diu al sol,
y que ab sa veu de foch lo sol que volcanisa
se diuhen: « Amem tots ! lo amor es lo consol. »

Oh ! vina, vina ab mí, la flor de las hermosas !

Nadant entre perfums, y sobre un llit de rosas,
paraulas murmurant de goig y de ventura,
del crepúscul la llum esperarém llavors,
què á cubrirnos vindrá ab sa rica vestidura,
abrassannos ensemps en un dols bès de amors :

Y com qu' es hora suau que á la dulsura 's presta,
y es hora per lo cor de emanacions y festa,
sentirém palpitar la terra entre armonías,
veurém languir de amor los astres en lo cel,
y s' umplirá lo espay de dolsas melodías
rodant entre torrents de perfumada mel.

Y flors, arbres, perfums, y boscos, rius, cascadas,
faran sentir á un temps sas veus enamoradas
que es hora dolsa al cor, y ab son secrét llenguatje
sos himnes alsaran, de amor emanacions,
en voluptuós concert, com cotidiá homenatge
dels sers y dels no sers, dels homes y dels mòns.

1 mars de 1859.

VICTOR BALAGUER.

LO TROVADOR DEL TURIA.

(Valenciá.)

¿Perqué voleu fèr cantar
al trovador de estos dies,
si les sehues melenchíes
no podrieu estimar ?

Deixau lo cor al que plora,
deixau lo plor al que sént ;
puix no cap lo sentiment
en lo cor y s' en ix fora.

¿ Quí escolta huí al trovador
entre ruines sentat,
si no trova al seu costat
qui planya lo seu dolor ?

Vulle plorar sobre l' historia
de altres temps desapareguts ;
y fer clams y clams aguts
en llaor d' aquella gloria.

Jo haguès donat cants de pau
y flors belles, com lo cel,
y veus dolçes, com la mel,
baix aquest cel qu' es tan blau ;

Jo cantára ab l' harpa d' or
de l' ánima les tristures
y gratisimes ternures
del sprit y del amor ;

Si poguès ; ay ! recullir
la gloria qu' es dissipada,
y escarnida y aventada,
per ferla del tot morir.

M' agarrat al sant pendó

de la antiga llibertat...
Al caurer lo *rat penat*,
morí el règne d' Aragó.

Deixaume á la sehua sòmbra
coronat de telarañes,
y ab dolor de les entranyes
tinga el pendó per alfombra.

Dormiu, chagants de altra etat,
sens escoltar lo remor,
que fá el pas del trovador
per les foses agarrat.

Seran los furs lo coixí
ahon deixe caurer lo cap...
Callau : perqu' aso n' ho sap
ningú per desgracia huí.

A la vora del mèu riu,
que omplida está de perfums,
banyada per tantes llums
qu' un bell paradís s' diu ;

Cantarà lo trovador
al sprit de soletat
lo cant de la llibertat,
y d' ella apres al amor.

Fermau la porta minyons,
fermaula un altra vegada ;

guardau l' historia passada;
guardaula de maldicions.

Si algú, al escoltarla, sonriu,
y el cap no baixa inclinat...
deixaulo... está acostumat
als ferros en que s' enriu.

Esperau vinga la nit...
lo que al sol no puix cantar,
de nit vindreu á plegar...
Allí parlará lo pit.

VICENS BOIX.

LA FI DEN CARNESTOLTAS.

SONETO.

¡Deforme nèt de una bacant de Roma,
que, ensinestrat per lo Llibertinatge,
dònas renom á ton antich llinatge
sent mestre en vicis y grotesca broma!

¡ay! passa ta èxistència com lo aroma
de un beire de cervesa á qui l' oratge
mata la escuma, que ab furios coratge
ix al saltar lo suro que la doma.

Á tots los plers, ab insensat deliri,
te entregas desinvolt y sens templansa,

fent que las vetllas sian dòls martiri,
cubert de flors per voluptuosa dansa,
fins que en la orgía, que modorra engendra,
quedas dormit sobre estenall de CENDRA.

S. ESTRADA.

LOS HORTS VEHINS.

Entre 'l teu hort y un altre hort
hi ha un martje de deu pams d' alt,
paret que antes era llisa
y que avuy llisa no es ja.
— ¿Saps per que no es llisa, noya?
¿ho diré? No, que ja ho saps.

En lo martje de que 't parlo
hi han fèt cinch ó sis forats,
perque servescan d' escala
per véurer á l' altre part.
— Qui ha fèt aquells clotets, noya?
¿ho diré? No, que ja ho saps.

Passant ahí dematí
pel carrer de més avall,
veigí que per dalt del martje
una noya treya 'l cap.
— ¿Quí seria aquella noya?

¿ho diré? No, que ja ho saps.

No se si miraba 'ls arbres
ó las rosas ó 'l sembrat,
ó si contemplaba al jòve
que llauraba més aball.

— Saps lo que miraba, noya?
¿ho diré? No, que ja ho saps.

FRANCISCO MORERA.

DOLOR Y CONSOL.

I.

Era una nina com un àngel pura,
ab la hermosura que virtut inspira,
humil com l' herba que en la font se mira,
caritativa com la caritat.

Com la floreta enamorada y casta,
com del matí la brisa carinyosa,
més que eixa flor brillant es ruborosa
cuant vá la brisa acarician son pit.

Dolsa es sa veu com de aucellet los trinos
cuant saludantne va naixent aurora ;
es eixa nina de mon cor senyora,
es eixa nina de mon port fanal.

Fa ja mòlt temps que un ser dins ella porta fruit de un amor immens, y la pobreta sofreix y espera; ¡ oh ! ans de ser mareta mòlt que sufrir hi ha, mòlt que esperar.

Y espera, si, com ánima piadosa lo jorn promés de pau y de ventura, ple d'esperansa 'l cor y de dulsura d' eix sèr sentirne lo primer vagit.

Vingué eix instant ; en mitg de tanta pena tingué un moment de ditxa verdadera , y un angelet de ròssa cabellera un crit llansaba obrint sos ullets blaus.

Era ma filla : sa mareta pia, la santa creu sobre son front ne feya, y jo vehentlas transportat me creya á un altre món millor que 'l que habitam.

Si pogués esplicar lo pobre poeta lo que sentí son cor al abressarla !... A tot lo món volguera ell amagarla, y extasiat contemplársela tot sòl.

Tot sòl, perque 'l mirar impur dels hòmens no vingués á empanyar sa imatge pura ; y véurer que fa fér á la criatura l' alé de Dèu quant á animarla ve.

Era amor, era amor lo que sentia ,

mès no eix amor que á l' ànima arrebatada,
mès no eix amor que ls' cors sensibles mata,
sino l' amor que als àngels te l' Senyor.

Era l' amor de pare
dulsura no igualada,
que més al cor agrada
que 'l sol als aucellets.

Més que á la flor las gotas
que la rosada envia,
tant, com al que s' moria
lo bálсам salvador.

Que estel de pau filleta,
te porte á eix món de pena
per fér brillar serena
de qui t' estim la nit.

Que guie en la borrasca
ta nau ab ma segura;
lo cel de ta ventura
no entele un núvol may.

Y que cuant l' hora sone
de mort per lo tèu pare,
ampares á ta màre
y 'l plores ab lo cor.

Que 'l fill que al pare plora,
consol trovará un dia

las llágrimas que envia
tornant benediccions.

Que Dèu te tinga de sa ma, nineta,
y 't mire ab ulls de amor ;
Que hermosura y virtut te do filleta!
Aixís ho vol mon cor.

II.

.
Cuant tristas ay! las horas de eixa vida
pel trovador ne son!
Cuant amarga es la trova y dolorida
que va cantant pel món!

Abí 'ls ángels digueren germaneta
al amor que tenia entre mos brassos....
Sols un instant de ma ventura 'ls llassos,
per sempre mès, pobret de mi, ha desfet.

Se mor la nina tan senzilla y pura
se mor la nina que mon cor adora,
la que pare m' ha fet ay! en mal' hora
puig al mostrarme 'l cel l' abisme he vist.

Ha volgut que apurés la dòlsa copa
plena de un licòr sant, licòr de vida,
sens pensar pogués ferme una ferida,
que en lo fons jo pogués trobar hi fel.

Miraula allà en son llit, sufrint y calma
ab ulls de amor abrigo á sa filleta,
mentres la sava fugint va, pobreta.
D' eix cos que ahí venia juventut.

Melancòlica llum llansa una vela
com en cel nevolós una estrellieta,
il·luminant lo front del pobre poeta,
que véu fugir sas il·lusions de un jorn.

Y 'l trist ha de fugir ; que la malalta
no conega la pena que 'l devora,
que aumentara la febra abraçadora
y la mort triunfaria mòlt més prest.

Vol sortir y no pot ; lo véurer juntas
á la mare y la filla l' desespera,
l' una sa nit ne dorm que es la primera,
l' altra camina vérs la eternitat.

Oh ! vull sortir ; las llágrimas me creman
si dintre ls' ulls més temps he de aguantarlas !
Fugim, fugim, anem á derramarlas
y derramantlas pregaré al bon Dèu.

Cau llagrimeta qu' en mon ull reposas,

cau, y rodant pregona ma tristesa ;
llagrimeta de foch!... ay! y com pesa!...
plorau mos ulls, plorau que ho vol lo cor.

Plorau, mès que ningú veja eixas llágrimas!..
Rodau com roda l' aigua per la roca,
evaporantse!... que ma pena loca
ella no entenga!.. y la infelís se mor!!...

Se mor, si, com del prat l' herba sedosa
que dèsprés de mirarse tant verde'a,
sèns aigua en que banyarse la pobreta
seca la déixa del estiu lo sol.

Com la flor de la nit que ufana brilla
casta, inocènt, mentre son vel va obrintse,
y que ab lo jorn tu la veurás morintse
del aire al rébrer lo primer amor.

.....
Filla del cor, nineta encantadora
sias tu de ton pare la esperança,
ensén la fe dintre sòn cor que's cansa
de tant penar, sense poderho dir.

Si tu sabesses, animeta meva,
cuant negra estrella en lo tèu cel pintada,
brillá naixent, may mès la tua morada
abandonar volgueras, pobre infant.

May més ! perquè si 'l mal irremediable
que tu has causat compèndrer ne podias,
per una eternitat lo plorarias
mil y mil voltas volgeras morir.

Y mentres ta pobre mare
te un peu á la sepultura
feu que brille la ventura
en lloch de tristó en lo frònt !!...

Axó costa tant al ánima
á fingir no acostumada
que li sembla que arrancada
de dintre l' cos ha de ser.

Tu no sabs filleta meva
lo que es riurer ab la boca,
cuant ay ! l' ánima está loca
presa d' un cruel tormènt.

Tenir adintre una pena
que va matant lentament,
y sofocarla rient,
del que la causa devant.

Es una guerra terrible
entre 'l sufrí y voluntat,
batentse ab desigualtat
que al fi es víctima lo cos.

Es un sarcasme, una burla

amarga com trist recort ;
es, ay Dèu ! un mal tant fort
qu' es pitjó que lo mateix mal.

Dorm, filla mèva 'l somni de la infància,
dorm eixos anys de calma y de ventura,
que prou vindrán los dias de amargura,
horas de plor, los dias de orfandat.

Y cuan dins de ton front sa llum ensenga
de la rahó l' antorxa lluminosa
demanarás en va veu carinyosa
que á mitigarne vinga tos dolors.

En va ; perque ton pare, filla mèva,
encara que per tu la sanch daria,
tas llágrimas molt mal axugaria
que mal pot ferho 'l que sofreix també.

¡Y has de quedar soleta en eixa terra,
sola ab ton pare que sos plors amaga
com la estrelleta que 'i matí divaga
trista perduda per la immensitat ?

Com mariner que en mans de l' ona amarga,
sense timó y á dins lleugera barca
un núvol véu á l' horisont que marca
hora fatal per ell, la tempestat ?

Com l' aucellet que fletxa voladora,
orfá deixal' de mare carinyosa,
com caminant que ab fosca pavorosa
pel bosch divaga sens trobarne 'l fí?

No; que Dèu de sòn cel de pau y glória
del trovadó' ha sentit la amant pregària!...
Lluny, lluny de aquí la llosa funerària!...
Portau en cambi flors, galas y amor!!...

Portáuene, que eixa nina humil y pura,
èixa mare tan dolsa y carinyosa,
ha espantat á la mort que pressurosa
avansabas á tráurerla del món.

A robarla venia á sa filleta
al espós, á n' al pare, á las germanas;
oh negra mort! tas prèssas eran vanas
que 'l cel encara no ha marcat lo jorn.

Alsa lo front altiu, álsal', oh mare,
ja que guanyada l' has en la batalla,
clement lo cel desviá la horrible dalla,
lo tèu esdevenir devant te 'l món.

Estima ta filleta; en ella mirat
com la planta del riu en l' aigua 's mira,
y puig Dèu t' ha salvat, la fe li inspira,
ensényali á invocá 'l sant nom de Dèu!!...

ALBERT DE QUINTANA.

A LA MEMORIA

DE MA ESTIMADA MARE.

Mare del cor que en la eternal morada
gósas de un Dèu d' amor santa ventura,
robarte pogué 'l cel á ma ternura
no á mon recort pogué, mare adorada.

Viu eix recort en l' ànima negada
pel mar del sentiment en sa amargura,
una llàgrima vòl, verteixla pura,
¡llàgrima trista pel dolor plorada.

Per tú sola eixa llàgrima atresora
mon cor adolorit, en sa esperansa ;
y èix recort te consagra, mare mia ;

Y en alas de la Fé aquest cort que plora
en sa trista orfandat, al cel s' llansa
y llàgrima y recort al cel t' envia.

ESTIBA LLOBERA.

LAS FLORS DE MAIG.

Pastorel-la catalana á veus solas.

Prop del riu hi ha una verneda
y un saló en mitj sa espessura,

ab catifas de verdura,
y ab solis de tronchs de faig.

Lloch agrest hont van las ninas
y hont besant sa cara hermosa,
las confòn l' aura amorosa
ab las flors del gentil maig.

Y 'ls aucells buscan son niu
entremitj de la verneda ;
los aucells buscan son niu
entremitj del bosch joliu.

Sota de un sálzer sentada una nina,
trena joyosa son rich cabell d' or ;
es son mirall fresca font cristallina ;
son sos adornos violetas del bosch.
Altra, teixint matisada guirnardá,
gronxa son cos, que es de gracia un tresor ;
altre ab son blanch cabridet á la falda,
canta mès fi que 'l festiu rossinyol.

Mès ¡ ay, ay dels cors !
que son eixas noyas
las mès ricas toyas
del MÈS DE LAS FLORS.

La vesprada al camp regala
de albas perlas bona almosta ;
lo sol bell fugí á la posta,

y de estels se omple l' cel blau.

PASTORETAS, ans no sone
de la *queda* la campana,
ballarém una *pavana* (1)
ab vosaltres, si axíus plau.

Y 'ls aucèlls de dins son niu,
glosarán una tonada...
los aucèlls de dins son niu
glosarán un cant festiu.

Sòta de un sálzer sentada una nina, etc.

J. ANSELM CLAVÈ.

AGRAVIS Y VENJANSAS.

I.

LOS AGRAVIS.

En una modesta sala
de una casa molt humil,
sentat se trova un varó
en ademan pensatiu.
Es del bras eclesiastich
lo diputat Pau Clarís,

(1) *Pavana*. Dansa antiga de moviments pausats.

l' ànima de Catalunya,
lo canonje de mes pit
que ha produit en tans sigles
la Iglesia de Jesucrist.

Per la centésima volta
llegeig uns vells pergamins,
y á cada una se queda
mes malhumorat y trist.

A la fi llensá ab molta ira
aquells groguenchs manuscrits
y parlán ab sí mateix
los següents mots ne va dir.

— Los pergamins no menteixan,
lo que está escrit, está escrit.

¿ Es posible, Phelip cuart,
que no sapigau llegir ?

¿ Es posible que tingau
memoria tan poch felís,
que 'l jurat en Barcelona
olvideseu en Madrid ?—

¿ Es posible que en lo oido
de un rey com vos, D. Phelip,

de la turba cortesana
lo funestísim burjit

sufoquia de eixa provincia
las llágrimas y sospirs ?

¿ Quí de vos no fa molt temps,
senyor Rey, ho haguera dit,

cuan posantne la ma dreta
sobre 'l llibre del antichs ,

diguereu devant del poble:

«Juro las lleys mantenir,
«y si no obeesch ab ellas
«vullne no ser obeit?»

D. Phelip, tornau en vos ,
tornau en vos, D. Phelip ;
que si aixís los reys ne faltan
á un solemne compromís,
al péndrer llisó dels grans,
¿que deurán fer los petits? —

Aixís parlá lo canonje:
cuant sos oidos ferí
un rumor que allá á lo lluny
de prompte se feu sentir.
Mes com lo espert navegant
en la broma més sutil,
adivina la borrasca
que estalla á la cap y al fí ;
Pau Clarís compregué masa
lo que el murmull ne vol dir.

Trau lo cap á la finestra.....
Lo murmull ne va seguint.....
Cuant los gosos ne murmuran
¡viva Dèu no estan tranquils!...

Ja lo bon senyor canonje
se disposaba á sortir,
cuant entrá lo diputat
Francisco de Tamarit,
lo soldat del bras de ferro,
lo mes valent paladí
de los drets de Catalunya,
que de llibertat ne viu

com del amor de las mares
se alimentan los bons fills.

—D. Pau, ja ha arribat lo dia,
ja lo poble ha sacudit
lo fre humillant de Castella,
la brida del rey Phelip.

—¿Qué diheu? Aquet murmull...

—Aquet murmull ne vol dir
que aquells que al poble aplastaren
baix lo peu com un reptil,
olvidaren que la víbora
trapitjada, llensa bri.

—¿Pensau que hi haurá disturbis?

—Suposo que aquet matí
correrá sang de Castella.

—¡Ay de tots, si succehis!...

Tamarit, las bonas causas
las perdan los mals amichs.

Un poble pot serne jutge,
pero may deu ser butxí.

—Ahont se trovan castellans
¿parlau de butxins, Claris?
digaume ¿quin nom mereixen
aquells que entraren de nit
en poble de Riu de Arenas
que de sang ne feren riu?
¿Quin nom mereixen, D. Pau,
puig es noble el de butxí,
los que en Castelló de Ampurias
ne cometeren lo crim
de sablejar sens pietat

la imatge de Jesucrist?
¿ Com tractarian als homens
si á Dèu tractaren aixís?
¿ Quin nom mereixen, digau,
los que en Cabrera y Rupit,
Manllen, Roda y Torelló,
varen matar tans vehints,
que ja tothom porta dol
en lo cor y en lo vestit?
Y 'ls que en Sureda y Maurellas,
saquejant com may se ha vist,
robaren fins á las mares
lo menjar de los seus fills,
digaume lo diputat
¿ quin nom ne mereixan, quin?
Los drèts nostres ¿ qué se han fet?
Aqueixa cort de Madrid
que mos escup á la cara
¿ qué acredita del país?
Jugán ab los nostres dols
Castella 's va entretenir.
¡ Ay de ella! si 'ls catalans
buscan de aquets jochs desquit.

Callá lo brau diputat
y continuá lo burjit
parescut al de las aguas
cuant ne revenan los rius.

— Ascoltau, lo bon canonje,
¿ sentiu lo poble, sentiu?

— Es lo huracá que amenasá.

— Es lo tró que 's deixa oir:

No hi ha remey per Castella...

Dèu ho vol, D. Pau Clarís.

— Dèu ho vol!.. També jo ho crech.

Lo dret del poble es diví.

Si per cas romp la barrera

¡ ay de vos, rey D. Phelip!!!

II.

LA VENJANSA.

Era lo dia del Corpus
de mil sis cents y cuaranta,
dia de festa y bullici,
de flors y de lluminarias.
Lo poble de Barcelona
bullia en carrers y plasas,
y dominan lo burjit
de sas confosas paraulas,
de cuant en cuant se sentia
lo corn de gent de montanya
que á camp ras ne feya nit
per tot lo llarch de la Rambla.

Y era per cert de estranyar
una cosa molt estranya ;
que tanta gent reunida,
devota com catalana,
trevalladora com tal
y en la estasió senyalada
de profesóns y de sega,
no donás cap importansia,

ni á contractar los jornals,
ni á parlar de la tarasca,
dos cosas que ádhuch abuy
tenen la gent preocupada.

Serian las onse-y mitja
cuant se observá en la canalla
un moviment furiós.

Y al mateix temps, desusadas
se feren sentir mil veus.

— ¡ Muyra la gent castellana!
— ¡ Muyra lo Santa Coloina!
— ¡ Muyra tot, menos la patria.

Y tot seguit se va oir
una terrible descarga;
y mentres los uns fujian
dels canons de la Dressana,
y los altres pels carrers
una sortida buscaban,
com gráns de arena polsosa
que un cop de roch desparrama;
las tropas del castellá
ab l' arma al bras s' adelantan,
deixan en lo camp estés
y sens vida á un pobre diable
ab lo pit atravesat
de part á part per tres balas.

Regná un moment de silenci.
Pero tot seguit sen' alsa
un somaten tan encés
que la ciutat sen' entraba.
Y com riu encaixonat

que romp de promte sas vallas,
y per cent punts diferents
llansa sas terribles aiguas ;
aixis un humá torrent
invadeix carrers y plasas.
Brillan nusos ganibets,
se blandeixan centas dallas,
surten sabres robellats,
trabuchs que pórtan metralla ;
y vint ó trenta mil bocas,
fúriosas, enrogalladas,
aixécan ja fins al cel
unánim crit de — ¡ Venjansa !

En aquell mateix instant
ne comensá la batalla,
que una volta romp lo vent
la flecha que l' arch dispara,
en lo blanch sense cap dupte
un moment despues se clava.

Sospresos los de Castella
ni tampoch lo que 's fan saban.
Los uns demanan perdó,
los altres prenan sas armas ;
moren renegant los uns,
moren perdonant los altres ;
y las donas infelisas,
tremolánt, desesperadas,
se abrasan ab sos fillets,
y fetas un mar de llágrimas,
— ¡ ahont son los nostres marits ? —
ab veu llastimosa esclaman.

¿Ahont son ? No ho vulgau saber.
La turba desenfrenada
en la sanch de los seus cosos
las mans y brazos se banya.
Tot son ays, tot son renechs,
tot son suors y son llágrimas...

Ministre que aixó has portat,
causador de eixas desgracias,
D. Gaspar, lo compte duch...
ó nasqueres sense entranyas,
ó no tens perdó de Dèu,
ni del rey, ni de la Espanya !!!

En va per calmar las turbas
los concellers se adelantan.

—Res de sanch, barcelonesos,
que la sanch ab sanch se paga,—
diuhen de son zel portáts.

Y lo poble mata y mata.....
que si sanch se cobra ab sanch,
sanch déu la gent castellana,
perqué 'ls pobres que obeheixan
pagan deutes dels que manan.

En va també presurosos
per contenir la matansa,
lo Santísim Sagrament
los frares trauhen de casa ;
perque com están las turbas
no hi ha Dèu que ab ellas valguia.
La Iglesia crida : — ¡ Perdó ! —
Y el poble respon: — ¡ Venjansa ! —
En va per fí, de las tombas

en la espantosa morada
búscan alguns salvació....
Lo poble furiós avansa,
y sens pietat ni respecte
las emprén á punyaladas
ab los vius y ab los difunts,
puis tal la sanch lo emborratxa,
que fins romp los ganibets
en lo pit de las estatuas.

— ¡ Via fora !—cridan uns.

— ¡ Som atents—ne cridan altres.

Los uns viva, los uns muyra !
Y el bom.... bom.... de las campanas
diu á los pobles vehints :

—Imiteu eixa matansa,
que si Barcelona pren
compte de injurias pasadas,
injurias á tots ne sobran,
agrávis á cap ne faltan.

Per coronar la tragedia
falta no obstan una hasanya.

Lo compte Santa Coloma
surt fujitiu de sa casa,
y en dos galeras de Génova
los ulls llagrimosos clava.

Lo virey de Catalunya,
lo *alter nos* de lo monarca,
trapitja de San Bertran
l' arena que el sol abrasa,
y fan plorar á las rocas
los sospirs que del cor llansa.

—Adeu siau de Queralt
las pintorescas montanyas,
Adeu sias, Barcelona,
que un jorn me vas rebre' ab palmas...
Jo men' porto ton recort
á las platjas de la Italia ;
y per mes que 't sigué ingrat
no 'm maleesquias, oh patria!

Aixís ne parlá, y los ulls
en la mar congoixós clava,
en la mar que al compte roba
la postrimera esperansa.

Las galeras genovesas
sense ell á la mar se llansan,
y prompte son pal mes alt
s' enfonsá en las onas blabas.

D. Dalmau no pogué més,
la fatiga lo desmaya,
y allí hont son cos ne caigué
deixá l' arena mollada.

Un suspir surt de sa boca
murmura algunas paraulas,
y á lo Dèu que l' abandona
rendeix solitari l' ánima.

Peró descubert al punt
per la gent de la Dressana,
corren ab ell tot seguit
y fret com ja s' encontraba,
lo cor que nadaba en fel
li cusan á punyaladas.

Y no habent fera mes fera

que un poble cuan se desmanda,
prosegueix la degollina
en los carrers y en las plasas.
Tot es crits y destrucció
la sanch de cent cosos raja,
y la venjansa del poble
puja de Dèu á la estansia
entre los ays dels ferits
y entre lo fum de las flamas.

MANUEL ANGELON.

LA PASTORETA.

Devallant per la alta serra
y fent mil saltirons van
unas cabretas hermosas
com un vol de coloms blanchs.

Detrás de ellas va una nina,
una nina de pochs anys
que es la flor de las pastoras,
y la enveja dels sagals.

Sota un sombrero de palla
llisca son cabell rissat,
son cabell ab qui 'l vent juga,
besantlo ab continuo afany.

Sos negres ulls carinyosos

son dos sols de tan brillants,
y sos llabis, no son llabis,
son dos cintas de coral.

Sa cintura es tan primeta,
que se li empunya ab dos mans,
y sa planta tan lleugera,
que en lloch hi deixá senyal.

L' aigua li diu que es hermosa
cuant se enmiralla en lo estany,
y li dihuen que es divina,
vensuts de amor, los sagals.

Mès ¿qué importa á la pastora
que assó li diga lo estany
si en mitj de sa sensillesa
no sab lo que es vanitat?

¿Qué li importan las finesas
dels pastors y dels sagals,
si no compren la innocent
son llenguatge enamorat?

Sos amors son las cabretas
que ella guia ab tant afany,
las cabretas saltadoras
que ara corren serra avall.

Arribaban á la plana
la nineta y son ramat,
cuan la claror de la tarde
acababa de espirar.

Era aquella hora tranquila

en que 'l vent dorm reposat,
la font dolsament suspira
al rumor de sos cristalls,
las flors ja tancan porugas
sos botons embalsamats,
y los aucellets descansan
en branca ó llits de gram.
Era l' hora en que á la terra
sol la obscuritat baixar,
cuant de repent lo galop
se ou de un caball desbocat :
las cabras, estemordidas,
se remolinan al pas,
y en va la pobre pastora
las empeny cap á un costat,
que, espantat de las cabretas,
se posa dret lo caball ,
y lo caballer que 'l munta
vacil-la un moment, y cáu.

Esglayada la nineta,
tota tremola de espant ;
mès corre á donar auxili
al caballer del caball,
que está desmayat en terra,
banyat en sa propia sanch.

La nina cobra mès forsas,
vehent lo perill tan gran ;
en busca vá de aigua pura,
y lo retorna ab afany ;
luego 's despulla la espatlla,
y fa venas de son xal,

y la sanch de sas feridas,
poch á poch li vá estroncant.

Al fi 'l caballer respira,
yllansant del pit un ¡ ay!
clava sos ulls melancólichs
en la nina del ramat.

— ¿ Quí sóu, li diu, verge pura ?

¿ Quí sóu, que axí me amparau ?

¿ Sóu lo mèu ángel custodi ? —

— ¡ Ca ! mon senyor, no só tal.

Só la pobre pastoreta
que estas cabras va guiant. —

— ¡ Ay, pastora, la pastora,
ben haja ton cor humá ! —

— ¡ Ánimo ! bon caballer,
apoyáuvos en mon bras :
prop de aquí está ma cabanya,
hont hi ha hospitalitat

per los pobres sense alberch
y 'ls desvalguts passetjants.

Veníu, veníu, bon senyor ;
ma mare vos cuidarà. —

Assó li diu la pastora,
y 'l ginet ensangrentat,
defallit y sense forsas,
li pren agrahit lo bras.

Las cabretas los segueixen,
lo caball las vá detrás,
y 'l eco de las montanyas
repeteix á cada pas,

« ¡ Ay, pastora, la pastora,
ben haja ton cor humá ! »

No molt lluny de una riera
en mitj de un ombrívol bosch
se alsa una caseta blanca
tota cercada de flors.

Es la cabanya tranquila
hont se gronxá lo bressol
de la hermosa pastoreta
que es la enveja del contorn.

Allí ha crescut ignorada
al aroma del timó,
pura y tendra com las rosas
que obren són calis al sol.

Allí visqué ajogassada
com un daurat papalló,
y llibre com las xixelles
que alsan als núvols son vol.

Mès ¿ qué té la pastoreta,
que ja no cuida las flors,
ni amanyaga las cabretas
que eran tots los seus amors ?

¿ Qué té, que un vel de tristesa
ara ennuvola són front,
y no 's sonriuen sos llabis,
sos llabis sense color ?

Tres dias ha que suspira
sense saber lo que vol ;
tres dias ha que no menja,
y tres nits ha que no dorm.

¡ Ay ! aquell cavaller noble,
tan noble com carinyós,
ha robat sols ab tres dias
la dolsa pau de son cor.

Cuant éll dins de la cabanya,
postrat al llit del dolor,
rebía ple de ternura
los seus purissims consols,

Prengué sa ma alabastrina,
y, apretantla sobre l' cor,
li féu sentir una flama
que ara l's abrasa á tots dos.

Li ha parlat de una ventura
que avassalla tots los cors,
li ha parlat de un Deu que es cego,
y tira fletxas per tot,
dins lo alcássar del monarca,
dins la casa del pastor,
y ara ja comprén la nina
lo llenguatge del amor.

Un dia en la casa blanca,
la caseta de las flors,
tot era profundas queixas,
tot era sospirs y plors,
que, curadas las feridas,
pero mal curat del cor,
lo galan de la caiguda
sen' tornaba ja á la cort.

La nina, la pobre nina
estaba sense consol ;

en va l' caballer la abraça,
y li promet sòn retorn ;
en va li jura mil voltas
recompensar sòn amor ;
en va li diu que l's sèus cotxes,
sòn palau y sos tresors
serán de ella, de ella sola,
y éll serà lo sèu espós.

Alguna pena secreta
té la nineta en sòn cor.....

¿Quí sab si plora perduda
la millor flor de sas flors?

¿Á la que salvá sa vida
de las garras de la mort,
á la que 'l vetllá amorosa
en sas horas de dolor,
será fidel mentres visca,
ó la olvidará traidor?

¡Quíu sab! — Cuant lluny de la nina
deixaba l' ombrívol bosch,
encara trist exclamaba
ab sòn accent carinyós,
« ¡Ay, pastora, la pastora,
ben haja ton tendre cor!

Dos anys passaren, dos anys,
y no torná 'l caballer ;
sos juraments amorosos
¡Ay! sel's emportá lo vent.....

.
Detrás de la casa blanca

y sota un negre xiprer
hi ha una fossa solitaria,
una fossa y una creu ;
fossa que guarda 'ls amors,
los amors de un ángel bell.

La mare de la pastora
está abrassada ab la creu,
y totas las altrás ninas
li llansan flors als sèus peus.

¡ Ay, mare, la pobre mare,
pobre mare, no ploréu,
que ha mort mártir vostra filla,
ha mort mártir, y es al cel !

FELIP JACINTO SALA.

GARTA DE SENTO BESEROLES

A PASCUALO RATOLÍ.

*Barsella de Fransa, á seite de Cúlio, del all
mil buits tents y tentra.*

¡ Caram, Cualó, si saberes
en lo poc c'ha navegat,
qué coses m'han amostrat,

los hombres y las muqueres!

¡ Cuan bé diu un autor nou,
que el que pel món no camina,
es com un poll de gallina
acabat de eixir del ou !

Calla, calla, que estic lelo,
y per mes que vacha alerta,
á lo millor, ¡ *santo sielo!*
yá em tens en la boca uberta.

Pero no anem fent el tonto,
pues no es llans este de riure,
y lo que t' hacha d' escriure...
mas vale tarde que pronto.

Fá mich añ, que, segons saps,
per la meua mala estrela
em fiu, Pascualo, á la vela
en un barco ple de naps ;

Y buscantlos les pesetes
á tots estos macameus,
carreguí també fideus,
pesóns de figa, pelletes,

Corfa de taroncha seca,
piñols de bresquilla tendra,
y pallús mesclat en sendra
del millor arros de Sueca.

Pues, señor, com vach dient,
bufant un bentet prou fort
en tres mesos... de repent
em claví dins d' este port,

Aón en tens ple de curruixes
en lo chenero en lo barco,

y enfangat en mich d' un charco
en tarquim hasta les cuixes:

Mes no es este punt, amic,
el que em fá pendre la ploma,
sino el contarte, y no es broma,
entre quina chent estic.

Figurat no mes, si vols,
si tindrà molta sustancia
esta chentola de Fransia
que diu = *aricó* = als fesols,
= *Ansalad* = al ansiam,
crec que = *soulié* = á les sabates,
pondamur = á les tomates,
y á les chiquilles = *Madam.* =

Al pa li diuen = *dupén* =
el vi sinse nom el criden,
pues no mes li diuen = *vén*, =
y en un trago el got et buiden.

Yo em ric com un albercóc
de vore que estos gabachos
son tan burros, y tan machos,
que no saben lo que es fóc;

Ni que es perol, ni casola,
ni anguila, granota ó peix,
ni feche, ni lleterola,
ni carn de cuixa, ni greix:

Y es tan inútil quels digues =
oli, salses, caldo, ó neu,
com si els dius = reñons, ó lleu,
anous, panses, meló, ú figues.

Per dir peres fan = *poár* =

al cap li diuhen = *la tet* =
y á la vesprada = *suár* =
encara que fassa fret.

A voltes demane yo
aigua, obrint la boca tota,
y hasta que no dic = *deló* =
no men darán una gota.

Tabaco en la tabaquera,
mas que d' or tragues un sác,
no en tindrás, si á la estanquera
no li dius = vinga el *tabác* :=

Y está mòlt posat en us,
(así parlant entre els dos)
el dirlos als chavos = *sus* =
com si foren algun gos.

Pera almorsar de-matí
hia qui es mencha un bou senser,
y si els dius = ¿que feu ahí? =
et contesten = *dichuner*. =

De modo que per mirar
uns dichunis tan estranys,
es pot vindre así á passar
la cuaresma tots los anys.

En lloc de setse es diu = *ses*, =
al mar = *mer*, = y nada mas,
de modo que en un poc mes...
no sé si m' entenderás.

Als criats y altres comparses
del caféns sels diu = *garsóns*, =
y mediant iguals raóns,
les criades serán = *garses*. =

Y en efecte si eu repara
cuansevol, que á elles s' arrima,
totes tenen coll de á vara,
y la cama llarga, y prima.

No mes que obrigues la boca,
ya et diuhen = *no comprén pá,* =
y á mi encara que m' agrá,
sols per creurels... compre coca.

Yo no sé perquè eu dirán
hasta els mateixos que el venen,
sent així tots ells tenen
tant d' amor al nostre = *archan.* =

Que si dus la bolsa en má
á tot et diuhen que = *ui,* =
pero yo els dic que « demá »
y me l' amague en lo si.

Tampoc encontrarás mai
per davant ni per darrere
ningú que li diguen Pere,
ni Roc, Quelo, Chaume ó Blai ;

Y parlant en veritat,
creç que sants no n' hi ha mes c' ú,
perqué tinc ben observat
que á tots els diuhen = *muixú.* =

Ya pots figurarte pues
el meu cor com estaré
cuant els parle en valenciá,
y em responen en fransés.

Que es lo mateix pera mí,
(y els ho dich soltant la risa)
que si em parlen en llatí,

con un retor cuant diu misa.

De modo que encarara en senyes,
com tenen estos garrautes
el cap mes dur que les penyes,
prenen els pitos per flautes ;

Y aixó que les que yo els fás
son tan fácils de asertarles,
que no pot equivocarles
qui tinga en la cara el nás.

Cuant tinc fam, per l' ordinari
nunca parle una paraula,
no mes vach, obric l' armari,
prenc un pá, y m' asente en taula.

Si conec que m' entra son
allá á les deu de la nit,
la seña que correspon
es... anarmen capa el llit.

Y aixina poc mes ó manco
vach interpretant la lley,
perque no tinc mes remey,
que herrar ó quitar el banco.

Pero apesar d' un llenguache,
que tál claritat respira,
á voites (pareix mentira)
no cauhen en el formache.

¿ Pues que et diré d' atres fets
d' estos *muixús* majaderos ?
Els homens porten cosets,
y les madames sombreros :

Aquells van molt plens de risos,
bucles, pendientes y anells,

y éstes en los culs postisos,
y en botes y saragüells.

Y uns y atres, es dir, tonts,
en companyía, ú asoles,
sempre van fent cabrioles,
ó ballant, y pegant bots.

Sols per ferli cosquerelles
á cuansevol foraster,
es besen en lo carrer
els mascles, y les femelles ;

Y no falta borinot,
que cuant els morros aplica,
si la *madam* es bonica,
s' arrima tol lo que pot.

Podrá ser aixó obra bona,
pero yo, fent el *non sabo*,
dic = « que el besar á una dona
no es com ferse un nuc al rabo ;

Perque crec, y tinc per sert,
que entre el mascle, y la femella
no convé posar canella,
ni salses, ni... cholivert.

En sí hi ha molt c' advertirte,
mes si tot ara teu conte,
nom quedarà res que dirte
al voret, que será pronte.

Pues vech que el calor apreta
y no es despacha en la lloncha
ni un piñol, ni una palleta,
ni una corfa de taroncha.

Que es bó que sapies y entengues,

que el dedicarse al comers,
té, Cualó, mes pelendengues
que escriure esta carta en vers :

Y lo que no es torna fum
sol bolarsen com les mosques,
pero... s'apaga la llum...
y... ¡Adios!... m' ha quedat á fosques.

JOSÉ BERNAT BALDOVI.

AL MEU ESTIMAT AMICH

MIQUEL VICTORIANO AMER.

Si tayant las onas blavas,
vent en popa, falaguer,
entre dauradas boirinas,
llunyedá guaita un vaixell;
¡Ay de qui en deserta platja,
de crits en vá l'aire umplint;
véu com corre, véu com vola
sens escoltar los sèus crits!
Axí tu, amich Victoriano,
l'ánima plena de dol;

has vist passar l'esperansa
sens que visitás ton cor.
¡Ah! cuant de pressa s' mostian
las alegres ilusions,
los altius somits de glória,
los dolsos somits d' amor;
flors preciosas que resseca
d' aqueix mon l' alé gelat;
castells al aire qu' esfondra,
un sol buf del desengany!
¡Niguls d' or, niguls de plata,
nigulets de tots colors;
d' altres brodau l' existéncia,
jo vos dich per sempre adió!...

Dols amich que tant anyoras
l' antich goix del cor mostí;
que has caminat en la vida
per mès deserts que jardins;
que has vist com jo fugir juntas
esperansas é ilusions,
com esbart d' ausells que aixeca
lo trapitx del cassador;
no mès llágrimas amargas
no mès llágrimas de sanch;
que los plors tenen dulsura
si los mescla l' amistat.
Y com dos abres que uneixen
lo sèu jemegar farest,
se per barranchs y montanyas,
corre desbocat lo vent;

abres sensa flors ni fuyas
per las tempestats cruxits,
las nostras ánimas tristes,
mesclarán los sèus sospirs.

G. FORTEZA.

MARE MEVA !!..

Cubert de una boira d' or
lo sòl lentament baixaba,
sòn front brillant amagaba
detrás dels núvols vermells.

No hi porta pintat lo goig
sino dolor y tristura ;
ay! ell véu la desventura
que avansa á pas de gegant.

De las montanyas en torn
la nit las sombras cridaba,
y ronch lo vent gemegaba
en los ecos de la vall.

No s' véu ni lluna ni estels
en eixa nit tempestuosa,
sa llum brillant, tan hermosa
l' ha apagada l' huracá.

Pluja sofocant, ardent,
vomita 'l cel per mil bocas,
y 'l llam calsina las rocas
ab són látigo de foch.

Avansa 'l geni del mal;
sa ma la teia tremola,
que inclement lo món assola,
ab són alé corruptut.

Era terrible sa llum
com los fochs de la estrelleta,
que en la nit trista y soleta
es emblema de la mort.
Y espanta al alarb errant,
cuant perdut en la planura
del desert, en sa amargura,
la véu en lo cel brillar.

Com un torrent fogós de lo alt de una montanya
saltant, saltant ne baixa al ressonar del tró,
y arrastra en sa caiguda á la infelís cabanya,
y del bosch als gegants que ploran de tristor;

Axí la peste avansa, sa baba verinosa
pels pobles escampant del fértil Ampurdá ;

no para fins que troba del mar l' ona espumosa,
y dins sa immensitat rabiant perdentse va.

Ay! que per tot terrible desplegaba
la descarnada mort sòn trist mantell,
y ab un riure sarcástich escoltava
los plors del jove 'l gemegar del vell.

Y sòn bras implacable á tots immola,
sens que ningú perdone sòn furor!...
per entre ls' apestats sa espasa vola,
com la faus en las mans del segador.

.
Ab llarchs y flotants vels,
las sombras de la nit
ne van embolicant
la cima del Montgrí.
Per sobre de la mar,
y l' pit de plors tot plé,
sos llumets tremolants
ensenen los estels.
Dels boscos en lo cor
se sènt lo vent xiular,
y l' silenci cubreix
la plana d' Ampurdá.
Las ánimas dels morts
pel cel van desfilant,
inclinantne llurs caps
pers sobre ls' núvols blanchs ;
Y tristos, compassius,
ploraban pels malalts,

sòn vol misteriós
tornant á comensar.

Postrada sobre un llit, en apartada estància,
ab sòn tendre fillet que amant sòn front besaba,
lo postrimer sospir una mare exàlaba,
despedintse de tots ab la calma del just.

Sòn front ardent corona de llum una aureola,
com voltan fugitius vapors una montanya,
cuant ab sòn raig d' azur lo sòl graciós los banya,
del tendre á Dèusiau donantlos hi l' pató.

L' aureola es de la mártir ; ab llágrimas amargas,
per sòn fillet la trista ploraba en sa agonia !...
desventurat fillet!... encara no sabia,
lo qu' en eix món de dol val l' amor maternal.

Sa veu que s' apagaba murmura debilmente,
com lo vent de la nit plorant entre las canyas...
A Dèu! á Dèu! fill meu!... lo fill de mas entranyas!...
digué, tancá sos ulls, y s' en pujara al cel.

.
Ja torna l' sòl brillant
á desplegar la roja cabellera ;
del rosinyol se sènt lo tendre cant,
que salutantne va la llum primera ;
y prega en sa cabanya
l' llaurador que trist ne gemegaba

veyent del mal la sanya.

Ay! tot es goig ; ha fuit á sa morada
la peste fera que Ampurdá assolaba,
sols lo fillet per sa mareta plora,
per sa mareta, que estimaba tant!...
que li cantaba un jorn trova sonora
sòn bressol ab dulsura tremolant.

Avuy canta l' trovador,
sols per tu mare estimada;
sas trobas son de dolor,
pus sanch li raja del cor
que ab plors sentits y amarchs surt barrejada.
Ascolta sòn cantar,
ascolta sa agonía ;
per qui millor un fill ne cantaria!...
Per qui millor un fill ne pot plorar! !...

Mare meva t' estim !!.. per tu daria
mos bens, es de venir y fins ma sanch,
per poderte abraçar rossegaria
mon front eternament per entre l' fanch.

Vina sobre l' alé d' aura amorosa
que va besant de la floreta l' pit,
fesme sentir ta veu tant carinyosa,
dolsa per mi com l' harpa de la nit.

Jo t' veitg sortir del cel prenda estimada....
vina, vina á parlam' de ton amor,
que de tos ulls val tant una mirada,
com per l' ángel la vista del Senyor.

Perqué, oh vent, has deixat del riu la bora,
y dels arbres las fullas agitat;
Ay! de la vista del fillet que plora,
la suspirada sombra n' has borrat.

Mès era ma mareta; s' destacaba
sa imatge enamorada del cel blau,
y un raitg de sòl sa túnica dauraba,
com daura l' aigua que dels núvols cau.

Ara altra volta, en soledat amarga
pobre infelís ne tornas á quedar!!...
es eixa vida terrenal mòlt llarga,
y sols ne puch plorar, sempre plorar!!...

Trist com la plana n' es mon pobre cor;
cuant va ls' turons la sombra embolicant,
lo fosch mantell ab calma desplegant
per sobre ls' camps que il-luminaba 'l sòl.

Com l' aucellet que dins la gábia d' or,
sa llibertat de un temps perduda plora,
trist com los ulls de la captiva mora
sentada en los divans del rich harem.

Trist pus li n' falta avuy al trovador
sa mare, com li falta á la captiva...
ella la te en apartada riva,
y jo la tinch, pobret de mi, en lo cel!!...

May més mareta meva sentiré

de tos cants melancólichs la dulsura,
may més de tos abraços la ternura,
ay! que per sempre n' has tancat los ulls!!...

Jo he vist ciutats, castells y rics palaus,
y festas, y saraus, y ricas galas,
sempre abatudas de mon cor las alas,
sempre perdut, trist sempre, sempre sol.

Jo he vist donas hermosas com las flors,
que ab llastimosos ulls m' contemplaban,
y al pobre fill en chor li preguntaban,
perqué ploras?... perqué mare no tinch!!...

Sol, solet sobre eixa terra
sembrada de dol y penas,
perdut entre las arenas
d' eix immens y ardent desert.

M' has deixat mareta meva,
m' has deixat veyent que ploro!...
jo no sé perqué no m' moro,
y vinch á trobarte al cel.

De que m' servirà la vida,
si flors per mi son espinas;
si mos cabells no pentinas,
si he de víurer hórfan, sol.

Sens haber pogut comprendrer
lo que un tèu pató valia,

sens véurer com responia
jo á ton amor maternal.

Benehit, mareta meva,
benehit lo jorn quem' mora,
lo meu cor que avuy trist plora,
de un sol vol á tu vindrá.

Si un jorn llegeixes mos cantars , hermosa ,
tu que ploras també per ta mareta,
prega per totas dos amoroseta,
que ellas pregan á Dèu per sos fillets ;

y cuant mústias las flors de aqueixa vida,
volem units del cel á la morada,
hi trobarem la prenda suspirada ;
allí ns' espera l' maternal amor !!...

ALBERT DE QUINTANA.

A CATALUNYA.

Donam inspiració Musa estimada,
dona forsa y dulsuras á ma veu,
que la brisa que corre regalada
á confins mòlt remots portará en brèu.

No he nascut, Catalunya, en tas riberas,
mès en ellas ma infància jo he passat;
y foren catalanas verdaderas
las primèras paraulas que he parlat.

Puig la mare amorosa que tenia,
mare rica en virtuts com no n' hi ha,
va véurer la primera llum del dia
en lo célebre y fértil Ampurdá.

Per aixó, Catalunya, en tu jo espero.
y t' dedico en ta llengua pobres cants;
que ton poble y lo meu que tant venero,
ja may foren renyits, sempre germans.

Es rica y mòlt brillant la teva història,
y está escrita en caràcter immortal;
y corona s' ceneix de altiva gloria
la ciutat que portá manto condal.

Cuant en mitj de la nit mès silenciosa

tos fets llejeixo, escrits en lletres d' or
dilatarse sento l' ànima joyosa
bullir sento la sanch dintre mon cor.

Altiu lo pensament romp sas barreras ;
vetj las barras vermellas ondejar,
y partir á tos fills, en sas galeras ,
las remotas regions á conquistar.

Y tornar ab gran nom y gran riquesa
alcansat ab prodigis de valor,
mentres lo món celebra sa noblesa
y la glória ls' reserva sòn vert llor.

Y la indústria floreix ab alegria ;
lo cantar del poeta es desitjat ;
y la fé y religió, que se extingia,
se abrassan ab la santa llibertat.

Mès aixó es un deliri que enagena,
y tòt somni fineix al despertar ;
y las horas ques' passen sense pena
troban sempre en sòn fi dol y pesar.

Aparto de ta historia la mirada
comparant lo present ab lo passat,
y la fixó ditxòsa y estasiada
en lo rich paradís que Dèu t' ha dat.

Vetj que ploran tos rius llágrimas puras
que una verda catifa reculleix ;

y voltejan las flors las parets dures
ab perfums que la brisa desvaneix.

Lo sol ques mostra ardent cuant naix lo dia,
eclipsant de la nit los blanchs estels,
porta cercle brillant de pedrería,
y á las boiras las roba los seu vels.

Y contemplo en las gotas de rosada,
que dormen ab descans sobre las flors,
las perlas de Basora celebrada,
y diamants de Golconda dels millors.

Jo escolto per la selva silenciosa
lo cantar del aucell, son morador,
que diu sempre ab sa veu armoniosa
llibertat, llibertat junt ab amor.

No tens, no tens rival, oh Catalunya!
éts la envidia constant del estranger,
y daría lo ceptre que éll empunya
per lograr sobre tu tenir poder.

Jo prego al Dèu etern de cel y terra,
que llum ha dat al mon y escuma al mar,
que encar' que sia en mitg de crua guerra
ma vida en lo téu sól puguia acabar.

ISABEL DE VILLAMARTIN.

¿QUI SO JO?

Jo te ho diré.

— Sé que tens moltes jermanas
y també molts jermanets.

Tas jermanas son las rosas ;
tos jermans son los clavells.

— No 'm coneixeu.

— Tens mil noyas envejosas
y galans que 't cantan tens.

Las noyas son las estrellas ;
los galans son los aucells.

— No 'm coneixeu.

— Ets forastera en la terra
y t' en vòls tornar al cel.

Diu que 'ls homes te somian ;
tu somias angelets.

— Ja 'm coneixeu.

— Molt estimas ; pero estimas
tot lo hermós, bó y verdader...

No 't miras sola en la terra
perque saps que 't mira Dèu.

— Ja 'm coneixeu.

¡ DESPERTA, FERRO !

Italia, dolsa Italia, la terra dels poétas
Italia, bella Italia, la patria dels pintors,
tas bellas glorias flotan per ton espay desfetas,
com vol de papallonas sobre un plantell de flors.

En tos bells temps de gloria, que ab tos recorts en-
[dolas,
de un cel esplendidíssim sota 'l dossé' estrellat,
tos gondolers cantavan sas dolsas barcarolas,
tos trovadors sos himnes de amor y llibertat.

En altre temps, tas brisas, de gloria misatjeras,
tos cántichs de victoria portánsen al passar,
per l' aire rodolavan los plechs de tas banderas,
temudas en la terra, senyoras en la mar.

Avuy en Llombardía, que es l' árbre de tas penas,
arvolan sa bandera tos estrangers senyors,
avuy cantas tos himnes al só de tas cadenas,
ta brisa avuy es plena de llágrimas y plors.

Si en altre temps los poétas, que tot lo mon t' en-
[veja,
los murs del Capitoli tenian per alberch,
avuy sos fronts gloriosos, que lo llorer ombreja,
per Capitoli tenen los ferros de Spielberg (1).

(1) La presó de Silvio Pellico.

Italia, dolsa Italia, la terra dels poétas,
la patria de cent héroes de realms guanyadors,
avuy cantas ¡ esclava! tas pobres amoretas
xiulánt á tas orellas lo fuet de tos senyors.

¿Qué fa, digas, Italia, ta juventut preclara?..
¿Segueix de passats sigles los indolents costums?..

¿Entre or y flors y seda viu sibarita encara,
los peus sobre mosáichs, lo front entre perfums?

¿Qué fan aqueixos pobles de glorias avilidas
veyent de llurs despullas á sos tirans gosar?

¿Qué fan aqueixas *villas* entre las flors dormidas,
com jardins babilónichs suspesos sobre 'l mar?..

Cuant en las vellas torres de tos histórichs temples
á véspres toca 'l bronze que 'l aire esmortueix,
de glorias sempre eternas mostrante los exemples,
¿no sents que al toch de véspres ta terra s' estre-
[meix?..

¿Nous diu res, fills de Italia, lo toch de la cam-
[pana?

¿A vostre cor no parla lo só que 'l bronze exten?
Es un toch que estermini, flamas y sanch demana...
Sòn, italians, las véspres lo vostre somaten (1).

¿Somatén!.. Lo bronze 'us crida
Dèu á lidiar vos convida,
per consól de vostres mals,
ab la veu adolorida
de dalt las torres eixida

(1) Alusió á las famosas véspres sicilianas.

de las vostres catedrals.

Alsau, plé de ardor lo pit,
en *Sagramental* la terra,
llansáu de venjansa 'l crit,
pus las vésPRES cada nit
vos llansan son crit de guerra.

De tiranía 'us satura
lo fuet de vostres senyors :
ja la espiga está madura ;
¡ empunyau ab ma segura
vostres dallas, segadors !

Pus lo austríach que 'us desdenya,
sanch, or, y fills vos arranca,
desplegáu al vent com senya
la creu roja y la creu blanca
de Saboya y de Cerdenya.

¡ No veyéu ab dol del cor
que la Italia es Prometeo
y que 'l Austria es lo voltor
que ab sanguinari recreo
li va rosegant lo cor ?

Si armas no teniu apenas,
robáune á vostres tirans,
y si 'us pesan, italians,
més pesan ¡ ay ! las cadenas
que agarrotan vostres mans.

Propici es lo instant ! Ja es hora !
Sènt patriotas, sòu soldats.
Ja 'l ferro la sanch anyora.
¡ En nom de vostres passats,
via fora, italians, via fora !

Com un símbol vensedor
vos dóna la Providencia
la bandera tricolor.
Compráu vostre independència,
més que sia ab sanch del cor!

Vos debéu tots á la historia,
y cuant, cenyit lo llorer
que deuréu á la victoria,
li pogáu dir, plens de gloria,
al austríach altanér
que jamay lo tirá medra,
sentiréu lo cor bullir
y, la campana al bronzir,
batent sas alas de pedra,
lo lleó de San March rugir.

Llavors ab accent altiu
podreu dir, com poble brau ;
« de amor patrio mon cor viu. »
Avuy patria no teniu,
que no té patria lo esclau.

No tindrà sa veu de plors
lo bronze que'l aire bat,
ni farà estreñir los cors ;
las vésperes serán llavors
vespres de la llibertat.

Dèu ho vol! La causa es santa
y 'us contemplan las nacions.
Si lo tudesch vos espanta,
ferint lo sol ab la planta
brotaran los batallons.

¡ Desperta, ferro!... Rugiu

com lo lleó empresonat
ja que avuy esclaus moriu,
perque un poble tan sols viu
del aire de llibertat.

Pus lo austríach que 'us desdenya,
sanch, or y fills vos arranca,
desplegáu al vent com senya
la creu roja y la creu blanca
de Saboya y de Cerdenya.

Propici es lo instant. Ja es hora!..
Sènt patriotas, sòu soldats, ♣
ja 'l ferro la sanch anyora.
; En nom de vostres passats,
via fora, italians, via fora!

12 de abril de 1859.

VICTOR BALAGUER.

LA NINA DELS GABELLS D' OR.

A MON AMICH GUILLEM FORTEZA.

;Un cantar á mi 'm demanas,
cantar que sía d' amor!
; Com vols tu cante la llengua,
si está ferit lo meu cor?
; No sents tu ja la campana

que planyent está ab dolor,
que planyent va per la nina,
la nina dels cabells d' or ?
¿No vèus tu secas las rosas
no vèus tu mortas las flors,
las bellas flors que ans regaba
la nineta del meu cor ?....
¿No vèus tu trista l' ovella
la perdiu y 'l rossinyol,
los amichs que ahi tenia
la nina dels cabells d' or ?..
Donchs si las flors y las plantas,
la perdiu y 'l rossinyol,
la ovelleta y la campana
plorant estan de tristor ;
no vulguias, no, que jo cante
que cante no vulguias, no,
pus entonar sols podria
tristas trovas de dolor,
que n' es morta la nineta,
la nina dels cabells d' or.

EDUARDO VIDAL.

A BARGELONA.

(Poesía dedicada á D. Víctor Balaguer y D. Lluís Cuchet.)

I.

Cantar jo voldria, oh patria estimada,
tas festas y glorias, tas altas hassanyas
que tan t' ennobliren per terras estranyas
de gloria cubrinne tos nobles pendons.
Cantar jo voldria, mes bronca es ma lira,
tos Peres, tos Jaumes, tos ínclits Moncadas,
tos heroes il-lustres que tantas vegadas
lo front humiliaren d' altivas nacions.
Cantar jo voldria tos fets y tas glorias,
cantar jo voldria, tos jochs y tas justas ;
¡ ay ! jo cantaria tas naus y tas fustas
que un dia orgullosas ratllaren la mar,
y al vent despleganne tas nobles banderas,
portánt orgullosas tas barras dauradas
d' altiva morisma las turbas armadas
los fronts orgullosos, los feren doblar.

II.

¿ Qui pòt cantar si 'l plor la veu embarga
al recordar, oh patria, los teus dòls ?
Si 'l teu passat lo teu present amarga,

¿qui pòt cantar per un moment tans sols?
¿Qui pòt cantar si l'aire que 's respira
no es l'aire seductor, embalsamat,
que sols pòt fer vibrar la pobre lira
d'un esperit que viu de llibertat?
Vuy no se vèu en gòticas finestras
á una nina escoltar á son amant,
aquell que vencedor en cent palestras
deposaba á sos peus son humil cant.
Vuy no se vèu á la pineta hermosa,
que la espasa cenyia al paladí,
un bes de amor donantli ruborosa
cuant sortia á combatre' al sarrahi.
Tampoc se vèu en lo teu mar de plata
reflectirse de l'aigua en lo cristall
lo pendó de tas barras de escarlata,
ni se sent en tos murs lo *virolay*;
sols se vèu en tos murs la sentinella
que cada quart exala son trist cant,
y una torrè de pedra que Castella
te posá perque fòs ton vigilánt.
No tens ja tos Entensas ni Moncadas
que la gloria cenyia de llorers
¡ay! no tens tos exercits, tas armadas,
ni una tumba tant sols pels Concellers!
Oh Barcelona, hermosa patria mia,
¿perqué ignorada jaus, plena de dol?
¿Perqué las naus, que'l genovés temia,
no estripan de ton mar l'ample llansol?
Tas llibertats, tas lleys, tots codichs savis
que admiraba acatantlos tots lo mont,

lo valor y constancia de llurs avis
tos fets gloriosos ¿podras dirme ahon són?
Brillants recorts de nostra antiga gloria,
gravats dirasme són ab lletras d' or.
Qué importa que los guardi nostra historia
si no 'ls tenim gravats dins nostre cor?
Só catalá, só fill de eixas montanyas,
adoro á Catalunya ab tot amor,
adoro sos palaus y sas cabanyas,
catalana es la nina que jo ador!
¿Quí pòt cantar si 'l plor la veu embarga
al recordar, oh patria, los teus dòls?
Si 'l teu passat lo teu present amarga
¿qui pòt cantar per un moment tan sols?

III.

Oh! Barcelona! Barcelona hermosa,
ta llibertat n' es vuy ja sepultada,
ni mourer mes no fa la marionada
de tas dauradas barras lo pendó,
que tos espúreos fills tan sols ne gosan
ab destrosar ton rich collar de perlas,
y gosa mes aquell que mes esberlas
obrir ne pòt á ton hermos blasó.
No aloseu lo cap, oh Berenguers famosos
de tombas que los segles consagraren,
dormiu en pau, oh sombras veneradas,
pus no espereu ja veurer renovadas
las glorias de que umpliren tot lo mon;
que aquells que saquejaren vostras tombas

y vostres llits de pedra trossejarent,
que aquells que vostres sendras aventaren
tal volta escupirian vostre front.

IV.

Poble ingrati ab tos majors,
que umpliren ton front de gloria,
los aires de la victoria
no farán mourer tos llors.
Fill ingrati, desagrahiti
á ta patria y á ton Dèu,
lo alé impur del olvit
ja ha tornat ton foch en neu.
En lo idioma de tos avis
no vols dar tos cants als vents,
que es mengua per los teus savis
parlar sos dolsos accents.
Tens mil Cids que presentar
en tos Jaumes y Ramons;
poden lo mon humillar
de ta historia un dels racons.
N'es Alfons ton Berenguer,
ton Blancas n'es un Guzman,
altre Anfós ton don Joan,
ton Padilla es Fivaller.
Tens en un mont capritxós
de una vérgè un sant palau
que dóna á tot cor repós
cuan nes del dolor esclau.
Fill ingrati, desagrahiti,

á ta patria y á ton Dèu,
lo impur alé del olvit
ha tornat ton foch en neu.

V.

Quí pot cantar si l' plor la veu embarga
al recordar, o patria, los teus dòls,
si 'l teu passat lo teu present amarga
quí pòt cantar per un moment tan sols?
¿Qui pòt cantar si 'l aire que 's respira
no es l' aire seductor, embalsamat,
que sols pòt fer vibrar la pobre lira
d' un esperit que viu de llibertat?
Al que avuy vòl cantar, oh patria mia,
aire li falta, es debil son accent.
¿Qui pòt á los seus cants dar bisarría,
cuant la patria no es independent?
Llavors, oh catalans, llavors de veras
ne cantaríam tots ab robust só
las glorias que alcansaren tas banderas,
las glorias de las barras d' Aragó.
Per tenir los poetas d' altre dia,
per sas glorias cantar com s' han cantat,
no 't falta, patria hermosa, poesía,
lo que 't falta tan sols es *llibertat*.

EUSEBI PASCUAL.

ES MEU LLIBRE.

(Mallorqui.)

Tench un llibre de molt preu
que Dèu al naxe'm doná
el me doná ab fuyas blancas
y em digué: « tú l' escriurás
« una fuya cada dia,
« jo 'l veuré en está acabat. »
Escrit el tench casi tot:
la nit anantme á colgá
tots los dias una fuya
ja escrita d' ell he girat.
Un capítol d' inocencia
á sas primeras hi ha,
totas ellas ben escritas,
cap borró las ha tacat.
Hi vetj una bona mare
qu' engronsa lo seu infant
y l' hi canta sas cansons
que 'l cor d' una mare sap ;
y que 'l besa ja adormit
á cuand desperte esperant
pera estrenyerlo en el cor,
pera tornarlo á besar.
Cada dia aquestas fuyas
jo llegesch ab nou encant :

son una música dolça
qu' allunya y s' en du l' embat,
que no torna quant acaba
y que dexa al cor plorant.
Casi totas las que venen
tenen tacas de pecat ;
arrancarlas jo voldria,
que, com la mort, feredat
sempre 'm donan quant las vetj
y no las puch arrancar.
N' hi ha d' altres que llueyan
com en nit fosca en el mar
sa llum d' un faro que crida
en el port al navegant.
Son sas fuyas de la ciencia,
auba hermosa que no ha dat
com altres aubas un dia,
que vengué s' ennigulat
de ma sort y p' els meus uys
sa llum d' es sol s' apagá.
Venen sas fuyas d' amor :
devant de mí va passar
una atlota, ella 'm mirava,
jo tambe la vaig mirá...
era un ángel que sortia
d' un altre mon y volant
sobre la terra passava,
tornantse á l' Eternitat.
Derrera ella ab cos y ab ánima
jo desitjava volar,
mes de mí anarsen la veyá

y jo 'm quedava esglayat.
No somiava y era un somni,
una visió que 'm dexá
tot sol en el mon ahont visch
ab un altre mon somiant.
Fuyas omplidas segueixen
per grans plors de soledat,
vermeyas són com si escrites
fossen ab tinta de sanch.
De sas derreras algunas
sa paraula d' amistat
á dictarlas ha vingut,
com veu d' amor que m' enviás
del cel qu' esper lo bon ángel
que en el mon me va mirá.
Quedan encara mes fuyas
que blancas encara están,
avuy n' he d' escriurer una,
demá un altre, fins qu' en blanc
ni una sola fuya quet :
vendrá el judici final,
Dèu fuyetjerá aquest llibre
de ma vida, ja acabat...
Ay ! cuand mes que fuyas netas
de tacadas n' hi veurá !

MIQUEL V. AMER.

LO VOT CUMPLERT.

Era de nit, prop la una,
y com un globo de foch
se aixecaba poch á poch
del fondo del mar la lluna;

Desde l' Occident al Nort
negres núvols se extenian
y per l' aire se espargian
com los cabells de la mort.

Bufaba furiós lo vent
de quant en quant revenint,
y las canyas sacudint
aparexia un torrent;

Bramaba 'l mar brumerós
contra la platja llansat,
y al silenci y soledat
daba un aspecte horrorós.

Ajudat de aquesta nit,
de certa ciutat venia,
y al Camp Sant se dirigia
de negre un bulto vestit.

Com la sombra de un finat
camina pausat y mut,
té cosas de un atahut
per los vents movilisat:

De quant en quant se deté,
se gira....., escolta....., 's resol.....,

pensaria cualsevol
que alguna maldat vá á fe'!

Lo relotje de la Seu
al través de tan brugit
marca la una,..... y del pit
llansa 'l bulto un ; ay Dèu meu !

De repent se veu brillá'
lo flam allá lluny de un ciri !
Ha surtit del cementiri !
Se belluga,..... ; Qué será ?

Del ciri la trista llum,
mitg apagada pel vent,
veure' unas faccions consent
blavi-negras com lo fum.

Lo bulto desconegut
se para sobresaltat,
presurós lo cor li bat,
son coratge está abatut :

Mes prompte, tornant en sí,
sacut la por que l' humilla,
dos pistolas amartilla
y prossegueix son camí.

De vent una rebufada
mes embravada que may,
la llum apaga, y un ay !
se sent de veu desmayada ;

Dels nuvols detras del cel
la flama s' es ocultat,
y estremada fosquedat
confont terra, mar y cel.

A passos lentos avansa

lo bulto cap al Camp Sant;
tan sols li falta un instant
per realisar sa esperansa ;

Tot favoreix los seus fins,
palpa la porta, escorcolla,
ja en lo pany la clau sorolla,
empeny, ajusta, ja es dins.

II.

Y apenas unidas las malvas trapitja
que brotan á espensas del cos sepultat,
lo cor se li para, la sanch se li gela,
li regan los membres suor de finat.

Ni vèu de las tombas los trists epitafis,
ni humils de las fossas divisa las creus ,
y 'l ruido que escolta de 'l herba moguda
dels morts que se axecan li sembla las veus :

Mes sent revenirse, y lo poch que li resta
de antigua bravura per cert que li val,
destapa una ampolla que porta á proposit
y duas glopadas se'n bèu de cordial ;

Y torna á son centro, la vida li torna
li tornan las forsas que anaban fugint,
cundeix per sas venas un foch que l' exalta
y avansa, los ninxos á tientas seguint.

Mes ay ! que la fosca las llosas oculta
que mudas revelan los noms dels difunts,
y en va 's desespera buscant la que tapa
la hermosa ab qui un dia ploraban tots junts.

III.

¿ Ahont ets, infelis criatura,
suspirat aliment del meu cor ;
ahont es la preciós sepultura
que t' doná inexorable la mort ?

Ay! ahont?.. que 'ls meus ulls se complásquian
lo epitafi callat recurrent !

Que 'ls meus ulls agotats no s' apáguian
sens cumplir mon sagrat jurament!

Aqui 'm tens, sol vivent tal vegada
entre 'ls molts que la mort ha vensut,
mes ma vida com ells apagada
sols demana ja á Dèu lo atahut.

Res me arredra ; aquest siti, aquesta hora
ja horrorosos no son pera mí,
y 'l meu cor que pateix y que plora
solament palpar podrá aquí.

Horrorosa es la fosca importuna
que no 'm deixa mas ansias calmar,
no 'm tapeu la claror de la lluna
núvols cruels, ¡ay! deixèula brillar.

Y si acás la borrasca empenyada
Dèu en trons descargá son furor,
que llampéguia, y la llum asofrada
dels llampechs donia etern resplandor.

Surti al menos fosfórica flama
dels cadavèrs que ha 'l temps consumit,
y 'l viu foch que los aires inflama
doni treguas al foch de mon pit.

Y si l' fi 'm consegueix, que m' importa
de ma vida torment sempitern!
Surtia un flam, mes que seguia... no importa!
lo flam negre del horrible infern.

Ay! al menos son ánima pura
me sortís com molts creuhen que surt!
Surtam, hermosa, y guardant la postura
cual dóls goig que per mi fou tant curt.

Surtam! sí, que 'ls teus ulls ay me mirian
com mirarme solian sovint,
que 'l aliento 'ls teus llavis aspirian
que 'm gosaba altre temps recullint.

Surt, vestida com sempre jo 't veyá
sensilleta, sens pompa ni orgull,
pentinada com sempre jo 't deya,
¿ten recordas, ma verje?... aixi 't vull.

Aixi 't vull, angel meu, y enganyada
la meva ánima veuret creurá
creurá veuret felis tal vegada
y 'l torment del meu cor calmará.

IV.

Oh! sí! ja 't veig, lo moribundo aspecte
que sobre 'l llit sentada
donabas als meus ulls en la vetllada
que te 'm robá la mort, es ay 'l que ara
contemplo conmogut; teva es la cara
de sepulcral grogor que fer me mira;
teu es lo pit que roncamet suspira;
teus los cabells que sobre 'l front te queyan

banyats de fret suor,... perdó, estimada!
Del intim del meu cor! perdó, si osada
ton sacrossant repos, la passió mia
profana ha perturbat... ¡ Ay, no podía...
Ay no te 'n vagias, no!... la veu profunda...
ab que m' parlas sofocada...
Tanca per Dèu la boca
que deixa moribunda
sortir á mots la amarga despedida.
Calla per Dèu! arrancam, ay!.. la vida.
Y no pronuncies mes unas paraulas
que en mos oidos sens callar ressonan
per mon etern torment.... No hi veig.... me ofego
se me entelan los ulls... no mes... no parlias!
no 'm repeteixias cruel tan tristas cosas ;
enfonsam dins de las geladas llosas
que tapan los difunts, y menos feras
serán per mi las tétricas figuras!....
Ahont vas?... qué vols?... que freda estás!.. ay! deixa,
deixam anar... ¡ no puch!... la forsa 'm falta,
fantasma cruel, deixam está ¡ perdonam!...
Me'n tornaré... tanca aquests ulls que 'm gelan
táncals per Jesucrist, que tas miradas
me espantan en estrem... ¡ Correu... socorro!

V.

Un terretremol horrorós sofoca
del mortal infelis la trista veu,
oberta está sa convulsiva boca
y un peu lluny apartat del altre peu.

Del cementiri la ajustada porta
bufant ab furia 'l vent ha sacudit,
y retronant la sacudida porta,
los ecos sepulcral's lo han repetit.

Blanch resplandor, subitament, la cara
del bulto ha il·luminat... es un llampech...
llampech ferós que no ha esclatat encara
y ha conmogut lo mon del tró 'l bram sech ;

Llavors de un jóve, las faccions mudadas
ab la claror del llam han descubert ;
fortas passions allá en son front marcadas
son pit á tants tancat es ara obert.

Un negre drap, que li serveix de capa,
de tafetá com un manton tallat,
de sa figura misteriosa tapa
ab descuidada gracia la mitat.

Lo estrépit horrorós del tró y la porta
de son fatal abatiment lo han tret,
li bat lo cor, y son vigor conforta
la impressió forta que 'l soroll ha fet.

Fuig del Camp-Sant precipitat, y apenas
tocan sos peus las pedras del brancal,
óuse un soroll igual al de cadenas,
óuse un soroll á veu de trompa igual :

Surt y lo enlluerna 'l resplandor de un atxa
que á la má porta 'l que era una visió,
cual blavinegra y espantosa fatxa
al mes pintat infundiria pó' ;

Marxa confusa de rahó y deliri,
que en cassos tals un no fanatic'h sent,
tant que aquell jove de sas armas tira

á la fantasma derribar creyent :

Y es la mateixa que aquell llum portaba
avans de entrar lo bulto en lo Camp-Sant.

Es la mateixa, la coneix, que acaba
de confirmarli son obscur semblant.

Y en un moment de convulsió espantosa
tira l' gatillo, la fantasma cau,
y sos vestits inflama resinosa
la atxa de vent que sobre l' herba jau.

Tot queda mut, la tempestat pasadas
renaix ara ab dolsa claredat.

La porta del Camp-Sant está tancada,
res hi ha que diguia lo que allí ha passat.

PERE MATA Y FONTANET.

MON PARE Y CATALUNYA.

I.

*Lo vuit d' agost de 1838 en Vilafranca
del Panadés.*

Se toca á somatent : sonan timbals.
De «A las armas!... ; Traició !... » séntense 'ls crits ;
y se amagan, tancantse los portals,
donas, petits y vells, esporoguits.

Carregan los soldats los seus fusells ;
y se ocupan los puestos militars ;
y corran cap al camp cridant—A ells !..
los miquelets, moderns almogavars.

Comensan lo combat al primer toch
las tropas valerosas de Isabel,
y ab glopadas de fum, de ferro, y foch,
contesta lo canó á qui diu— ¡ Cuartel !..

Y se estellan las armas tot ferint,
que 's baten pit á pit, de sech á sech :
y las balas á mils passen bronzint ;
y se sent de las bombas l' espetech.

No tremóla ningú que tots son forts,
pus tenen lo combat ja per costum ;
y la terra 's cubreix prompte de morts,
y lo cel se cubreix prompte de fum.

Al devant dels soldats corre adalat,
com un lleó seguit dels seus cadells,
un adalit, cridant entusiasmat,
¡ Per Patria y Llibertat !.. A ells !... A ells !...

No tem la mort : en mitj del dur combat
com bala disparada aixi embesteix :
de cop se trova de enemichs voltat ;
lo volen fer rendir, mes no 's rendeix.

La espasa li demanan per venssut ;

—teníula ! diu, y de ella se 'n despren
antes fentne dos trossos resolut,
que los llanssa á la cara de qui 'l pren.

Los contraris de rabia tremolant
apúntanli llavors los seus fusells,
li disparan... y cau ; y singlotant
murmura—Llibertat !... A ells !... A ells !...

.
.
.
.

Ja la nit ha vingut ab sas llumetas
com un mantell trapat contra claror ;
ja no sona 'l timbal ni las cornetas,
ni se sent de las armas lo remor.

Tan sols dels llops la famulench manada
romp lo silenci ab los udols aguts ;
y allá en mitj d' un xopoll de sanch glassada
venssuts y vencedors jahuen venssuts.

II.

La viuda y l' orfe.

Tota vestida de dol,
com la nit cuan fa mal temps,
se estava una trista viuda

sentada prop d' un noyet.

Pobre ! feya una corona
de olivera y de llorer
mentres que los ulls li anàbau
vessant de llàgrimas plens.

Y tranquilament dormia
al seu costat son fillet;
ella ploraba... ell somiaba
tal volta cosas del cel.

Los plors de la trista viuda
despertaren al xiquet
qu' esbarat corre als seus brassos
cridant: — Mareta, qué tens? ...:

¿Quí te ha fet mal que aixis ploras?
digas, que li pegaré
ab aquell sabre que 'l pare
me comprá... ¿No sabs?... — Pobret!

Ton pare, ton pare dius,
ay fill, que no 'l veurem mes!...

— ¿Perqué no anem á buscarlo?...

— Es molt lluny! — ¿Ahont es?... — Al cel!..

Y las llàgrimas li anaban
com dos rajolins corrent,
y com la mare ploraba,
ploraba 'l petit també.

¿Era estrany que plorés la pobre mare?...
¿Era estrany que 'l dolor fòs tan agut?...
Li faltaba lo espós, al fill son pare,
en un pais per ells desconegut.

— No plores fill de ma vida,
resém per ell, sí, resém :
deya la trista, aixugantse
los ulls, de plorar vermells.

Vina, fémlí una corona
per sa tomba... Y lo pobret
anaba dant á sa mare
las branquetas de llorer.

III.

Vint anys després.

Y ara, Catalunya hospitalaria,
ara 't saluda ab agrahiment mon cor,
pus de l' orfe y la viuda la pregaria
prompte escoltares aixugant son plor.

Cuant ploraba llavors ma trista mare,
era estrany que l' dolor fos tan agut ?
Li faltaba lo espós, á mi mon pare,
en un país dels dos desconegut.

Tú, Catalunya, generosa y noble
me donares la ma com á ton fill;
vint anys despres he vist que era un gran poble
lo poble que 'm salvara del perill.

Vint anys despres, llegint de sas proesas
la extensa historia, he vist que 'ls catalans
se han fet grands en tot lloch, pus sas grandesas

han respectat també los mes tirans.

He vist que cuant la general ruina
volgué la Fransa sense més ni més,
tú tan sols ab ta roja barretina,
prompte esquivares l' aligot francés.

Y obligantlo á amagar las sevas garras
y abatintne l' orgull dels imperials,
he vist també que son las tevas *Barras*
de nostre Espanya los mes forts puntals.

¿Qui donchs no enveja tas brillants jornadas?...
¿qui no enveja, mirantne tants lloers,
lo ser fill de la patria dels Moncadas,
dels Jofres, Berenguers y Fivallers?...

Jo, Catalunya, sí, jo 't vull per mare :
jo só ton fill ; de cor só catalá,
pus ab la sanch preciosa de mon pare
la teva terra inoculada está.

Ab ella se han regat de la planura
dels boscos y turons las verges flors.
Me ho recordan cuant miro sa hermosura
y altre volta las rego ab los meus plors.

Ma trista mare m' ho contaba un dia
al peu de un arbre coronat d' aucells :
— Allá sortí ton pare... Allí 's batía...
Aquí morí matant cridant « A ells !... »

Y al contarme la mare aqueixa historia,
mos ulls ploráren, s' entristí mon cor;
¡Mes quín tumbul, digui, hi ha á sa memoria?
mes quín llum se li crema á tal tresor?...

— « De sa tomba la llantia may se allunya,
que 'n es de Llibertat lo hermós estel,
y son rich panteon, de Catalunya
son las montanyas y lo blau del cel. »

Oh! si, lo lloch funerari
que tens, pare, es dels millors,
gegantesch y hermos sagrari,
essent perfumat sudari
dels camps las silvestres flors.

Dorm tranquil, pare estimat,
dorm, que si estant en perill
la patria vol un soldat,
ton puesto en lo fort combat
ja lo ocupará ton fill.

Y vosaltres que jo ador'
com al Martir de la Creu,
montanyas de etern verdor,
vosaltres, que me gardeu
lo tros mes grand del meu cor:

Vostre salvatge bellesa
veneració me infundeix,
y lo prech que 'l llabi resa,
plé de amor, plé de tendresa,
mon ánima os dirigeix.

Boscós, camps, turons, rieras,
que me donáreu consol
en mas tendras primavera,
jo vull que las llums darreras
vegeu de mon ultim sol.

Pus si 'ls jonchs que m' han bressat,
ab corrent hermosa y pura
Darro y Genil han regat,
las flors de ma sepultura
regará lo Llobregat.

Sí; mon cor ab son sentir
ja de aquí may mes se allunya,
y cuan arribe á morir,
per mon paré y Catalunya
será mon ultim suspir.

J. A. FERRER FERNANDEZ.

ILUSIONS TRONCADAS.

A.....T.*

Nina, la nineta hermosa,
la dels rics cabellats d' or,
retórnamen la pau meva
retórnamen lo meu cor.

A la vora del riu
que s' anomena Besos,
una tardeta de maig
á la caiguda del sol,
plena de amor repetias
« Angel meu t' estimo molt : »
y desde llavors no visch
perque 'm mata tant amor.

*Retórnamen la pau meva
Retórnamen lo meu cor.*

Jo creguí en tos bells accents,
creguí en ton senzill candor,
mes, ay! que sentí ben prompte
desgarrat lo meu pur cor. ;
y era que un altre 't seguía

mostrante falsa passió,
y era que 'ls zelos tronxaban
mas hermosas ilusions.

*Retórnamen la pau meva,
Retórnamen lo mèu cor.*

Vingué un dia ; funest dia
de amargura y cruel recort,
un dia en que ma ternura
fou pagada ab desamor :
y en va ab desconsol tristíssim
ploro llágrimas de foch ;
ja no ets aquella que 'm deya
« *Àngel mèu, t' estimo mòlt.* »

*Retórnamen la pau meva,
Retórnamen lo mèu cor.*

Perdona, hermosa, perdona
al qui en un accés de amor
ta calma á profanar gosa
ab vans lamentos y plors ;
perdona si en mon deliri
evoco dolsos recorts,
perdona al qui tu has causat
amor, zelos, desconsol.

Nina, la nineta hermosa,
la dels richs cabellets d'or,

retórnamen la pau meva,
retórnamen lo mèu cor.

JOSEPH MARIA TORRES.

LO CANT DEN GARIBALDI.

Ja ondeja la bandera que á la batalla 'ns crida.
Veni, y per jornadas las glorias contarém,
que no es per reys ni prínceps que exposarém la vida...
Crusats som de la patria. Per ella combatem.

L' albada de la patria ja 'l horisont aclara,
de independencia y gloria lo Sol ja s' es alsat ;
del fondo de sa tomba lo mártir de Novara (1)
saluda tos êxércits, ó santa llibertat.

¡L' opressor muyra ! ¡Ferro, despértat !

¡Salut, ó mártir ! ¡Salut, ó Sol !

¡La causa es justa, pobles de Italia,
la guerra es santa, que Dèu ho vol !

¡Partim, anem, marxem !

¡Foch y extermini !... Cuant falte ferro,
ab or y plata balas farém.

Trompetas de la patria, sonau lo combat ja.

¡Trra, tá, ta, ta, ta !

(1) Carlos Albert.

Lo foch del amor patrio ja nostre cor encen.
¡Passem lo camp austríach, passémlo á foch y á sanch!
¡Campanas de las vilas, tocau á somaten!
¡Ninch nanch, ninch nanch, ninch nanch!

Homens del Nort un dia, del uracá en las alas,
vingueren sobre Italia com un esbart de llops:
partintse sas despullas, robárenli sas galas,
fent tremolar la terra sos famolenchs udols.

¡Hurrá, fills de Cerdenya! Presenciarém lo enterro
dels opressors de Italia. Lo dret es nostre escut.
Avuy ab sanchi de austríachs batejarem lo ferro.
La patria de nosaltres espera la salut.

La Italia 'ns crida per deslliurarla:
salvémla prompte, soldats de Dèu:
com dels éxercits de passats sigles,
nostra bandera n' es una creu. (1)

¡Partim, anem, marxem!

Crusada santa, Dèu nos envía:
Milan es nostra Jerusalem.

Trompetas de la patria, sonau lo combat ja.

¡Trra, ta, ta, ta, ta!

Lo foch del amor patrio ja nostre cor encen.
¡Passem lo camp austríach, passémlo á foch y á sanch!
¡Campanas de las vilas, tocau á somaten!
¡Ninch nanch, ninch nanch, ninch nanch!

En mitj dels térbols núvols de pols y de fumera

(1) En lo pendó de Cerdenya hi ha una creu.

que los espaýs endolen, efluvis del combat,
veuréu com hi dibuixa, radiant y falaguera,
sa imatge venerada la santa llibertat.

¡Guerra als tirans que 's gosan dels braus en l' ago-
[nia,

que de San March al tindre encadenat lo lleó,
mercat de esclaus ne feren un jorn de Llombardía,
pel' llot arrosseganhi á trossos són pendó!

Butxí es de Italia l' Austria superba.
La patria plora. ¿Qué esperau donchs?
Devant nosaltres hi ha llops famélichs,
detrás nosaltres verges en plors.

¡Partim, anem, marxem!

Sobre hecatombas fetas de austríachs
nostra bandera desplegarém.

Trompetas de la patria, sonau lo combat ja.

¡Trra, ta, ta, ta, ta!

Lo foch del amor patrio ja nostre cor encen.

¡Passem lo camp austríach, passémlo á foch y á sanch!

¡Ninch nanch, ninch nanch, ninch nanch!

Ja del ferro las bodas anuncian las trompetas.
Sòn llit nupcial las planas estenen pel' combat.
¡Hurrá, fills de Cerdenya! Deixau vostras ninetas,
que sols es la batalla la novia del soldat.

De nostras santas glorias élls entelar voldrían
las páginas hermosas ab són impur alé.
Del regne de Cerdenya sa mina ne farían,
pus que jan's ho demostran, de robos y saquetjs.

Ja que no tenen misericordia,
fèm que de élls corra sanch á bassals.

Quen' vingan plenas vilas y planas
per abeurarhi nostres caballs.

¡Fills de Cerdenya, hurrá!

¡Sabres en má!

Trompetas de la patria, sonau lo combat ja.

¡Trra, ta, ta, ta, ta!

Lo foch del amor patrio ja nostre cor encen.

¡Passem lo camp austríach, passémlo á foch y á sanch!

¡Campanas de las vilas, tocau á somaten!

¡Ninch nanch, ninch nanch, ninch nanch!

Sabadell, 22 de maig de 1859.

VÍCTOR BALAGUER.

LA PORTA QUE MAY SE TANCA.

(Imitació mallorquina del poeta Blest Ghana.)

Vaix aná n' es castell de sa riquesa
ab esperansa morta,

em tiraren, cuant veren ma pobresa,
solament un dotbé demunt se porta.

Vaix da tochs èn es tèmple de se gloria
¡ni may hi agués tocat!

allá, entravan tan sols de sa victoria
els que duyen es front de raigs ornat...
—Obriume, Amor, obriume, clama un dia,
y òbrí y tancá tòt d' una
una dona diguèntme en llèngò impía :
«Dus á se cara massa fé dejuna.»
La santa llibertat qu' amarime feren
s' entrada á ningú tanca,
vaix esclamá, y tòts de mí rigueren.
¿No trovaré en el món cap porta franca?
Una en conech : una ahont ab desveri
hi acuden 'es humans,
pues per ningú 's tanca 's cementeri,
y en 's uys de sa mort tots som germans.

M. LLORENS.

LAS NINAS DEL TER,
RIGODONS PASTORILS CATALANS A COROS,

DEDICATS

A JAUME MORAGAS,

com una débil mostra de amistat que li professa lo autor.

Ab sutils celatjes
de neu, or y grana,

la aurora galana
matisa l' orient ;
y hermosas reflectan
sos raigs de escarlata,
las onas de plata
de mansa corrent.

Del TER als bells marges,
que el jorn daura apenas,
acuden las NENAS
ab grupo festiu ;
mostrantnos més gracias
sa extrema finura,
que flors la planura,
que estels nit de estiu.

II.

Descansem sobre la molsa
salpicada
dels brillants que envía dolsa
la rosada ;
y al olvit, ab cants melosos,
dem joyosos
de las penas lo recort ;
mentre 'ls ulls de las NINETAS
mil sagetas
fletxan vius al nostre cor.

Baix dosser fet de ramatje
de antich roure,
que el ponent en dòls onatje

fá remoure,
admirem tanta hermosura
com natura
vá als ulls nostres desplegant ;
y olvidem lo trist calvari
que el fat vari
nos impulsa á anar guanyant.

Viu com llamp, cuant fèr se inflama,
fá sa via
lo rich barb de roja escama
que el TER cria ;
y en tant romp ona tras ona,
al vent dòna
cants de amor, pintat aucell ;
y 'ns etsisan las NINETAS
ab rialletas
de sos llabis de clavell.

Sos plahers garde lo qui en vilas
malbarata,
per festins y jochs, sas pilas
d' or y plata ;
que 'l que en palla honrat reposa,
tranquil gosa
lo escás fruit de afanys constants,
sens que enveje en sa pobresa
més grandesa
que 'l amor dels sèus semblants.

III.

Cantem, NINAS DEL TER,
al so de la dulsaina ;
cantem, NINAS DEL TER,
lo amor de un cor fidel :

— « Prop de una font, que de penya escarpada
mana en rich doll per lo camp nutritiu,
ÁUREA gentil, contra un olm recolsada,
guarda 'l remat, mentre ab cants axís diu :

— « Crusáu plans y montanyas,
« sospirs, que á mas entranyas
« arranca un trist recort ;
« y á ELMIR, que l' cor anyora,
« diréu, jamay perjura
« aspiro á altra ventura
« que á sa sort unir ma sort. »

Cantem, NINAS DEL TER,
al so de la dulsaina,
cantem, NINAS DEL TER,
lo amor de un cor fidel :

— « Talla el vent fèr un caball de bravura,
quant sòn impuls, bras de ferro domant,
páral' de un colp ; y ÁUREA véu ab ternura
rich caballer á sos peus suspirant.

Y al ansia ab que éll intenta
pintar la flama ardenta
que bull dintre sòn cor,

contesta la pastora :

— « De ELMIR só, y may perjura
« aspiro á altra ventura
que á sa sort unir ma sort. »

Cantem, NINAS DEL TER,
al so de la dulsaina ;
cantem, NINAS DEL TER,
lo amor de un cor fidel.

— Diu éll llavors : — « Ab espléndidas joyas
« rica ornarás ton angélich semblant ;
« ninas gentils, com de flors frescas toyas,
« y host de vassalls tos caprítxos farán ;

« y en bells palaus, senyora,
« del cor que humil te adora,
« serás delicia y nort. »

Mès diu ella allunyantse :

— « De ELMIR só, y may perjura
« aspiro á altra ventura,
« que á sa sort unir ma sort. »

Cantem, NINAS DEL TER,
al so de la dulsaina ;
cantem, NINAS DEL TER,
lo amor de un cor fidel :

— « Al repicó de un templat tamborino
sona festiu un fluviol pastoril... :

Es lo de ELMIR, que, espifiant un dòls trino,
cáu ple de amor als peus de ÀUREA gentil.

Llavors la pastoreta,
li llansa una ulladeta,

que es de sòn pit conort ,
y, al temps que l's dos se abrassan,
li diu ella ab dulsura :
— « No aspiro á altra ventura
« que á ta sort unir ma sort. »

IV.

À las NINETAS més candorosas
tots junts cenyim,
ricas guirlandas de murtra, rosas
y gessamins.

Devall lo espés ramatje
que ombreja la devesa,
unim ab gentileza
las mans ab un sol llas ;
y al so de las *tenoras*
que alegran eixa plana,
alterne ab la *cerdana*,
lo alegre *contrapás*.

À las NINETAS més candorosas
tots junts cenyim
ricas guirlandas de murtra, rosas
y gessamins.
¡ Oydá !... las *grallas* donan
sas notas més agudas :
peguem tres corregudas...
un vol y un altre vol ;
marcantnos las *mudansas*
petit bailed, que ab tino

repica l' tamborino,
trinant ab lo fluviol.

À las NINETAS més candorosas
tots junts cenyim
ricas guirlandas de murtra, rosas
y gessamins.

La santa pau se alberga
en nostres rústichs pobles :
envejan fins los *nobles*,
nostres senzills costums ;
que en sos palaus de marbre
jamay prou ditxa alcansan,
com en poblats may llsan
las flors tan grats perfums.

À las NINETAS més candorosas
tots junts cenyim
ricas guirlandas de murtra, rosas
y gessamins.

Sentats en blanas herbas,
dem tregua á la fatiga ;
nostre calor mitiga
l' oreig de bon matí ;
y n's fa aspirá ab delicia
l' olor que en torn se cola,
de orenga, farigola,
ginesta y romaní.

V.

Al bell cim de las montanyas

mostra ja sòn disco l' Sol,
colorant nostras cabanyas
ab sos raigs de grana y or;
y l' saludan melodiosos
ab llurs cants l's rossinyols,
mentre aromas deleitosos
li tributan ricas flors.

En tant l' alta serra crusa
vell pastor, que ufá ab sa sort,
de l' alegre cornamusa
vá traihent melódichs sons;
rica cassa en lo bosch salta;
y, al rumor del rústich corn,
ab sa sanch la herbeta esmalta
trist *isart* (1) ferit de mort.

Tóca á festa la campana,
lluny llansantne sòn ressó,
y una alegre caravana
ja l' acull ab crits de goig.
Jóvens són, que envers la serra
van cercant un llogarrot,
que un temps fou palau de guerra,
y ara es sols un enderroch.

Vora del TER passárem, NINAS,
de la infancia la edat d' or :

(1) Cabra montesa.

ab sas onas cristallinas
hem jugat infinits cops :
; baldament fortuna varia
may nos llanse de aquest lloch !
que esta vida sedentariá
no la tè tothom que vól.

J. ANSELM CLAVÉ.

LO DEICIDI.

A sexta autem hora tenebræ factæ sunt super
universam terram usque ad horam nonam.

S. MATEU, cap. XXVII, 45.

SONETO.

Clavat en creu al cim del erm Calvari
lo Fill de Dèu, volcá de amor, suspira,
banyat de sa preciosa sanch, y espira
ab goig de un poble horrendament nefari.

Cubrintse l' cel ab manto funerari,
de crim tan espantós los ulls retira,
y al món revolt, que va á finir, li tira
lo vel de las tenebras per sudari.

Satan, al véurer la improvisa estesa
de trossos de són ceptre, atónit vola
y vola, espurnejant sa vista encesa
en mitj de la foscó que al orbe endola,
y, com ferit de un llamp en sa altivesa,
convuls de rabia infern avall rodola.

SALVADOR ESTRADA.

IDEALISME Y POSITIVISME.

Aliquis providet.

Cuand per Dèu, ó la patria, algun solemne dia,
un home pót donar la vida honrosament,
lo cor sent per instinct y véu lo enteniment
que l' postrimer respir no es plany sinó alegría.

L' home-ventre dirá que es evident deliri
trobar bella la mort fundada en lo ideal;
tapat sòn esperit ab denso vel carnal,
¿qué sab éll de debers, de gloria ó de martiri?

No tè ni fé ni lley, se riu del patriotisme,
se plau en ensenyar sos pobres ulls de talp;
créu sols en lo que pót éxaminar lo palp,
y de sòn bestiejar ne diu positivisme.

Als qui, lletrats ó incults, per terme de sòn art
veuhén tan solament ignobles apetits,
deixaulos fanguejar, un dia arrepentits
sabrán si es sols la vida un prolongat vil fart.

Mal comprén la viram que está en corrals ficada,
al libre y fort aucell de las regions serenas,
las del ambient més pur, de resplandors més plenas;
volátiles de foscor llum volen apagada.

Los hòmens prepotents en lletras com en armas,
de amor patrio y diví se senten inflamats;
soldats del pensament, ó del coltell soldats;
són del país escut en sos perills y alarças.

Cuand vénen enemichs á profanar la terra,

corrent y saquejant, matant y destruhint,
de l' honra nacional en lo més viu ferint,
¿quí devant dels treballs més fàcilment se aterra?

¿La patria salvarán, mare de tots comuna,
los hòmens de ideal, ó los *positivistas*?
No será certament á baixos egoístas
á qui fiarém l' honor, la vida y la fortuna.

¿Quíns són en tals moments los hòmens necessaris?
¿los del cor flamejant, ó bè los del cor mort?
De quíns hi ha que esperar auxiliis y confort?
¿quíns van ab peu més ferm á rébrer als contraris?

Pobre de aquell país hont los instints més nobles
se apagan, car regnant ja sola la materia,
ab són ceptre funest de escarni y de miseria,
ben prest són degradats los més heróichs pobles.

Així sempre se ha vist que cuand per las nacions
lo punt es arribat de trista decadencia,
los ciutadans millors, de més fervent creencia,
llurs mérits van purgant en forcas y presons.

Llavors vènen los temps de turbas y tirans,
llavors lo ben obrar forsosament es crim:
si per governador á Llucifer tenim,
los més mals á sos ulls serán los bons cristians.

Recordes' lo de Roma al comensar lo imperi:
no bè fou destruhit lo libre antich govern,
semblá que per los bons allí regís lo infern;
per élls hi hagué sols mort, desterro ó vituperi.

Cuasi en lo mateix temps, allá en la Terra Santa,
vingué al món lo anunciat per tantas profecías;

los hòmens del cor fret negaren al Messías :
aqueixa gran historia eternament espanta.

Un ginebrí famós, ab ben laudable zel,
de Cristo celebrá la resplendent doctrina;
en temps de negacions la confessá divina ;
diu : tal sublimitat sols pót venir del cel.

Un jorn nasqué un infant del seno de María ;
ningun fill de altre mare ha obrat aquells prodigis :
ni sabi, ni guerrer deixá jamay vestigis
de tanta potestat : ¿ab qui s' compararía ?

¿ab lo profeta alarb del sabre y del Koran?
Sa fé cuasi ja viu tan sols de tolerancia ;
passats los dias són de la mora arrogancia :
dol al cristiá fa avuy lo pobre Gran Sultan.

Y lo Evangeli en tant, més fort com més antich,
sa marxa vá seguint, y sòn orígen proba ;
cert no ha fallit sòn nom, sòn nom es *bona nova* :
sí ; Cristo es fill de Dèu, de tot mon cor ho dich.

¿La justicia imperial, que ja ni la presencia
dels vells romans aguanta, hauría de sufrir
que als jueus arribás Jesús á pervertir?
Sols ho pót esperar la culminant demencia.

Lo divo emperador, en mitj de sas orgías,
tè servidors atents, y la virtut cristiana
ha de agradar poch més que la catoniana :
columnas del Estat sòn sos discrets espías.

Jesús predica amor y fé y desprendiment ;
comet un altre crim mòlt més imperdonable,
parla horriblement clar contra l' varó honorable
que de ángel tè l' parlar ab obras de serpent.

¡ Infame ! diu irat lo digne fariseu,

de nostre públich orde es un perturbador;
traidor á nostra lley, al César fins traidor :
¡ Muyra lo criminal ! exclama en alta veu.

Abans, la multitud ab palmas lo rebía,
cuand per las poblacions l' Home de pau anaba;
axí que estigué pres tothom lo abandonaba,
més éll flux y reflux de multituds sabía.

L' Home del sentiment, de totas las dulsuras,
morí sentenciat com un facinerós;
may, may se ha consumat un fet més horrorós,
ni may un innocent passá més amarguras.

Dels africans deserts los tigres y panteras
tenen dolsos instincts si ab l' home l's comparam :
dimoni tentador, ¿ fins cuánd ton vil reclam
als descendents de Adam ferá pitjors que feras?

Sayons, lligáu ben fort, claváulo bè lo Anyell :
donáu fel á sa set : ¡ Justicia, mata al Just!
Búrlat', canalla cega, en ton ferós ajust,
á cada horrendo cop del infernal martell.

Riu y dorm, turba immunda, al César victoreja;
tos jutges te han ofert dramátich homicidi;
si alguns senyals estranys indican deicidi,
serán deliraments, blasfema bè y bromeja.

La Sinagoga tem la idea propagada:
deixebles tè lo Mestre, han de ésser expulsats;
serán tots perseguits per llocs y per ciutats:
hebreus, jeiheu en pau, la patria está salvada.

Sepulcres blanquejats había gosat dir
Jesús de Nazaret á pits de pudridura;

tan sols los malfactors de boca tan impura
las criminals llissons podían aplaudir.

¡Tremolen los malvats, y visca l' gran Tiberi!
visca després Neron! y guerra á tot sectari
que professe la ley del Mártir del Calvari :
guerra del un extrem al altre del imperi.

Guardar las libres lleys volían grans patriotas,
sempre poch positius; foren al fi vensuts:
quedáren los romans ab tots llurs drets perduts;
fou cónsul un caball de un poble enter de idiotas.

Ja la romana gent sols ama la brutesa,
teatros plens de sanch y plers ben positius;
los quimérichs cristians serán cremats tots vius,
ó á las bestias donats per la imperial grandesa.

Fins véurerse podrá una fera menos fera
que aquell poble embrutit; sa fam respectará
certs mártirs, puix acás en llur mirar veurá
com algun raig diví del premi quel's espera.

Y aixó fa redoblar las iras del poder:
religiós ó patriótich, ¡abaix tot ideal!
crít lógich, puix, manant representants del mal,
vá contra lo establert qui vol lo bo y lo ver.

Entre tants scelerats que en Roma governaren,
alguns, de alts pensaments, volgueren bonas lleys:
era ja massa tard; á pobles vils, vils reys;
tots los fets successius ben clar ho demostraren.

Un poble digne deixa al cap que se extravía
per los camins del mal; fins lo mateix corser
no créu, ó llansa lluny al cego caballer

més amat ó temut, si al precipici l' guia.

Tot César, bo ó pervers, assassinat moría,
finant pochls bè; y llavors lo bo veyá ab tristura
que cangrena social tampoch tè fácil cura:
¡qué hi fá! un altre senyor á Roma divertia.

Y aqueíl poble holgassá frenétich aclamaba
al nou tirá elegit per turbulents soldats:
¿qué valian per éll antigas llibertats?
l' amo li daba blat y al circo l' convidaba.

De aquell Senat de reys, de aquells tribuns ardents,
mantenidors de furs, fins passa la memoria;
sols visionaris van per alts camins de gloria;
ab pa y feras llurs nèts se donan per contents.

Á alsarse de llur fossa aquells il-lustres morts,
« ¡estos no nos són nèts! sens dubte exclamarían,
« uns verdaders romans aixó no engendrarián;
« miserables cobarts no naixen de hòmens forts.

« Matronas ¿ahónt sòu? vostras indignes fillas
« se haurán á llurs esclaus donat sens cap rubor;
« sols de valent es fill aquell que tè valor,
« lo cor fá l' parentiu, lleons no engendran guillas.

Y tindrián rahó: tot fill que á noble pare
deshonra baixament, per éll negat déu sér;
¿quina més lletja infamia al món hi pót haber
que ennegrir lo clar nom de un pare ó de una mare?

Mès; bah! llenguatje tal demostra sols follía:
honor, debers y drets, paraulas enganyosas
són per lo nou romá, que ja no créu més cosas
que materialitats de torpe fantasía.

Y cuand ja feya temps que en són sibaritisme
com en un jas de llot se revolcaba Roma,
cuand per petits y grans semblaba ja á Sodoma,
cuand hagué dat sos fruits lo franch positivisme,
cuand de Lucrecia l' nom no fou més que un sar-
[casme
com tants altres grans noms de venerables avis,
cuand sols hi hagué menspreu per los consells dels
[sabis,
en vicis moviment, y en lo demés marasme,
un soberá salvatje als sèus soldats convida,
avansa lentament lo godo formidable ;
la colossal caiguda es per fi inevitable :
romá, aquí está Alarich, prepara bens y vida.

Al saqueix de Alarich altres saqueixs seguíren ;
oberta estava al fi la pestilent caverna,
coneguda en lo món per la ciutat eterna ;
los plors dels habitants cent pobles divertiren.

També vestits de pells, manats per un rey sèu,
uns hòmens ben estranys á Roma ja arribaren ;
venian de mòlt lluny, y tot ho travessaren ;
Atila es aquell rey, dit lo *Flagell de Dèu*.

També un cartaginés centurias enderrera
hi aná, y jamay se ha vist un capitá més gran ;
á sa vista l' Senat feu tráurer al encant
lo terreno campal ahónt Aníbal era.

Lo temps cesáreo encants tingué igualment famosos ;
era cuand pretorians al més dihent donaban
la suma potestat, y al de més or nombraban,
incontestable fet de temps tan vergonyosos.

A un vol de flachs aucells no espanta lo esparver,

ó la áliga valenta á la infelís gallina,
com espantada ne es la capital llatina
al véurer de escarments á aquell nou missatger.

Llavors s'en vá á trobar al terrorós monarca
un home de ideal; pren de Jesús la imatge,
parla á Atila un moment, y proba ab sant coratje
que la barca de Pere es de salut la barca.

Pero lo Etern volgué que l' cos de la Senyora
que tant se deshonrá, fos trepitjat encara ;
que la ignominia al món mostrada fós ben clara :
veníu, nacions, ¡mirau la gran dominadora !

De aquells aixams del Nort parlant los escriptors,
diuhen, y es veritat, que uns á altres se empenyían ;
efluvis singulars los vents los transmetian,
per fills de aspres deserts efluvis tentadors.

Cuand rossas véu lo llop damunt de un camp ti-
[radas,

llansa alegres udols per altre repetits,
y axí de bosch en bosch volant de festa l's crits,
animals carnicers acuden á manadas.

Qui sols créu en la carn, que acabe com carnús,
axí com acabá Roma, la bestia immensa,
sens que li baste ja com á final defensa,
tanta es la corrupció, ni l' manto de Jesús.

¡Viva Dèu! humá orgull, ¡quínas llissons tan duras!
Virgili habia dit ab sòn superbo dir :
romá, tu ten present que als pobles déus regir (1) ,
y may rassa de esclaus sufrí majors torturas.

Gosa, Roma imperial; vestals, prostituívos :

(1) *Tu, regere imperio populos, romane, memento.*

no hi ha patria ni Dèu ; las palmas , los martiris ,
de cervellots malalts aquestos són deliris :
llatins , culto á la carn , en ella sumergiuvos .

Antes que lo estranjer tingués lo Capitoli ,
ensenyant al romá que cárrech es viril
lo governar nacions , y que éll es mòlt servil
per seguir aspirant del globo al monopoli ,

hi habia ja llarchs tèmps que un altre gran ciutat ,
la del Profeta-rey , Sió la deicida ,
tremendíssimament habia vist cumplida
la predicció fatal del gran Crucificat .

Allá en Jerusalem , ¿ quí la Escripura ignora ?
fá erissar los cabells lo bíblich èxemplar ;
per mares y per fills immens es lo plorar :
després de tants cents anys lo hebreu encara plora .

Senyor , habeu probat , per fausta é infausta guerra ,
per desventuras grans y grans prosperitats ,
als fills de mon país ; mès may són apagats
en élls los nobles flams de Dèu y de la terra .

¡ Oh ! cuánt vos ho agrahesch , Dèu mèu , car nostra
[historia
es proba ben patent , es proba decisiva ,
de que si á una nació se enterra tota viva ,
baixant ab fé al sepulcre n' surt radiant de gloria .

Monarcas catalans en una edat passada
mantingueren triumfants la causa gibelina ;
Dante diu llur valor , pero la gran doctrina
del Home-Dèu per élls fou sempre venerada .

Que negue lo insensat del univers lo Autor,
peró resplandirán lo Sol y las estrellas ;
lo ateo diu devant de tantas maravellas :
¡ Cuadro, te has fet tot sol ! ¡ cuadro, no tens pintor !

Veihem, sentim á Dèu ; tot canta sa presencia,
está per totas parts, se troba en tota esfera ;
proclama l' sòn Senyor naturalesa entera :
¿ quína es la veritat més viva de evidència ?

Tenim en la consciencia ab netedat escrita
la regla del obrar ; conté lo bè y lo mal,
clar porta lo de Dèu com lo de Belial,
es franca veu del cel, perdut es qui la evita.

Dèu es lo Sol moral de nostra humanitat ;
són raigs de est lluminar los nobles sentiments ;
no han de apagarlo, nó, los més horribles vents ;
sens éll, ni amor, ni fé, ni patria, ni amistat.

Aquell qui no tè Dèu, es mer irracional,
sa patria es lo país hont més tranquil pastura,
per éll importa poch dels sèus la sepultura ;
tipo de positius, nega lo món moral.

Que tot bon pensador la Providencia admire ;
Dèu significa vida, y lo ateïsme mort ;
al poble corromput governa l' poble fort,
que cregue en la virtut y que en sas fonts se inspire.

Tal es la eterna lley que al príncep desespera
dels àngels del orgull, puix sab que sas victorias,
no consentintlas Dèu, han de ésser il-lusorias,
que en resultat final tan sols es Dèu qui impera.

LLUÍS CUTCHET.

Barcelona, 10 de abril de 1859.

LO PRIMER DISGUST.

En l' aurora de la vida
sonrosada y plena d'or
en que l's cantars de una mare
cubreixen los ulls de son,
y ab ternura nos adormen
abrigats en lo bressol ;
cuant sols sa veu amorosa
fá ressoná l' nostre cor,
no coneixent altra vida
que són pit y sos patons ;
llágrimas los ulls derraman,
mès són tan dolços los plors
com la llet ab que l's acalla
aquella quens posá l' mon :
són llágrimas que destil·lan
dels ulls, pero nó del cor ;
y com venim á la vida
per sufrir fins á la mort,
á apéndrer de plorar luego
nos ensenya lo Senyor.

A aqueixa edat venturosa
en que vivim com las flors,
y es igual á sa puresa

nostra innocencia y candor ;
la infancia sonriu alegre
com á sa surtida l' Sol :
mès com á voltas un núvol
sól tapar sòn rostro hermós,
axí los infantils dias
tenen també sos dolors ;
mès són las llágrimas nostras
com las gotas que en la flor
derrama ab sa má l' aurora
per sa salut y consol.
Dels tendres ulls són las perlas
que regalam ab amor
á qui no veu la innocencia
dels nostres infantils jochs ;
tan puras, tan cristallinas,
que són aigua, mès nó plors.

Venint los anys de la vida
que en lo pit sentim lo cor,
y á la mirada acompanyan
novas, gratas sensacions ;
cuant, acabada l' infancia,
la juventut pren sòn vol,
y cels estrellats contempla
y terras plenas de flors ;
y l' rosat y blau celeste
sòn tan sols los sèus colors ;
cuant de la vida los somnis
comensan ab dòls transport,

y en un bressol de esmeralda
nos gronxan las il-lusions....
Llavors las penas comensan,
las llágrimas y trastorns.
Comensant lo cor á viurer,
comensa á viure l' dolor,
y al despertar de aquells somnis
tots-brodats de plata y or,
la llum del dia nos falta,
y l' nostre cel torna fosch.
Llavors en lo pit penetra
ab sas espinas lo amor,
amor pur que sols se posa
hont véu puresa y candor.
Tè dels aucells l' alegría
y de las flors tè l' olor,
de la lluna la tristesa,
y l' armonía del bosch:
fill del cel y de la terra,
tè martiris y consols,
y es una mescla agradable
de alegría y compassió.

Axí dos bellas germanas
que dels ángels tambe n' són
en la innocencia y puresa
de són angelical cor,
cenyint dels anys de la vida
la corona de verdor
que juventut las regalà
per adorno de són front,

sentiren sense parlar-se
los nous encants é il-lusions
dels dias en que comensa
la nova vida del cor.
Derramant la simpatía
la ternura y compassió
que en ellas creixen hermosas
com en jardinet las flors,
y sentint per lo que veuen
las més puras sensacions,
volgué la sort desdixada
que objecte de sòn amor
fos un cabrit de pochs dias,
blanch com la neu, fi y hermós.
Separat de la cabreta
que li doná l' llum del jorn,
al pobret la llet li falta,
y plora sense consol.
Lo acarician las germanas,
y en sas faldas lo calor
de sa mare li supleixen ;
li donan pa, mès non' vol,
que l' cabridet no menjaba,
ni coneixia lo bosch.
Li donan llet escalfada,
lo abrassan, li fan patons,
y al ser de nit li preparan
un llet de llana ben tou,
lo anyorament de sa mare
mitigant ab sòn amor.

Axí passá l's primers dias
de aquella separació
lo cabridet, que era enveja
de la neu en la blancor,
y concixent que l' estiman
las germanas de bon cor,
olvidant al fi á sa mare
prengué per mare á las dos.

Nen li diuhen, y seguintlas,
al cridarlo, á tots los llochs,
á sas caricias contesta
arrimánsel's carinyós.
Si á passeig van, se l' emportan,
y l's diverteix ab sos jochs :
ja un bell collaret li brodan,
y ab éll adornan sòn coll;
ja una corona de fullas
li posan entre l's banyots.
Dels ceps y acassias frondosas
li donan tendres rebrots,
y ab l' agua fresca l' regalan
de las cristallinas fonts.

Lo cabridet no trepitja
de la montanya l's escolls,
que són sas potetas tendras,
y l' atraparía l' llop.
Si acás plou, ó bè borrasca
anuncian de lluny los trons,

las germanetas lo cridan,
y éll corrent vá al sèu aprop,
y ab caricias repetidas,
retirats en un racó,
deixan passar la tormenta,
sens cuidado ni temor ;
y al daurar altra vegada
los camps ab sos raigs lo Sol,
y cuant lo blau cel esmalta
lo arch-Iris ab sos colors,
alegres de casa surten,
y del prat en la verdor
pastura l' cabrit, y l' miran
las germanetas ab goig.

¡Cuánt prest lo temps axí passa
entre dolsas il-lusions !
Las germanetas pensaban
que eterns serian los jorns
en que disfrutar podrian
del cabridet ab los jochs.
No sabian que vá sempre
lo gust unit al dolor,
y de un disgust ignoraban
las espinas y amargor.
Un dia que sol brincaba
lo cabridet, sense por
salta sobre la barana
de un safareig de allí prop ;
y en éll bebent tal vegada
ó mirant sòn rostro hermós,

hi cau lo pobre, y las ansias
coneix ben prest de la mort.
Ab las potetas remaba,
peró sempre anaba á fons :
ja trau lo cap, ja s' enfonsa...
en va agota tot esforços.....
per acabar de surtirne
es débil, pobre, y no pót ;
y vehent la llum del dia
y del fondo la foscor,
l' aigua acaba per tragarlo,
y en ella troba la mort.

.
Surt després á flor de l' aigua,
mès ¡ah! l' cabridet no s' mou :
quant un mosso que repara
sobre l' aigua tal blancor,
per oca lo pren de prompte,
se acosta, y vent ab trascor
al cabridet sense vida,
lo trau, y lo amaga ab por.

Las germanas que desitjan
del cabrit los senzills jochs,
li cridan *Nen, Nen*, alegres,
mès lo pobret no respon.
Lo buscan cridantlo sempre
pel' pati, pel' camp, pel' hort :
« ¡Hónt es lo cabrit? » preguntan:
« ¡hónt es lo *Nen* ¡ay! ahónt? »
y observant que tots las miran

ab cuidado y ab temor,
«¿Hónt es lo *Nen*?» repeteixen,
mès ningú contestar vól :
y sens tenir cap resposta,
sense cap explicació,
ab las caras prest coneixen
que l' pobre cabrit es mort.

¡ Desgraciadas germanetas!
ferits los sèus tendres cors
sentiren en aquell dia
lo primer disgust de amor,
y en las llágrimas sols troban
á sa pena algun consol.
Llagrimetas ques' renovan
recordant lo que era hermós
l' objecte de sòn carinyo,
lo cabridet carinyós.

Sobre lo vert de esmeralda
dels camps, may mès sa blancor
las semblará una paloma
que esten sas alas al Sol.
May mès, sentadas al ombra
de un roure vert y frondós,
veurán que l' cabrit descansa
ab lo cap en llurs genolls;
y al donarli las herbetas
que creixen al sèu entorn,
ja no veurán com las menja

llepantlas las mans joyós.

.
Mès no ploreu, nó, germanas,
de la desgracia al recort,
que si ho foreu en la ditxa,
y ho sòu també en lo dolor,
lo primer disgust prest passa,
perqué es la porta del món.
Pensau sempre que en la vida
se rega un gust ab cent plors,
que las llágrimas són mòltas,
y los gustos són mòlt poch.
Felís aquell que, si plora,
no es pel's vius sinó pel's morts:
felís aquell que en la vida
no l' abrasan las passions,
y que, trobantse en la terra,
sols de ángels sent lo dolor.

M. ANGASELL.

A D. LLUYS CUTCHER.

Fill de Cerdanya, ceretá indomable,
ll de las verges selvas que algun dia
petiren ab ecos de alegría
e la trompa de Otger lo bronch accent,
orna als teus llars, y la ciutat no envejes,

abandona eixa turba tumultuosa :
la ciutat més poblada y més faustuosa
no val un bri de l'herba de un torrent.

Torna als teus llars, que al fill ausent esperan.
Purs són en élls los aires que s' respiran,
com purs són los espays que allí se admiran
entre los raigs de foch de un sol brillant.
Tórnaten, sí; te esperan, per ma enveja,
las selvas seculares y misteriosas
ab sas frescas ubagas deliciosas,
de las que ets tu tan sols l' hoste constant.

¡ Oh, quí com tu ! los boscos te coneixen,
tu sabs la llengua dels torrents furiosos,
tu entens lo cant dels aucellets graciosos,
y lletras són per tu las veus dels rius.
Tot canta llibertat entorn ta vida :
lo aucell, la herba, los arbres que florejan...
Jo moro entrel's esclaus que aquí m'rodejan.
¡ Que es la ciutat sinó un panteó de vius?

Aquí tot es engany. Virtut, justicia,
paraulas són que nil's honrats entenen.
Falsas ideas de moral se aprenen ;
tot parla aquí als sentits, res parla al cor.
Se juga ab lo més sant. De la conciencia
mercadería vil se en fá ; la vida
fins es en la ciutat una mentida ;
sols són vritat la enveja, l'odi, y l'or.

¡ Metall odiós ! Per l'or jo veig als hòmens
béurers, la sanch uns d'altres com las feras,
per l'or jo veig á mares usureras
sas fillas, sí, sas fillas prostituir.

Per l'or se veu véndrer sens fre, sens tassa,
sa fé la Iglesia, sòn pudor las bellas,
per l'or de Dèu las santas maravellas
se veuen trepitjar y destruir.

Tot es miseria y corrupció y mentida.
De ellas fugint las crapulosas galas,
veig á la llibertat bátrer sas alas
y l'mòn de las ciutats abandonar.
La veig al lluny fugir, solcàr la esfera,
lo front ocult pel' vel de la dolencia...
Fuig de la corrupció, fuig, y sa ausencia
gotas de fel y sanch nos fa plorar.

¿ Qué se han fet, Barcelona, de tos avis
las santas lleys, las consuetuts sagradas?
En va jo entorn passeio mas miradas,
ni sombra veig tan sols de llibertat.
Tos ciutadans de avuy, sens fé y sens gloria,
senten xiular lo fuet á sas orellas,
y van esclaus com un ramat de ovellas
á obeir la ley del sabre de un soldat.

Fugim, ó Lluís, també. Fugim, deixemla
eixa ciutat que no es la de nos avis:
fugim, y allí murmurarán nos llavis

himnes sagrats de llibertat y amors.
Anem á respirar en la Cerdanya.
Lo esperit allí, entre auras deliciosas,
perfums respira de timó y de rosas,
y aquí respiran entre fanch los cors.

Allí soná ab lo primer crit de guerra
lo crit primer de patria independència ;
un regne allí'ns llegaren per herencia
nou valerosos aguerrits barons,
los primers que sas armas empunyaren
per disputar als moros la victoria,
y que entre l's raigs candents de un sol de gloria
vencedors tremolaren sos pendons.

¡ Anem, partim, fugim ! Tinch fam de véurer
las vastas soledats de la Cerdanya.
Sota l's roures coputs de la montanya
vull respirar la vasta immensitat.
Vull véurer eixas terras tan regadas
per la sanch de una turba belicosa,
vull veurer eixas terras hont briosa
doná l' primer vagit la llibertat.

Quédat' aquí, ciutat. Deixa als Atilas
que, fent un foch dels pergamins que esqueixan,
ab vellas llibertats que not' serveixan
se calenten las mans. Dorm entretant,
dorm amarrada al jou, i ¡ ay no despertes
á ton amo y senyor ! Fes centinella,
reten l'alé per no turbar sa orella,

filla pigmea de un antich gegant.

Jo men' vaig á cantar entre las selvas
los fets brillants de nostra antiga historia.
Almenys allí podré evocar la gloria.
Prohoms degenerats, aquíu's quedau.
Encorvats sota l' sabre que os ensenyan,
prop del caliu y cendras remogudas
de vostras santas llibertats perdudas,
gossos de la ciutat, lladráu, lladráu !

VÍCTOR BALAGUER.

3 de novembre de 1857.

Riu, que rodantne vas tas claras onas,
esmaltadas de blau ab puntas d' or,
y que de arena al mar un llit lin' dónas
brillant com la senyal del trovador ;

Riu, que en ton pit retratas ab dulsura
dels arbres de tas voras la verdor,
y que passant, al véurer sa hermosura,
besantlas vas de amor ple y de dolsor ;

Riu, que caibent en espumant cascada
de tas resclosas, vas marchantne suau,
oferint als peixets fresca morada,
per sos fills entre herbeta rich palau ;

Riu, que ab cinta de plata la montanya
voltas, que vell corona lo Montgrí,
y que en sa falda ostenta la cabanya
en que la llum primera jo vegí ;

La cabanya en que l' arpa puntejaba
cuant anaba per tu, ¡ oh mare ! plorant,
y en la que en llemosí á Dèu pregaba
per eixa mare, que estimaba tant,

la cabanya en que plena de amargura
lo trovador sa queixa envia al cel,
buscant ¡ ay ! en sas trovas la dolsura,
que li negara l' món, ple tot de fel.

Riu, en fi, que mon cor més que altre estima,
ou al trist que á cantar prop de tu ve;
estenme la catifa de herba prima,
que vas llepant, que enamorat me tè.

.
.

Si tan dolsa fos ma veu
com desitja lo mon cor,
si com raja de una deú
l' aigua, aixís lo trovador
pogués dirne lo que sent,
y ab versos prenyats de amor,
portats en alas del vent,
esplicar cuanta dolsor
murmuran tas onas, Ter,

de la patria mia goig ;
sentint lo mèu verdader,
tinguerem lo mòu per boig :
que ningú compéndrer pot,
més que l's fills del Ampurdá,
lo que vals, puig ets lo dot
que sas galas brillar fá.

.
Cuant la lluna hermosa y pura
passejantse vá pel' cel,
embolicant sa hermosura
de blanchs núvols ab un vel :

rodejada de estrelletas
que de enveja van plorant,
y que tristas las pobretas
fugen, los espays brodant ;

quant eixa reina s' destria
buscant transparent mirall,
y un raig de la llum envia,
que se atura en ton cristall ;

y lliscantne de ell per sobre,
en la riba s' vá á estrellar,
alegrant lo cor del pobre,
que li envia dòls cantar :

digas riu, ¿ entre tos arbres,
no vals més que rich palau,
que ab sa plata y or y marbres

ve un jorn en que també cau ?

¿No vals més que eixa riquesa
que enlluerna en las ciutats,
escarnintne la pobresa
que mor sota humils taulats?...

¡ Oh, sí, riu ! ab tas resclosas,
ab tos arbres y verdor,
ab ton llit en que reposas,
espurnat de puntas d'or,

ets del cor rica penyora ;
y, al mirarte tan gentil,
lo trovador, riu, t' adora
com l' alarb volgué al Genil.

.
.
.

Plaume sentir la tendra melodía,
que en las nits tan serenas del estiu,
la ninfa que t' habita, amant envia
al rossinyol que dorm dintre sòn niu.

Plaume sentir sa veu tan suau y pura
com de la mar la brisa matinal,
sa veu plena de amor y de dulsura
com es dòls lo carinyo maternal.

Sentir ple l' cor de dol y amarga pena,
sentir l' armónich so de sòn cantar ;

unir ma veu al cant de eixa sirena
y las cordas de l' arpa puntejar.

Ferirlas, sí, y en llengua llemosina
dirli cuánt, cuánt me bull lo pensament,
y sempre ab eixa llengua tan divina
mentre ¡oh riu!, tu t' desllisas mansament.

Ou ma veu, y ab mí, Ter, plora
cuant mon cor vulla plorar,
riu també cuant ma senyora
á sentí m' vinga cantar :

Cantaréli tas resclosas
y tos arbres y verdor,
y l' arena en que reposas
plena de anticuelas d' or,

que ets del cor rica penyora,
y, al mirarte tan gentil,
lo poeta, ¡oh riu! t' adora
com lo alarb volgué al Genil.

A. de QUINTANA.

A L' CASTELL DE MUR.

¡ Mut monument de las edats passadas
que en desert cau te aixecas com colós

del sigle que t' formá anyorant la falta,
á ta vista se exalta
mon númen y t' saluda respectuós!

¿Ahónt buscaré lo dia en que t' fundaren
si en lo caos del temps perdut está?
¿cóm podrá desxifrar la tua historia,
si sa antiga memoria,
á las tenebras del olvit passá?

¿Tal volta ni ho dirán las atalayas
com tu presents en los turons, comfins
que á la conca de Tremp forman rodona,
florons de una corona
ahont fochs y estels relluen per rubins?

¿M' ho dirás tú, Noguera Pallaresa,
testimoni vivent del vell Pallás;
ó tú, Mon-sech, partit en dos montanyas,
per dar per tas entranyas,
al caduch riu un estretíssim pas?...

Fastos dels Tarradets : de aquell castell,
que l' historia m' diguereu, jo vos conjur.
— ¡La historia del castell!... Contan rondallas
que després de grans batallas
als del Temple l' doná l' senyor de Mur.

Aixó l' avi m' contá. Res més puch dirvos.—
y en va ja més preguntas jo li fiu.
— Res més puch dirvos. — Sempre m' responia,

y prosseguint sa via,
gelat me vá deixar, com freda neu.

Y en va al Mont-sech, al riu y als atalayas,
en va pregunto ab llastimós accent,
y en va ma exclamació hasta l' cel aixeco,
que agonisant mon eco,
se pert en lo infinit espay del vent.

Tot plora en lo contorn : ton trist aspecte,
castell, de tas desgracias es lo dol,
y al caminant afadigat asombra
si acás para en ta sombra
negra fantasma que dibuixa l' Sol.

La furia tu has sofert de durs oratges,
y has vist passá ab los temps, generacions ;
las mudansas del cel y de la terra,
y tanta y tanta guerra,
tantas y tantas de marciais legions.

¡ Quí sab !... tal volta la irrupció dels godos
de ton recinto vá espulsá als romans ;
y si l' moro t' plantá la Mitja Lluna,
la mudable fortuna
te vá entregar als escuadrons cristians.

Y en feudal fortalesa transformada,
del nou senyor vas ostentar lo escut,
y escoltares cantar en nit callada,
sentimental balada,

del trovador, al so de un dòls llaut.

Després, pot ser que entre l' rumor de las armas
sentires juntament cántichs sagrats :
al templari entonar sas salmodías,
pot ser las darrerías,
vas presenciar de aquells *freres-soldats*.

— Més ¡ ay ! ta antiga benandansa y gloria
com sombras devant tu, Mur, han passat,
y solitari, aixís com vuida tomba,
mon cántich trist retomba
errátich en ton ambit encantat.

No busqueu, no busqueu més que misteris
y trists recorts en est feréstech lloch ;
allí, tétrich mussol sòn cant recita,
més adellá una hermita,
fantastas sombras y algun fatuo foch.

Un pedregal ja sols serás ben prompte,
res quedarà de ton tresor passat,
y al véurer ton trist fi y gloria perduda
de ma terra abatuda,
serás espill á llur posteritat.

A Dèu, castell de Mur : guarda ma lira
en la branca penjada de un xipré,
com tu vol dol la catalana llengua,
que de ma patria ab mengua,
sas galas vá perdent, com tu també.

Més no tot se perdrá... puig sa memoria
viurá fins la darrer generació.
Musas consolarán la decadencia
y ab dolsa gaya-ciencia,
no faltarà en honrarla l' trovadó.

Jo tas cruels cuitas com á mias ploro,
sempre en mitj de ruinas gemegant.
¿Sabeu perquè?... *Perque de sas ruinas
las glorias llemosinas,
espero que algun temps renaixerán.*

Maig de 1859.

ANTONI MIR.

A LA REINA DE ESPAÑA

ISABEL SEGONA.

SIÑORA :

El mateix achuntament,
que li feu en mars pasat
á Cristina un pediment,
li diu hui á Sa Macheostat.

Que si del paper e' han dit
no s' ha fet cás ara ni antes,
estant, com estava, escrit
en la llengua de Servantes,
repetirlo es nesesari
en valenciá ben claret,
mesclantli també un poquet
de llatí de boticari.

Pues hiá qui te el cap tan dur,
que sols perque mencha, creix,
y á estos tals no es lo mateix
el dirlos adios, que *ahúr*.

Ni es tampoc ninguna mengua,
que el que á una Reina idolatra,
li diga en la seua llengua
lo que fan alguns en atra.

*Que de los rústicos labios
entre algunas necedades
salen á veces verdades
que no las dicen los sabios.*

Els que asó, señora escriuen,
homens de saria y cabás,
no són com aquells que diuen
ego sum... y nadie mas;

Pero tampoc es presis
ser un Sen Tomás de Aquino,
pera dirli clar y llis,
al pan pan, y al vino vino.

Que si per aixó despues
hiá algun tonto que els critica,
sapia el tal de que eixa es

la pusa que manco els pica.
Y al que vol que uns mentecatos
parlen com l' Apocalipsi,
li dirán lo que Pilatos
« Caballers.... *quod scripsi, scripsi.* »
Pero, señora, es fá tart,
y es hora que la lletuga
del millor modo que es puga
la aném lligant en espart.
Vos estrañaréu tal volta,
si algú este escrit vos enseña,
que una chunta de espardeña
tinga la llengua tan solta ;
Mès no esquiveu la paraula
que conté este memorial,
perque en farieu molt mal,
si el tirareu baix la taula.
*Que de los rústicos labios,
entre algunas necedades
salen á veces verdades
que no las dicen los sabios.*
Este mon está perdut
si atra aurora no mos naix,
perque per dalt y per baix
no mes reina el *gafaût*.
Y com tots van buscant coca,
siga tart, ó siga enchorrn,
no hiá prou pasta en lo forn
pera tapar tanta boca.
La chent que hui mos governa
deu asó pendreu en conte,

si no té ganes que pronte
cantem la *requia paterna*.

Pues no es temps de aventar mosques,
y tapar de mel el plat,
cuant la llum s' hacha apagat,
y mos quedém tots á fosques.

Dihuit ó vint corifeos,
de cada partit que mana
s' encáixen en la pavana
les pesetes y els empleos ;
y el que es home de sa casa,
y no va á *Sierra-Morena*,
despues de viure en gran pena,
mor... *tamquam tábula rasa*.

Molt posat en l' orde está
en este limbo de Abrám,
el que á aquell que tinga fam
se li done un trós de pá ;
Pero al manco menchem tots,
pues no es chust que estigam uns
badallant sempre, y dichuns,
y atres de farts pegant rots.

Y ya que parlant en plata
la viña té poc raim,
¿perque no mos el partim
equis partis, y porrata ?

El poble es retrato viu,
y pintura molt completa
del chic, que fá la esqueneta
pera que atre alcance un niu ;
y mentres molt satisfet

servix de burro ú caball,
esperant pel seu treball
á lo manco un pardalet,
aquell sampa hasta el parot,
de la gabia el posa dins,
baixa, li pega un calbót,
y s' emporta els teulains.
Y despues de la gran pena
que sufrix en tal postura,
sols li queda la blaúra,
que li fa el pes en la esquena.
Este es el PUEBLO Siñora,
que apesar de tanta oferta,
sempre está en la boca uberta,
lo mateix antes que *ahora*.
¿Ni com s' ha de fer may grós,
si nunca pot tastar l' olla,
y cuant plega alguna molla
es sempre arrimada al ós?
Ell patix, súa y treballa,
menchan malament, y poc,
y el pobret may entra en choc
en este treset en ralla;
pues si á voltes s' enrecorda,
y algun puesto buit divisa,
va á la iglesia cuant la misa
ya está al manco al *sursum corda*.
Que asi hiá un tall de escolans
y un planter de acolitets,
que tenen curts els roquets,
pero molt llargues les mans.

En fi, la insendiaria tea
de estos nous fills de Israel,
no es atra, Reina ISABEL,
que el *dómine labia mea*.
Este, señora, es el crit
de tota eixa chent gandúl,
que al vore mort á Saúl,
mos unfla en — ¡ viva Davit !
y demá cantant á duo,
com qui chua al quita y pon,
dirá — ¡ viva Salomon !
¡ viva el... espiritu tuo !!!
Remedieu pues vos el mal,
que en la má el remey tenu,
y penseu bé en lo que diu
este cós munisipal.
Ni prengau per tonteries
lo que vos posa en lo cap
una chunta que sols sap
cullir naps y chirivies.
*Que de los rústicos labios,
entre algunas necedades,
salen á veces verdades,
que no las dicen los sabios.*
Ni hiá ningú á qui no halague
la igualdat de SIUDADANOS ;
¡ fuera tirios y troyanos !
qui la fasa, que la pague.
Y si la patria perilla,
tindreu á un poble que ampare
á la escelsa Reina Mare,

y á la augusta Reina Filla ;
sinse que vos falte may
el fiel afecte labriego
de=Ramon, Toni, Chuan, Diego,
Pere, Andreu, Baoro y Blay.

JOSÉ BERNAT BALDOVÍ,
(molt amigacho del Sueco.)

LO VALL DE JOSAFAT.

Del mon la gent apinyada
á la taula de la vida
ab mès fam, cuant mès menjavan
ab mès sed, cuant mès bevian,

Cada hú ets uys envejosos
de que un altre mès prenia,
el mirava ab la superbia
el robava ab l' avaricia.

L' orgull els cors irritava
y las mans alsava l' ira,
caps, brassos del tronch romputs,
sols la mort els despartia.

Era gran la taula, tots

tots ben amples hi cabian ;
si l' humiltat hi anava
ferli lloch ningú volia.

S' uy despert y ences la gola
la luxuria desxondia....

Dèu esperá penitencia
fins al dia de la ira.

Y vaig veure al cel quatre angels
crident la gent adormida
de las quatre parts del mon,
ab veu que per tot arriba.

Tots els vius morir vaitg veurer,
vaitg veure' ls morts com sortiren
sa llosa alsant de sas tombas
qu' aixecar molts no volian.

Y el mon s' esbucá á las horas,
un gran vall hi romania,
hont replegats vius y morts
diu comensá á fer justicia.

Bon Jesus, d' alt de la Creu
tú qui per l' homo morires
molts pecadors te cercaren
molts no 't veren aquell dia!

Ets uys plorant acalavas,
y vessá com de font viva
ta caritat, qué llavors
no l' hagué qui la volia...

Misericordia esperam
y no esperam may justicia,
de l' esperansa n' hem feta
bena que' ns tapa la vista.

Qui hagues viscut com si mort
hagues tornat á la vida
per complí la lley de Dèu
que oblidada abans tenia !

MIQUEL V. AMER.

FRAGMENT DE UN POEMA,
A LA CONQUISTA DE MALLORCA.

INTRODUCCIÓ.

I.

Veniu á mi los que la sacra flama
del patri amor sentiú que vos devora,
veniu ab mi si vostre pit inflama
de eix sant amor la forsa abrasadora,
veniu á mi que nostra patria clama
perque surti de olvit la enluernadora
historia de los fets que ja passaren
ahon vulle que las barras tremolaren.

II.

Veniu y cantarem las altas glorias
del poble catalá, moltas grandesas
que escritas son ab or en las historias
de sos invictos fills las fortalesas,
veniu que fins los rochs contan victorias
en Barcino que es regne de comptesas,
en Barcino que es sempre la sultana
de la hermosa comarca catalana.

III.

¡ Sombra de Cabestany! sombra sagrada
deixam per un moment ta dolsa lira,
deixam cantar ma patria la estimada,
nina, per qui tan sols mon cor sospira,
deixaume celebrar ma enamorada
per qui mon pobre cort perdut delira,
deixem l' arpa tocar fins que s' trenqui
ó que fera la mort dels dits l' arrenqui.

IV.

¡ O tú Dèu de Sió que de l' altura
abarcas tot l' mon de una mirada,
deixa cantar la pobre criatura
que te veu resplandir dal la estrellada,
deixal cantar que sa amoreta es pura
y en ella tan grandesa s' veu honrada,

que l' amor de la patria, passió bella
es del amor etern una centella.

V.

¡ Oh tu de Monserrat la gran senyora !
Oh tu verge dels cels casta *madona*,
oh tu dels catalans la protectora,
que aquet mon capritxos tens per corona
oh raig de llum divina, enlluarnadora
al pobre trovador piadosa dona
que desfassi tenebras com lo dia
desfá la boira que ton mon cubria.

VI.

Y cantaré Senyora las hassanyas,
no dels Jaumes, Ramons y dels Moncadas,
que ma lira nascuda en las cabanyas
no gosa trapitjar las grans moradas
de lo centro escabrós de mas montanyas
dels palaus apartanne las miradas,
puig no faltan cantors, al rich y al noble,
vull jo ser lo cantor d' un fill del poble.

VII.

Jo cantaré sos fets, sas amoretas,
del poble catalá la valentía,
yo cantaré ls' donsell y las ninetas
que no porten mantells ni pedrería
celebrian ab hermosas cansonetas,

dels nobles catalans la bizzarria
Dormin en llurs castells, jo en una penya
cantin ells l' brocat, jo la estamenya.

VIII.

Será bronca ma veu ¡ ah ! no hu ignoro
per recordar tos fets oh patria mia
per recordar las glorias que jo ploro
y dels nostres passats la gran valia
d' aquells que la pujansa del rey moro
humillaren tan sols en un sol dia
que la lluna morisca n' arrancaren
y á los peus d' Aragó la arrossegaren.

IX.

Jo cantaré tots capitans famosos
y els amors també al mitx de las batallas
que no privan sos dardos verinosos
las corassas y ls elms de duras mallas
jo cantaré tos fets tan gloriosos
que sols lograr acabar la cruel dalla
jo cantaré las ninas que le rendiren
y en mansos anyellets los convertiren.

X.

Si m' inspiran ¡ oh Verge de la serra
ab un dels raigs de vostre llum divina
vos sabeu que al cantar ma hermosa terra

no desitjo cenyirme la englatina
desitjo conservar lo crit de guerre
ab nostre hermosa llengua tiberine
d' aquells barons que son estats un dia
la honre y gloria de la patria mia.

EUSEBI PASCUAL.

A MON AMICH

D. JAUME ISERN Y SON FILL CARLOS,

CEGOS DE NAIXEMENT.

Era la nit tan serena
com lo cor de una nineta ;
brillaba la lluna plena
divagantne pel' cel blau :
relliscant sos raigs de plata
per l' ona de la ribera,
y la fulla de una mata,
que soleta al aigua cáu.

¡Pobre fulla ! y la portaba,
rodant, rodant l' aigua clara,

cap al mar, que la esperaba
bramant ple de majestat ;
estrellantse en la barrera
que l' dit de Dèu li marcara,
ab eixa calma tan fera,
que avisa la tempestat.

¡ Ay! en la nit tot descansa
menos lo cor del poeta,
menos sòn front, que no s' causa,
que bull com l' ona del mar ;
y busca un món que no troba,
com busca l' fill sa mareta,
y encara que sènt y ho proba,
voldria y no pót cantar.

Y á tot lo que véu demana
la inspiració que li falta,
als rius, al bosch, á la plana,
als núvols, al aire, al cel :
y se enfonsa en la espesura,
y rechs y torrents ne salta....
y l' cor la negra tristura
embolicant va ab sòn vel.

.
.

Un dia entre tants, que l' ánima
consol á Dèu demanaba,
y que fervent enviaba
pregaria humil cap al cel ;

Eix dia la mar dormia
reflectant las estrelletas,
que se contemplaban coquetas
en lo immens y blau mirall.

Y al véurer la lluna entre ellas,
de enveja ploraban totas,
deixantne cáurer las gotas
convertidas en brillants.

Sentat dintre de una barca,
y mentre l' barquer vogaba,
lo enteniment divagaba
perdut en somni ideal;

Y després de aqueixa terra,
elevat á una altra esfera,
creya no ser presonera
l' ánima dintre del cos.

¡Oh, llavors qué felís era!
abrassaba ma mareta,
que són fill amoroseta
cent voltas besá en lo front,

y cent voltas, Vida meva,
te estim, te estim, repetia....
Y l' fillet li responia,
¡Mareta te estim, te estim!!....

.
.

Cuant del somni de ventura
quedá sols la realitat,
vingué á mon cor la tristura,
y l' ánima, que creya en dias de dulsura,
torná á ser presonera, perdé sa llibertat.

Baixant llavors la vista, desencantat, á terra,
mirí l' barquer, la barca, la vela, l's remes, la mar,
que ab sas onas y l' vent está en continua guerra,
aixordantne la platja són furiós rebramar.

Y lluny, prop de la riva, cual foch errant fugía
un llumet solitari, trist fanal de mon port ;
imatge de eixa vida per un instant lluhía,
le estrella matinal pregonará sa mort.

Al fi virá la barca ; tot dret á la cabanya,
dels remes me conduhia lo acorde moviment,
y mentres me acostaba, una alegría estranya
del cor se apoderaba ; era un presentiment.

De lo qué me esperaba en eix lloch solitari,
de una hora misteriosa, de una hora de consol,
de aquellas que sols forja cervell imaginari,
que á l' ánima cristiana la fé donarli vól.

Apenas de dins la barca
sobre l' arena saltaba,
cuant la barraca buscaba
que contenia lo llumet.

La una se alsaba en l' arena,
en la obscuritat perduda,
per lo altre n' era venuda
com véu un brillant lo Sol.

Arribat prop de la porta,
y en mitj de la nit serena,
lo cantar de una sirena
creya lo ánimo escoltar.

Una armonía celeste
de eix lloch solitari eixía ;
tant, que altra volta temía
véure l' somni continuat.

Y entre l' temor é impaciencia
de conéixer qui tocaba,
la porta obrir no gosaba ;
al fi la última guanyá.

Dret al mitj de la estancia un noy hi habia,
un ángel de blanch front y cabells d' or ;
sòn arch las cordas del violí feria,
que tristos sons encaminaba al cor.

Y en eix blanch front la inspiració brillaba,
la inspiració que li enviaba Dèu.....
Riu de armonía de llurs dits brotaba,
queixa plorosa de sentida veu.

Era per mi, com del matí la calma

cuant la rosada vá l's turons mullant,
com per lo alarb lo vent fresch, que una palma
fá murmurar, cuant aigua va buscant:

com lo so melancólich de natura
entre mitj del silenci universal,
com la pregaria que una criatura
per sòn germá eleva al Eternal:

com lo soroll de l' aigua fugitiva,
dolsament escapant entre las flors ;
trista com lo suspir de la captiva,
que llurs brodats ne va regant de flors.

.

Prop de ell, un vell, sos cants acompanyaba,
de gris càbell pel' céfiro agitat ;
sa má per sobre del teclat volaba,
com vola l' àliga per la immensitat.

.

Cuant acabá la trova planyidera
de aqueix infant, poeta de armonía,
mos ulls buscaren si en los sèus havia
restos del sentiment que mostrá l' cor ;

y encara que l' llumet prop de ells tenia,
¡ay! las ninas brillants jo no trobaba,
¡cegos... cegos tots dos los contemplaba!!....
ells no podian véurer mon dolor!!....

.

La fé tan sols de l' ànima cristiana
y de altra vida, certa la esperança,
lo enteniment calmaren, que no alcansa
de eix infortuni l' verdader motiu.

Y l' pensar que la nostra es passatjera,
ab sos bèns y plahers, tots de un sol dia,
y que mès pur lo món contemplaria
l' ànima gran que dintre llur cos viu.

.
Lo dematí comensaba
blanquejant la obscuritat ;
de blau las onas juntaba
á sa naixent claredat.

Ja l' espay tot invadia,
dels ceguets lo front besant,
y l' llumet trist se enfosquia
devant sòn foch tan brillant.

Deixí llavors la cabanya ;
torno á la barca de nou,
al mar que la platja banya,
á l' aigua que apenas s' mou.

Y que trencada, suspira,
de la quilla al cop potent,
mentre la vela se estira
inflada ab amor pel' vent.

.
Cuant un jorn, que no es lluny, aixís ho espero,

veja ton front orlat de eterna gloria,
será per mi mès grata la memoria,
pobre ceguet, de tos primers cantars.

Veuré colmat los vots que jo ara formo,
mentres comensas ta brillant carrera :
per admirarte, sempre la primera,
l' ànima meva sempre trobarás.

A. DE QUINTANA.

A MON DOLS PAIS,

LO HERMOS VALL DE ARO,

al tornar de Barcelona per las festas ó vacances de
Pascua del any 1845.

A Dèu, mon vall estimat ;
quant te mir' sento un consol,
y sempre templa mon dol
ton cel pur, ta amenitat :
Si me trobo en la ciutat,

mon esprit á tu sen' vá ;
sempre somió l' tèu pla
de altas serras rodejat :

Sempre veig'lo mar que t' banya,
y l' riu que desguassa en éll (1),
tos pobles y l' tèu *Castell* (2),
y ma olvidada cabanya :

Mir las onas que s' acostan
y se empenyen per besar
la platja, ja que arribar
á las florestas no poden ;

Y guaito las ninas bellas
que discorren pels tèus prats,
de mil floretas brodats,
al detrás de sas ovellas ;

Que escoltan al *sèu amor*
ab la vista als peus fixáda,
y ab dos clavells á la cara
que l's hi fa surti' l' pudor.

.

En tu penso en las ciutats,
pus valen més que l's jardins
ab capritxosos camins

(1) Lo *Ridaure*, que atravessa lo vall en tota la sua extensió, de ponent á orient, desembocant en sa platja.

(2) Edifici á que se dóna eix nom perquè antigament fou una fortalesa ; al rododòr de esta se reconstruí la que es ara la principal població del vall, á la cual deixá, també, són nom així com sa capella per parroquia.

de hermosas flors rodejats ;
Ab llurs gentils surtidors
dintre de estanys transparents.....
tas fonts, y los tèus torrents ;
del camp las modestas flors :

Mòlt més que l's concerts brillants
de sas finas reunions,
valen dels pintats moixons
los dòlços y armónichs cants :

Que tots los gòtichs salons
de llurs palaus encantats,
per columnas sustentats,
ornadas de antichs blasons;

Un dels tèus boscos, plantat
de albas, que admira sa altura (1);
ab sa volta de verdura,
ab son aire perfumat :

Y més que las ciutadanas
dels ulls de foch atrevits (2),
ab engalanats vestits ,
valen las tuas serranas ;

Valen las ninetas bellas
que discorren pels tèus prats,
de mil floretas brodats,
al detrás de sas ovellas ;

(1) La magnífica albareda del *Balcar* en las boras del Ridaure, pròpia del Sr. Barraquer.

(2) Rendesch á las ninas virtuosas de las ciutats lo tribut que mereixen de respecte y admiració : á la modestia y puresa de sentiment que en general adornan á las de las vilas no populosas, tenen la ditxa de poder reunir las gracias de una més esmerada educació y las sempre apreciables dots de una major instrucció.

Que escoltan al *sèu amor*
ab la vista als peus fixâda,
y ab dos clavells á la cara
que l's hi fa surti' l' pudor.

JOAQUIM SITJAR.

A L***

Conech una nina bella
com la gota de rossada,
blanca y pura com la estrella
d' una hermosa matinada:
sos cabells son rets d' amor,
son peu es breu y gentil,
es son cos encantador,
son sos brassos de marfil,
es petiteta ; Dèu meu !
tant hermosa com un sòl,
té sas dents de blanca neu,
té la veu de rossinyol.

Tan bé conquistarvos sab,
que encara que no volgueu,
si una volta la mireu
ja lo cor vos fá *trip, trap*.
Ella robá lo repós
y lo tragué tan de tino,
que estripá son tamborino
lo timbaler del Besós.

EUSEBÍ PASCUAL.

LO CASTELL DEL OLVIT. (*)

Amor meus, amor patriæ.

I.

Sobre un' alta montanya,
que ls' peus ne banya
dins l' ona blavisca y pura
del Llobregat ;
sobre eixa roca santa
que l' ull encanta,
que l' riu dolsors li murmura
enamorat ;

Montanya que véu l' ona
y que corona
de núvols diadema hermosa
cuant fuig lo jorn ;
monument ple de glória,
que du la història
de Catalunya animosa
Escrita en torn ;

(1) Poesía presentada en los jochs florals obtant á la flor natural y de que feu menció en són discurs lo Sr. Secretári del consistóri.—Segons ell las formas no corresponian al pensament!.....

Temple en fi y maravella,
rica ponsella
que entre sas fullas guardada
com vel sagrat,
del cel tè la senyora,
que l' món adora,
la Verge que es nomenada
de Montserrat;

Al cim de aquesta roca
que als núvols toca,
de una boira blanquinosa
sempre guarnit,
las áligas cuant giran
tan sols oviran
castell del que una llosa
Tè imprés : *Olvit.*

Dins ell totas plorosas,
com mariposas
á qui la flama cremara
sas alas d'or,
dos ninetas, mès bellas
que dos estrelas,
rodolaban per sa cara
perlas del cor.

Sobre l' front de una nina
diu, *Englantina,*
en lo pit de sa germana

Violeta diu.

L' una pensa en murallas
llors y batallas;
l' altra tè l' cor de cristiana,
sols de fe viu.

Robas d'or vesteix l' una,
llorers engruna;
vesteix l' altra or y plata
palmas teixint.

L' una al poéta premiaba
que héroes cantaba,
la torre de *olvit* ingrata
véula morint.

Violeta es qui suspira,
la fe l' inspira;
á la *Englantina* consola
en Dèu fiant.

Y axis passan las horas
volant traidoras.....

L' una s' mor de véures' sola,
l' altra va orant.

Y en tant vingué lo hivern ; de roca en roca
sa mortalla la neu ha devallat,
y la cabanya ab tristos ulls la toca,
que es del pobre, lo hivern, la tempestat.

Ja la montanya, que en las fonts se mira,
cual ans no tè sòn transparent cristall,

ni tè la fulla que al entorn suspira,
servint de march al platejat mirall.

Ni aucells, ni flors, ni càntichs, ni dulsuras,
sols tristos sons que van cridant, *olvit!!...*
Cahent pesants, cual copa de amarguras,
sobre l' castell que eix nom ne porta escrit.

Pesants, oh! sí, que l' cor de la *Englantina*
n' ascolta l' eco cruel ab tal dolor,
com sènt la veu enamorada nina
del sèu amant, que á un' altra diu amor.

Lo castell sas murallas tè elevadas
com obelisch, acás del cel pilar ;
sens porta ni finestras, que apagadas
sas llágrimas per ell puga guardar.

Y térvolas en torn, un riu sas onas,
ab la quietut dels morts, va rodolant,
com serp voltant sas torres, que rodonas,
gegants al peu las miran rellescant.

Floretas blancas créixen en sa riva,
flors que de vida sols tenen un jorn ;
qui á respirarne sòn perfum arriba,
perd la memória del que tè al entorn.

Rivals eternas de las dos que hi moran
abandonadas de aqueix món ingrát,
que alegras senten com las dos ne ploran,

recordantlas hi sempre són trist fat.

Flors venenosas, que en llavòr portara
lo impur alé de *ingratitut* del vent,
y que l' *olvit* avaro las guardara,
brodant del riu ab ellas la corrent.

Pobre *Englantina* ! al cel sempre n' envia,
com queixa ativa de són cor amant,
lo bell record de lo que fou un dia,
la trista mort de llur emblema sant.

«Nada, oh ! dolor» singlotejant murmura,
«en mitg del sol hermós dels trovadors,
«y desde nina, al véurer ma hermosura,
«sempre arrullada al so dels seus amors;

«Reyna, per l' *Amador de gentilesa*,
«reyna y senyora de sos jochs florals ;
«joyell etern, tresor de gran altesa,
«inspirador de trovas immortals.

«Aspirant lo perfum, enamorada,
«dels llorers de mos héroes catalans,
«als trovadors enviantne una alenada,
«que barrejar poguessen á eixos cants.

«Ay ! bell record de nostra edat primera,
«no tornarás may més per mi á lluir !.....
La *Violeta* respon : « prega y espera !..
Roda l' cap *Englantina* y torna á dir :

- «Un dia, sobre un fill de gran valia
«la sacrilega ma de un pare osá,
«la trista vida que en presons corria,
«veneno impur en sòn abril segá.
- «Parricida! la sanch del de *Viana*
«calenta gotejá per sobre meu,
«y al rodar eixas gotas per la plana,
«venjansa! crida al mont sa airada veu.
- «Catalunya tremola sas banderas,
«y al cop terrible de sòn bras potent,
«á centenars, estesos per las heras,
«cadáveres ovirá lo alt firmament.
- «Com del desert la lleona, á qui robaren
«los fills, rabiosa vola en busca d' ells,
«sas llibertats veyent que trepitjaren
«rugint al plá baixá de sos castells.
- «Llibertat ó la mort! al vil cridaban;
«los ecos, llibertat! deyan, ó mort!!..
«Per causa noble y santa batallaban....
«La mort!... ronca digué la adversa sort.
- «Ay! bell record de nostra edat primera,
«no tornarás may més per mi á lluir!...
La *Violeta* respon: «prega y espera!...
Roda l' cap *Englantina* y torna á dir:
- «Moriren ay! los braus; dintre sa llosa,

«al cáurer d' *Ausias March* lo últim accent,
«caigué nostra corona tant hermosa
«sas sendras escampant rabiós lo vent.

«Y llavors, del *olvit* la ma traidora
«atréyans' poch á poch á sòn castell,
«com ab sos ulls, la serp ensisadora,
«dintre sa boca atrau lo trist aucell.

• • • • •
«Mès tart, de Catalunya jo escoltava
«lo immens gemech al firmament pujar ;
«era l' crit del *Gegant*, que s' encorvaba
«los ferros del esclau al rossegar.

«Ay! bell record de nostra edat primera
«no tornarás may mès per mi á lluir!!.....
La *Violeta* respon : « prega y espera!!...
Calla *Englantina* murmurant : « morir!!..

II.

Era l' mes de las flors ; sonaba apenas
sa primer campanada en *Montserrat*,
estrellantse en las rocas, que morenas
al sentirla llurs testas han alsat.

Sacudint sa mortalla al pla l' envian
en mil esquins, fets onas de cristall,
onas que al arriuar al pla, morian

pels prats serpentejantne de la vall.

Y cual si la veu santa, veu sonora,
agués estat del mont despertador,
brotar féune per tot la ma de Flora
ricas ponsellas de esplendent color.

Sobre un caball que al vent robá las alas,
y que l' camí esborraba del castell,
trotaba hermós donzell, cubert de galas,
flotant derrera lo brodat mantell.

Sa airosa destra porta una floreta,
que fá vergonya al mès brillant color,
y de un perfum tant pur, com la nineta
verge encara dels tendres sons de amor.

Al passar las fontetas suspiraban
per la flor y l' donzell enmirallar,
y las ricas ponsellas se badaban,
cual si volguessen totas recordar.

Y l' donzell no corria, que volaba
per arrivar al cim del Montserrat;
y apenas lo castell de *Olvit* miraba
cuant lo crit aixecá de *llibertat!*...

Al escoltarlo, l' riu que l' estrenyia,
com cadena de ferro al pobre esclau,
avergonyit, montanya avall fugia
arrastrant lo castell, que en terra cau.

Llibertat ! llibertat ! altra vegada
lo hermós donzell cridaba al arribar ;
y *llibertat !* per tot entusiasmada
ascolta la montanya ressonar .

Y en lloch de la presó, bell jardí queda
ab las germanas llibres en mitg d' ell,
cual si esténdrer volgués de rica seda
á sas plantas, amant, brodat mantell.

« Vostre imperi eternal de nou ja brilla
« al foch ardent del geni catalá.....
« só la *Flor natural!* que s' arrodilla
« y que os proclama avuy per ell ufá.»

« *Englantina ! Violeta !* Barcelona
« vos crida reynas de sos jochs florals!...
« Veniu á fer dels poétas la corona!...
« A pregonar sas trovas immortals.»

Diu lo donzell : y al escoltarlo ellas,
llágrimas de contentas van plorant,
y pels aires volant com tres centellas,
una pregária á Dèu van murmurant.

III.

Catalunya ! oh ma pátria ! ta corona
no es avuy la cadena ensangrentada,
es la cinta de joyas espurnada,
que orná lo front altiu de la matrona .

Y si avuy ta bandera, no es per l'ona
plena de orgull cual ans, acariciada,
y si la Europa entera acobardada
ta forsa cual un temps ja no pregonja ;

En cambi cridarásli valerosa,
«mon *geni* l' vel espés trenca, que un dia,
«entre torrents de sanch dels meus gloriosa,
«in' embolicá fatal la tiranía.»
«Del combat avuy surto mès hermosa,
«que l' *geni* es solament la llum que m' guia.

ALBERTO DE QUINTANA.

SALADA.

*que lo autor dedica á sa cusina la senyoreta donya
Elisa Soler y Clariana.*

Aucèllets que al dematí
al matí cuant naix lo sol
sortiu dels niuets calents
murmurant cansons d' amor :

¿No coneixeu á la prenda
á la prenda del meu cor,
la que un dia de fermesa
de fermesa 'm và fé 'l vot?
A ella vos prego que anau
que anau á ferli recort,
de que un dia jurá meva

meva ser fins á la mort.

Galas dels prats y jardins
dels jardins, hermosas flors,
voleu ab alas del aire
del aire que vida os don!

Sempre frescas, no parau,
no parau lo vostre vol,
fins que os aturia l' hermosa,
l' hermosa que 'm roba 'l cor.

Os adornará en son pit
son pit que val un tresor,
y de llurs sospirs podréu
podréu fermen relació.

Ja la llum del sol llansaba,
llansaba trist resplandor,
cayent tot esmortuit
esmortuit sobre l' mon.
Jo esperaba als misatjers,
misatjers dels meus amors,
sentadet devall la soca,
devall la soca d' un chop.

De repent sento á prop meu,
á prop meu sento rumor ;
era una veu que m' parlaba,
que m' parlaba ab accent dols.

« Deix que eixas serras habitian
habitian carnicers llops »
diu la veu : y es la nineta
la nineta del meu cor.

« Vina ab mí, jo vull portarte,
jo vull portarte á la cort,

y allí tindrás balls y festas
balls y festas tots los jorns.

Si aquí no tens alegria,
alegria ni consol,
allá regnan las riquezas,
las riquezas y l'amor.

Y si acás pretens quedarte,
pretens quedarte en los boschs,
estich resolta á deixarte
á deixarte ab ells tot sol. »

Al oir eixa sentencia
eixa sentencia de mort,
mon esperit glasat queda,
queda sens vida ni acció.

Ma veu volia parlarli
parlarli frases d'amor,
y en la garganta la veu,
la veu morí d'ofegò.

Vaig probar segona volta,
segona volta un esfors ;
y revestit de coratje,
de coratje plé mon cor,
resolut digué á la nina
á la nina digué jo:

« En las pintadas plácidas florestas
trobo festas,
festas contentos, ilusions y amors.
Son mas galas, mas glorias y riquezas,
las bellas
las bellas que naixen de las flors.

Al eixir la grandiosa llum del dia,
d' armonia
d' armonia á torrents se alsan concerts,
que derraman ab fina veu sonora
á tot hora
á tot hora los pichs dels aucèllets.

Amor exhala l' aigua en la planura
cuant murmura
cuant murmura corrent riuet avall.
Amor publica cuant llur front de plata
lo sol retrata
lo sol retrata l' mar en son cristall.

¡Yo deixar eixos rius, eixas montanyas,
mas cabanyas
mas cabanyas hont regna dolsa pau !
¡No veurer al matí l' hermosa Aurora
que enamora
que enamora cuant surt de son palau !

¡No veus, nineta, eix cel tan transparent
d' estels poblat ?
¡No respiras l' olor d' aquest ambient
embalsamat ?

No abandonias, per Deu, cara nineta,
eix camp de flors,
ahont gosarem junts la pau quieta
dels tranquils cors.

Jo tots los jorns, los teus cabells de rosas,
coronaré,
Jo plé d' amor, baladas carinyosas
te cantaré.

Mes si per tú lo camp no té bellesas,
plahers, ni amor,
ves á la cort, y olvida las ternesas
de ton cantor.

Plorá la nina
sense consol
y de nou jura
ques meu son cor.
Jurá per sempre
deixar la cort
y estar contenta
ab mon amor.

Teixint coronas
jo tots los jorns,
de flors adorno
llur pulit front.
Y ab sas caricias
felis só jo
y felis ella
ab mon amor.

Estanislau Clariana.

HOMENATJE Y RECORT.

AL EXCM. SENYOR

D. BALDOMERO ESPARTERO.

I.

HOMENATGE.

Filla santa del cel, vérgé de amor ungida,
pura çom la virtut, de Dèu consol sagrat,
colom baixat del cel com missatger de vida,
tal es la llibertat.

Sòn flors de llur pendó las llums de la victoria,
y com la religió son Evangeli té;
tè mártirs venerats, que viuhen de llur gloria,
y sos apóstols també.

La veig solcar lo espay, sa casta vestidura
son róssech desplegant. Sa púdica hermosura
s' enmiralla en lo cel com en argent brunyit.

Porta son front de verge
per un llorer cenyit,

al peu de las Termópilas
fa dos mil anys cullit.

La veig soleant lo espay. Ardentas sas miradas,
travessan del cenit las voltas platejadas,
buscant per totas parts tirans que derribar,
buscant per totas parts nacions esclavisadas
y pobles que consolar.

Als apóstols la veig, com noble companyera,
portar á redimir la pobre humanitat,
y dels derruits altars en mitg la polsaguera,
devant los batallons que esperan sa bandera,
donar á Constantí son lábaro sagrat.

De Venecia fugir la veig plorosa un dia
al mirar de sos duxs lo deshonorat mantell,
y al poble abandonar que dorm entre la orgía,
per la fletxa posar entre las mans de Tell.

Ella revíurer fá la flama esmortuída
que 'l cor de Fivaller abrasa de llealtat,
y dòna á Pau Clarís la inspiració atrevida,
fent de sa veu clarí que sona lo combat.

La veig ; filla del cel ! en Barcelona un dia
vestir dels consellers la xía y la gramalla,
la veig dels catalans ser lo pendó y la guia,
als poruchs animant, corrent per la muralla,
llorers tényits de sanch pels moribunds cullint,
mentres per totas parts vomitan la metralla
los canons de Felip quint.

Y sols la veig fugir, rompent ceptre y corona,
cuant ja lo sabre lluent del dictador soldat
al poble catalá la ciutadela dóna,
mentres de sos caballs es cuadra la ciutat,
mentres crema 'l butxí las lleys en Barcelona,
que un poble tot ho pert, cuant pert la llibertat.

Mes, prompte se la vèu, per il·lustrar la historia,
de Washington armar lo bras ab la victoria,
y del llorer plantat per ell en lo Nou Mòn,
oferirne un esqueix, al ovirar sa gloria,
als nobles dignes fills dels grechs de Marathon.

¡ O santa llibertat ! Ton noble cor desgarrar
en Missolonghi un jorn del turch la cimitarra,
cuant al donar als corps apetitós banquet,
sobre enderrochs fumants , que mostran lo carnatge,
planta, banyat en sanch per son ferós coratge,
lo estandart de Mahomet.

Llavors te vèu lo món, imatge fugitiva,
cuberta ab ton mantell los mars atravessar,
sentint de lluny los crits de Grecia ja cautiva,
y ton fatigat front portant á reposar
en lo seno amorós de ta vella Inglaterra,
quet' guarda, sempre pur, com reina de la terra,
fa vuit sigles un altar.

Curt serà ton repós. Espanya ja te espera.
Mina desplega al vent los plechs de ta bandera ;

y de gloria cubert, cenyit de llors la front,
de Luchana al bell peu te aguarda ja Espartero,
dins son cor de lleó sentint lo impuls guerrero,
que á Espanya vol salvar ton esforsat campion,
en mitg de la foscor y de uracans de neu,
la nit mateixa que Dèu
doná un Salvador al món (1).

Filla santa del cel, vérgè de amor ungida,
pura com la virtut, de Dèu consol sagrat,
colom enviat al món com missatger de vida,
tal es, sí, la llibertat.

Viu tan sols de virtuts, com de llors la victoria ;
es als pobles esclaus lo que es al jorn lo sol :
cuant los porta al combat, es son pendó de gloria ,
y cuant los dòna pau, son ángel de consol.

Sa missió extén pel món, que sa missió es divina.
Cuant lo Verbo 's fèu hom, ella se fèu doctrina.
Vosaltres que teniu los ulls tancats encara,
y ni un saludo sols enviau á son pendó,
de lletras, ciencias y arts bè la adorau en l' ara
convertida per cert allí en revolució!

Odiau la llibertat que anomenau llicencia,
¡ y li alsan vostras mans altars en la ciència!
¡ Miserables reptils, voltors de Promoteo,

(1) Sabut es que la batalla de Luchana tingué lloch en la nit de Nadal.

que de ella renegau, servintla de imprevist!
En la ciencia es son nom Bacon ó Galileo,
com en la religió son nom es Jesucrist.

II.

RECORT.

Ple del amor que inspira l'alta gloria
del qui té un nom tocat de la victoria,
jo de Espanya saludo al salvador,
jo al vencedor saludo de Luchana,
lluny avuy de la pompa cortesana,
ab la pura fe del cor.

Que á ton retiro, puig mon cor te admira,
los sons arriuen de ma pobre lira.
¡ Benéit lo front á qui, com richs dossers,
los fruits de cent victorias galardonan !
¡ Benéit lo front á qui son ombra donan
enramadas de llores !

Permet que 't canté, senyor,
y que las brisas viatgeras,
com un dóls perfum de amor,
porten á tos peus, lleugeras,
l'homenatge de mon cor.

La victoria te ha tingut
per son millor adalit ;
de llibertat y virtut

à un mateix temps ha sigut
muralla y altar ton pit.

Ha volatejat la gloria
sempre entorn de tos pendons ;
de los sigles per memoria,
has portat á la victoria
tos exércits de lleons.

Y als que han mort á ton costat,
abatuts com las espigas
que'l segador ha dallat,
las banderas enemigas
per mortalla 'ls has donat.

No sentis ton cor ferit
si los que ahí te aclamaban
per salvador y adalit,
ton nom, que tan ensalsaban,
avuy donan al olvit.

També al intrépit Colon
lo declararen culpable,
cenyint de espinas son front,
per lo crim imperdonable
de haber dat á Espanya un món.

•
Pórta, pues, també ta creu :
no 't desdora ni 't afea ;
es ton merescut trofeu,

que ets espasa de la idea
de que 's feu apóstol Déu

Respectant ta probitat
y ta virtut y prudencia,
tos contraris te han mirat
amich de la llibertat,
y enemich de la llicencia.

Y es que sempre ha dit ton cor,
y ho has sellat ab ta sanch,
que la llibertat es or
pero la llicencia es fanch.

No sols los raig de la gloria
ton front encenen y miman
ab clarors de la victoria:
home, 'ls contraris te estiman
héroe, 't respecta la historia.

Ab catalana llealtat
pago á ton nom est tribut,
perqué, de tots admirat,
sempre has sembrat la virtut
predicant la llibertat.

Ple del amor que inspira l'alta gloria
del qui té un nom tocat de la victoria,
jo de Espanya saludo al salvador,
jo al vencedor saludo de Luchana,

lluny avuy de la pompa cortesana,
ab la pura fe del cor.

VÍCTOR BALAGUER.

27 de febrer de 1859.

A UN LLOGH FRONDOS. (1)

Jo t' salud' ¡oh soledat!
que ofereixes á mon dol,
y á mon cor tan fatigat,
mès repós y mès consol
que ls' encants d' una ciutat :

Mon esprit sempre á tu vol'
cuant d' aquí visch apartat ;
t' aymo com lo rossinyol
que en tas òmbres amagat,
cuant l' hom suspir', cantar sol
ab dòls tò son repós grat.

JOAQUIM SITJAR.

Vall de Aro ; juny de 1846.

(1) Aquesta composició fou grabada en la llisa soca de un arbre pòll de la hermosa albareda del molí den Barraquer.

LA NINA DELS ULLS BLAUS.

Idili catalá á veus solas.

L' aucell festiu
que té son niu
entre 'l boscatje,
al sol naixent
rendeix placent
dòls homenatje.

Lo cassador
ab fèr ardor
mou á una llebra ;
de un tir l' ajèu
y ab ronca veu
sa mort celebra.

Pel pedregám
ni un brot d' agrám
los bens perdonan ;
y als cabridets
sos mugronets
las cabras donan.

Petit baitét
de un alt abét
la cima escala,

per lo incentiu
de haber lo niu
de una cucala.

Y altres `petits,
que ab alarits
de goig s' exaltan,
van com alarbs
pescant los barbs
que pel riu saltan.

Fresca font brota entre molsa
devall l' arc de un rústich pont,
y á buscar de l' aigua dolça
bella NINA va á eixa font.

De pronte sonríu,
sonríu á un pastor ;
pastor que li diu,
li diu ab amor :

—» Deten ton pas, mon bé ramell de perlas,
y escolta los cants bells
dels rossinyols, pinsáns, cardinas, merlas,
verdøms y passarells.

¿ No sents com són amor festíus pregonan
pels boscos, llurs palaus ?

Los aucellets de amar pena no 's donan,
NINETA DELS ULLS BLAUS !

Perqué per bèn amar
rigors dochs haig de tema ?
perqué á lo foch que 'm crema
remey no puch cercar ?

per tú perdo el sossego....
Per tú llenso trist plor....
Per tú sols á Dèu prego....
Per tú suspira el cor !
Ay, ! mon amor !
calma ja, calma,
mon grèu dolor !

Me abrusa 'l cor lo foch de ta mirada,
NINETA DELS ULLS BLAUS ;
mes ay ! que si te allunyas, ma estimada,
creix mon ardor mes graus !
Ditxós qui amar podrà, sens ferte agravis,
eixos ullets de cel ;
Ditxós qui lograrà de aqueixos llabis
xuclar la dolsa mel !
¡ Volguèsis habitar
ma rústica cabanya !
¡ Pogués yo ab tú 'n companya
ma vida ab goig passar !
Per tú perdo el sossego....
Per tú llenso trist plor...
Per tú sols á Dèu prego...
Per tú suspira el cor.
Ay mon amor !
calma ja, calma
mon grèu dolor !.,
—Ay!

LA NINETA DELS ULLS BLAUS
que s' es condolgut per graus,

del pastor las mans enllassa.

—Ayl

Y el enamorat pastor,
flamejant sos ulls de amor,
á la nina ab foch abraça.

Y un aucellét
recullidét
entre el boscatje,
lloa en sos cants
dels dos amants
lo prometatje.
Y l' aura pura
llensánt frescor,
per la espessura
murmura *amor*.

CLAVÉ.

(Mallorquina.)

Venen dias, venen dias,
y tots com venen s' en van,
un' hora derrera d' altre
passa la vida volant.

Juventud, juventud meua,
aigua d' un riu qu' ha passat,
hont el cel d' amor jo veyá
hont no' l puch veure ja may.

¿ Qué' n he de fer de la vida
si el goig de viure ha acabat?
qué' n feré de la esperansa
si amor no puch esperá?

Castells d' or, somnis de gloria,
el sol per mi s' lia apagat,
la nit al mon ha cobert
y la llum no tornarà.

Mes encara esper la mort
y la mort arribará...

santa esperansa, esperansa,
tot, menos tú, s' en ha anat.

Cuand la mort m' entel ets uys
fes que niñgu' m vulga mal,
y si' s posible un amich
que no' m deix fins que baday.

Venen dias, venen dias
y tots com venen s' en van,
un' hora derrera d' altre
passa la vida volant.

MIGUEL V. AMER.

LA GELOSÍA.

Nineta ; oh la nina !
d'hermosa mirada
que per la enramada
del roig Llobregat,

passejas ayrosa
possant en ta falda
hermosa garnalda
de flors de lo prat.

Las aguas rogenças
plorosa tu miras :
¿perque tu suspiras
mirant fit á fit.,. ?
ton cor ja delira
d'amor, oh lausseta !
ja portas, nineta
lo dart en ton pit.

No te avuy, pastora,
ta cara rosetas,
pateix amoretas
ton cor candorós.
¡ Oh nina ! los homens
son pura mentida,
es cosa fingida,
lo accent carinyós.

Sas dolsas paraulas,
sas dolsas promesas,
sas festas enssesas
son dir, son accent,
es pols que s' disipa
pel aire mimosa
volant presurosa
cuant tomba lo vent.

! Ay nina ! tu esperas
lo jove que adoras

tal volta a eixas horas
murmura atreuit
cansons amorosas
que si las sentias
cruels gelosías,
tindria ton pit.

No escolta la nina,
tristeta gemega,
son plor ya n' ofega
los ulls tan brillants
se senta engoniosa
de sobre la herbeta:
las aguas, Lausseta,
murmuran tos plans.

Las flors ne desfulla
desfá la guirnalda
que dintre la falda
ne habia portat,
pus pobre hermosura
se veu afligida;
la flor de sa vida
desfulla un ingrát.

Las aguas s' emportan,
sen portan la fulla,
sos peus n' remulla
lo riu proselós,
las aguas murmuran,
la nina gemega,
y la aire n' ofega
son llanto y sos plós.

« Ingrat, diu la nina,
cuant tan t' estimaba,
cuant tan t' adoraba,
matares mon cor.
Un altre desitjas,
per altre deliras,
tal volta sospiras
riquesas y or.

Metalls preciosos
no tinch jo pobreta,
ma alfombra es la herbeta
lo riu mon mirall,
las flors mon adorno,
mon dot ma puresa,
ma sola riquesa
la sombra del vall.

.
.
Encara ploraba
y el riu ne seguía
ab ronca armonía
son curs rumorós,
cuant d' entre las matas
un jove surtia :
¡ oh dolsa María !
cridaba amorós.

La hermosa pastora
un ¡ ay ! exalaba
alegre volaba
al pit del galant,
lo vent recullía

un bes que sonaba,
la nina cessaba,
cessaba son plant.

EUSEBI PASÇUAL.

CANT DEL ALMOGAVAR.

Som atens, adalid. Portáunos á la guerra,
fatigas, plujas, neus, calors resistirem,
que si'ns abat la són, pendrem per llit la terra,
que si'ns pressa la fam, carn crua menjarem.
Los crits dels enemichs seran nostres pregarias,
los pobles que cremem seran nostras llimarias :
ab ossos dels finats sas sendras remourem ;
del nostre front la suor, dels nostres peus lo fanch
de sa foguera ardent al foch eixugarem,
y si sentim la set, tindrem per béurer sanch.

Desperta , ferro ! Anem! Depressa com lo llam
anem, almogavars, al camp del enemich :
qui arrive lo primer será lo primer rich.
Anem allí á fer carn ! Las feras tenen fam !

Via fora 'ls adormits ! Alsáu ! Desperta, ferro !
Deixau vostres mullers á solas reposar.
Be prou que dormirem demprés del nostre enterro.

La ascona es la muller del bon almogavar.
Aixis que 'ns veuhen drets, son bec los corps netejan.
Al veurems sols de lluny los pobles ja flamejan.
La guerra y lo saqueix, no hi ha millors plahers.
Carniseria y sanch, mort, estermini y foch....
¿quin pit no bat de goig podent jugar est joch?
Anem, almogavars. ¿Estau á punt, fossers?

Desperta, ferro ! Anem ! depressa com lo llam
anem, almogavars, al camp del enemich :
qui arrive lo primer, será lo primer rich.
Anem allí á fer carn ! Las feras tenen fam !

Som atens, adalid ! Los fruits de las planuras
abs sols posari 'ls peus arrancarem de arrel.
Feriú, esterminau, matau fins las criaturas,
mataúlas sens pietat. Los anjelets al cel!
¿Què fem que no partim ? Lo negre corp espera
rodant sos ulls de sanch per la deserta esfera.
Deixau lo Muradal, abandonau lo amor.
De las donas los plors quens' troven sens pietat
com trovan sens pietat los camps la tempestat.
Un tros de ferro té lo almogavar per cor.

Desperta, ferro ! Anem ! Depressa com lo llam
anem, almogavars, al camp del enemich :
qui arrive lo primer será lo primer rich.
Anem allí á fer carn ! Las feras tenen fam !

O tu la mes fidel, ascona seductora,
ets tu l'unich amich que té lo almogavar.

O tu que ets del meu pit la reina encantadora,
la nostre boda avuy anem á celebrar.
De ferro ets tu com jo: tu sola ets la que mimo;
amor del amors meus, tu sola ets la que estimo.
A nostra boda ¿ sents ? ja 'ns crida lo clarí.
Del enemich mes fort que veja jo brillar,
jot' jur' que 't donaré lo cráneo á mastegar.
La batalla será del nostre amor festí.

Desperta, ferro ! Anem ! Depressa com lo llam
anem, almogavars, al camp del enemich:
qui arrive lo primer, será lo primer rich.
Anem allí á fer carn ! Las feras tenen fam !

VICTOR BALAGUER.

RECOMPENSA.

De bon matí cuant sas fullas
pintadas de mil colors
desplegan las flors hermosas
allá en lo vall deliciós;
una noya de blaus ulls
y per cabells filets d' or,
tota blanca vestideta,
ab cinta vermella al còs,
vá recurrent la planura

cullint matisadas flors
y teixint bella corona
ab molta manya y primor.

—Dígame, hermosa donzella,
nineta dels cabells d' or,
¿per qui es aqueixa corona,
eixa corona de flors?—

—A ma mare molt amada
á la mare del meu cor,
la prometí ans de morir
engalanar tots los jorns
la llosa que la cubreix
ab una toya de flors.

Y cada dia al vall baixo
cuant comensa á sortir 'l sol,
y al fossá vaitj cada dia
á portarli l' meu recort.—

—Benhajan, nineta hermosa,
benhajan tos tendres jorns
y l' desitj que t' alimenta
y ton filial amor.—

—Ma mare ¡pobre mareta!
cuant ella habitava l' mon
cada dia ab nova toya
y ab lo cor cubert de dol
sen 'anaba al cementiri
fen ressonar ab sos plors,
la tomba ahont de mon avia
descansa lo gelat còs.

Y axis com ella cumplia
ab sa mare ab tan amor,

també com á bona filla
sa exemple vull seguir jo
y tal volta cuant sia morta
hi aurá algun ser bondadós
que al fossá vingua algun dia
á oferirme hermosas flors.

¿Perqué tocan las campanas
ab veu tan trista y pausada?
¿perqué la gent apinyada
entrar á la iglesia vòl?

¿Qué significa aquell túmul
que negres' alsa al mitj de ella?
¡ay! ha mort una donzella
y la vila vesteix dol.

Ab professó hermosas noyas,
son còs al fossá acompanyan
y ab tristas llagrimas banyan
la pedra ab que la han tapat.

Las ninas se despedeixan
repetinli: «En pau reposa,»
y gravada en blanca llosa
eixa inscripció li han posat:

« Tots los jorns cuant jo vivia
al cementiri baixaba.
y á ma mare li portaba
una corona de flors.

Caminant, oidos dona
á una nina que 't suplica ;
portam també una corona ,
dedicam amants recorts. »

¡Ay! ha mort, ha mort la nina
la nina dels cabells d' or
y sens dupte que en lo cel
d' angelet ocupa l' lloch.

¡Pobre nina! l' vall l' anyora
y llurs flors mústigas son
desde que la nina falta
la que 'ls hi daba patons.

¡Ay! inutilment l' espero
y en vá volant passen jorns,
de cada dia mes grans
creix lo meu greu desconsol.

¡Ay! que la nina es ben morta
y es molt ingrata la mort
puig lo que una volta roba
ja may mes no té retorn.

¡Pobre nina! qui anirá
á portarli rams de flors,
que eran son goig y alegria
y formaban sa ilusió?

¡ Ay nina, la nina hermosa,
cuant prest la tua missió
fou terminada! ¡ ay! jo 't juro
consagrarte 'ls meus amors,
y venir al cementiri
á dedicarte 'ls meus plors
oferinte, en recompensa
de ton filial amor,
las flors garridas que brotian
dels arrels de lo meu cor.

Y tal volta cuant jo moria
hi aurá algun ser bondadós,
que al fossá vingua algun dia
á oferirme hermosas flors.

ESTANISLAU CLARIANA.

LO TROVADOR ROMEU.

(*A Deu á la patria*).

I.

L' hora soná, en que plé l' cor de tristesa,
deixant las voras que mon riu banyaba,
fugia l' cos, mès l' ánima s' quedaba,

que sempre amant la té mon sol natiu.
Fugia si, portant l' arpa á la espatlla,
que aixís ho vol lo cel, y á terra estranya...
vaig á buscar remey per ma companya,
la que mas nits endolsa de tristor.

La vall atravessava melancólich,
guiantne mon camí brillant estrella,
fent sentir del á Dèu ! la cantarella,
que s' escapava trista de mon pit.
Y l' jorn vingué dèsprés, y ple de pena
tenia encara l' cor y de amargura,
com la flor del estiu cuant no murmura
á sas aurellas l' aire enamorat.

Eras' un' hora fatigant, pesada,
un' hora d' eixas que á dormir convida,
que la cigala ab ronca veu ne crida
fins que cau morta á forsa de cantar.

Un' hora d' eixas en que l' Sol envia
sòn foch , deixant la plana calsinada ;
emblema de passió desenfrenada,
que sols tocantlo l' cor seca mès pur.

Un' hora en fi sens goig ni poesia,
un' hora que sols prosa revelava
y en que l' enteniment se replegava
tras la muralla que l' Criador li feu.

Llavors pujaba jo per la montanya
últim confí, ay ! de la pátria mia !....
de roca en roca anant me entretenia,
per poder contemplarla mès llarch temps.
Que costa tant deixar lo que s' estima,
com costa al que es felís deixar la vida,

cuant de la mort la trompa fera l' crida,
ab sarcasme una caixa senyalant,
Arrivat al estrem de la pujada,
y sentat á la sombra de una alsina,
divagavan mos ulls per la marina
buscant la débil hombra del Castell (1).

Y la cinta de plata que, en la plana
serpentejant, al mar porta sas onas,
y que m' diu quets' tu oh riu! (2) que fresca donas
á la barraca humil del trovador.

A Dèu siau! riberas encantadas,
riberas ahont ne dorm la filla meva,
que la mirau sonriurer cuant se lleva,
que retratau sa imatge de angelet.

A Dèu siau! y encara que ara os deixe
y men' vaja á cantar en terra estranya,
no hi trovaré, no, l' goig de ma cabanya,
ni la hermosura de mon sol natal.

Pare, germans, filleta, prendas caras!....
árbres, riu, prats, montanyas, vila vella! (3).....

A Dèu siau!.... ho vol ma negra estrella!....
jo vos estim á tots!!... A Dèu siau!!...

Y ls' plors corrent anavan per ma cara,
com la pluja del cel pels' monts ne corra,
y fet l' últim á Dèu! treta la gorra,

(1) *Las ruinas del Montgri.*

(2) *Lo Ter.*

(3) *Torroella de Montgri.*

trepitjaren mos peus de Fransa l' sol.
Baixant llavors al pla, de la montanya,
de lluny una ciutat (1) veyent anava,
y encara que distret la contemplava,
poch á poch m' acostava de sos murs.
Arrivat d'ella prop tova catifa
estesa jo mirí de fresca herbeta,
que rebentne mon cos amoroseta,
mas llágrimas vejé trista rodar.

.

II.

Fransa. = Lo primer jorn.

Un immens platanal sombra m' donava
omplint de un aire pur y fresch mon pit:
la campana de vespres ja sonava.....
camina, trovador, que ve la nit!!...
Los árbres cap' al cel llur bras alsavan
com volentne doná l' món al olvit:
las brisas de la tarde ja m' deixavan.....
camina, trovador, que ve la nit!!...
Un Dèu pren á grapats las estrelletas,
pel' firmament llasantlas atrevit:
fujan las unas, otras quedan quietas.....
camina, trovador, que ja es de nit!!...
Y la nit dels misteris es la hora,
y se apaga per tot de vida l' crit:
ple l' món es de poesia, l' cel ne plora.....

(1) *Perpinyá.*

camina , trovador , que ja es de nit!!...

Y era una nit quieta, hermosa, pura,
com la oració de la innocencia á Dèu ;
un vent suau va divagant, murmura,
murmura amors pels' valls del Pirineu.

Dormint la mar sobre l' llansol de arena,
y reflectint la reyna de la nit,
que allá en lo cel brillantne va serena,
com es seré de una nineta l' pit.

Esmaltadas de blau y argent las onas
melancólicament mira l' cantor:
ay! no han cenyit són front de llor coronas,
ni en sa gorra s' hi véu cigala d'or!....

Y va cantant, cantant á Dèu que envia
al poeta humil la santa inspiració.....
barrejant ton record, oh pátria mia!
als sons de l' arpa plena de tristor.

Record ple de dulsura
cual cant de Filomena,
que sobreixint de pena
gemega dins lo bosch ;
y encara que gemega
sos cants son de armonia,
que al cel també ls' envia
cual pobre trovador.

Y pensa que eixa terra
no es terra mòlt estranya,
pel' pla, per la montanya
s' hi parla llemosí!!...
Aqueixa llengua hermosa

en que ab amor çantava
ma mare cuant gronxaba
al que la plora avuy !....
Aqueixa llengua diva,
la glória del poeta,
que á l' arpa amoroseta
s' uneix tant dolsament ;
y en fí, la rica llengua
per qui mon cor suspira,
la llengua que m' inspira
la que m' ha fet cantor (1).
Mès ay ! no es eixa terra
la plana que l' Ter banya,
voltant mans la cabanya
ahont ma filla viu ;
y la mia veu no canta
sino la pátria mia.....
L' estim' tant , que voldria
que fós per mi tot sòl !..

.
.

III.

Peregrinació.

Deixat que agué l' cantor sòn llit de herbeta,
y l' platanal que volta Perpinyá,

(1) Aixó era en 1856. Desde llavors lo Autor ha estat premiat dos vegadas.

s' encaminá solet per la ribeta
del riu (1) que sas murallas volta ufá.
Rodant per entre 'ls árbres verdas onas,
que al plá de las neveras van baixant,
y coronant las rocas ab coronas
tant blancas com la neu de ahont van rajant.
Esquitllant aquí suaus, mansas, quietas,
allí cahent de lo alt ab gran remor,
espurnantne de perlas las floretas
que á sas boras lin' donan rich color.
Cascadas bramadoras que pregonan
de Dèu lo immens poder y magestat,
y que la vall y la montanya atronan,
repetintne llurs brams l' eco espantat.
De cuant en cuant y en mitg dels prats trobava
poblets, que portan tots negres taulats,
altres que un bosch espés los amagava,
altres dalt, prop del cel edificats.
Y sòn camí! l' cantor seguint anava,
guiantlo en mitg del mont del nort lo estel,
y la nit pas á pas se retirava
tranquilament plegantne lo rich vel.
De totas parts, ab calma aterradora,
precipicis se alsavan y enderrochs,
llurs peus banyant dins l' aigua bullidora,
que s' llansava cridant pel' mitg dels rochs.
Al peregrí llur front amenassaba,
llur front que s' inclinava cap' al sol,

(1) Lo Ter.

y espantat de mirarlos caminava
presa sòn esperit' de por y dol.

Y fugia !... mès sempre precipicis
en torn de sòn camí posats miran !...
com se mira voltat lo just de vicis,
que guerra fera al ánima li fan.

.
Caminant, caminant, tras ell deixava
ricas vilas, y ruínas, y castells,
Prades de verts jardins encatifada,
Vilafranca ab sos murs mès que ella vells.

Los Pirineus la testa coronada
de núvols vaporosos y de neu,
despertavan sentint la matinada
que l' auzell saludava ab dolsa veu.

Y sacudint las blancas cabelleras,
com irritats de véures' despertats
llansavan l' aigua al pla de las neveras
que s' desllisava mansa en mitg dels' prats.

Y reunintse després, torrents formavan
cambiant la mansuetut en curs fogós,
que á las aguas del riu se barrejavan,
fentne de un petit riu, riu caudalós.

.
IV.

Escaldes.

Cansat de caminar per la montanya,
á un altre vall baixaba diligent,

y passat lo torrent que sos camps banya,
clara vegí una font (1) y transparent.

Era l' aigua que buscava,
lo remey de ma companya ;
es la pau de ma cabanya,
es la vida de mon cor.

Entre mitg d' herba y floretas
mansament fugint anava,
y pel' bosch serpentejaba
que li dava hombra y frescor.

Mès dels arbres y la herbeta
la frescura no volia,
y calenta ella surtia,
barrejabas' al torrent,
que fogós són llit obria
á la font sa desposada,
la fonteta enamorada,
la fonteta del remey.

Dèu te guard la meravellosa,
la de l' aigua cristallina ;
dóna ta virtut divina
dóna al pobre trovador,
y de l' arpa dolça trova
ecsaltantse carinyosa,
dirá quets', oh font! hermosa,
la fonteta del remey.

.
.

(1) Aigua sulfurosa de grans virtuts.

V.

Dèu y lo món.

Cuant gran y majestuosa es la bellesa
del Pirineu ; y com la fortalesa
va pregonant de Dèu !...
Lloch es aqueix pel' poéta de armonía
lloch de ahont mès pura sa pregària envia
ab religiosa veu ;
lloch ahont compren la forsa creadora,
ahont là véu brillar com la senyora
que la terra vesteix,
comparant la humiltat de la criatura
á la de aquell que dóna la hermosura
á tot lo que existeix.
¿ Y qui al mirar las puntas blanquejadas,
y las rocas que s' troban com llansadas
per la ma de un gegant ;
y sentint lo rumor de la cascada,
que de dalt de eixas rocas despenyada
al plá baixa bramant ;
y veyent com lo llam un árbre inflama
serpentejan pel' tronch y per la rama
al ressonar del tro ;
qui no humilla sòn front, qui no s' inclina
devant la magestat que allí domina,
l' bras del Criador !!...

.
.

Trist es mirar com lo mortal se llansa
en aqueix món d' engany y de falsia,
de un plaher en pos que l' extasia,
que dura sòls lo que dura una flor.
Brillant com ella, del jardí la reyna,
respirant rich perfum, goig y dulsura,
sens mirar á sos peus la sepultura
que li diu que sòn brillo serà pols.
Pols y no més que tot lo de la terrá
puig que de ella sortí, tornarà á ella ;
sols l'ánima esplendent com una estrella,
tornarà d' ahont vingué, als peus de Dèu.

.

Cent donas vetg, que al só de alegre dansa,
inflamada de amor la cara hermosa,
atrauhen als galans, com mariposa
que s' deixa fascinar per viva llum.
Y cremant las aletas voladoras,
rendits los miran cáurer á sas plantas,
tributantlashi cult com á unas santas,
demanant per favor sols un esguart.

Y voltan y revoltan
en mans de sòn deliri,
sens véurer que l' martiri
vindrá ab la veritat ;
y passen y repassan,
frenétichs ab la dansa,
l' cor plé de esperansa,
prenyat de illusions ;
vivent dins una esfera
de amor plena y de vida...

mentida tot, mentida !...
engany y mès engany !...
que un jorn ay! la ventura
perfum de las hermosas,
fará com fan las rosas,
s' esfullan poch á poch ;
quedantne per memòria
de aquella flor sensible,
sóls calavera horrible
á dintre un llansol blanch,
y tota la esperansa
de juventut passada,
veuréula evaporada
devant la eternitat.

.

Sols trobareu goig cert en eixa vida,
á l' hombra del sant arbre de la fé...
Amor !... en Dèu tan sòls y en la familia,
llas que immortal la societat manté.

.
.

VI.

Dèu te guard fonteta hermosa.

Ja la terra l' adrés deixat habia
regalo de l' estiu, de flors brodat,
y l' Sol, débil sòn raitg, pel' cel corria
de núvols ab un vel embolicat.
Despertabas' inquieta la llaguna,

remoguda sentintse de un fort vent,
y las fullas dels arbres una á una
grogas anavau cap' al sol cahent.

Volant se véu la tribu de orenetas
negre lo cos, y l' pit ple de esmalt blanch,
en torn d' ellas portant, pobres maretas!
los fills que ploran sòn palau de fanch.

Van á la pátria, des' la terra estranya,
als óasis dels avis, plens d' amor;
y al deixar las verdors de la montanya
envíanli una llágrima del cor.

També l' cantor prenent l' arpa y la gorra
al sol natal alegre tornarà;
á contemplar amant llurs puigs de sorra,
á contemplar l' riu Ter y l' Ampurdá.

Y per última volta á la fonteta
encamina llurs passos pressurós,
cullintne per record una floreta,
y entonant un á Dèu! ab to melós.

Dèu te guard fonteta hermosa,
la fonteta del remey,
jo t' estim' la meravellosa
mès que estim sòn cetro un rey.

Que has tornat la sua maretta
á la filla de mon cor,
donant vida á la nineta,
l' estimada de mon cor.

Cuant, sentat prop d' eixa nina,
inspirat jo cantaré,
diré que es, oh font! divina
la virtut que t' aigua té;

y mon riu, y la montanya
que l' castell ostenta ufá,
y l' meu bosch y ma cabanya
tal cantar repetirá.

Corre, corre pressurosa
entre herbetas al torrent,
ondulant ton cos graciosa
al suau bufá del vent.

Que ell enamorat t' espera,
dolsa queixa murmurant,
y qui espera desespera
si no l' van aconsolant.

Dèu te guard fonteta hermosa,
la fonteta del remey,
jo t' estim' la meravellosa
mès que estim' sòn cetra un rey.

.
.

VII.

Vernet.

Al peu de una montanya, que en diuhen Canigó,
Vernet, floreta hermosa nascuda en mitg de espinas,
com núvia engalanada, sas formas peregrinas
ostenta tot mirant sos plátanos gegants.

Desplega sòn mantell, en mitg de immensas rocas,
sembrat de fina herbeta, d' horténsias y de rosas,
que l' aire embalsamaban, de sòn alé orgullosas,
mesclantne eixos perfums als purs dels tarongers.

Y boscos y riberas, y fonts, y frescas hombras,
y música, y aucells, y cants richs de armonia,
un món en fi ideal, prenyat de poesia,
que l' cor aconsolaba omplintlo de dolor.
Fugian, en eix lloch, de un clima ardent cent damas,
cent damas catalanas, sencillas, amorosas,
que mos pobres cantars oian carinyosas,
y cuant jo trist plorava, ploravan també ab mi.
Y entre ellas dos ninetas, que quinze abrils contavan,
dos ángels de candor, de goig y de ventura,
que un cel ne prometian llurs cors plens de ternura,
un jorn á llur espós, de virginal amor.
Dos ninas destinadas per fer créurer
al que dubtá de potestat divina,
de aqueix immens poder que l' món domina
com inclina lo vent l' herba dels camps.
Hermosas com las flors, cándidas, puras
com la rosada cuant de dalt ne baixa,
com en nit del estiu de estels la faixa
que del cel blau guarneix lo rich mantell.

.
Grabat quedará en mon pit
lo record de eixas ninetas.
com en lo cor dels poétas
las primeras impressions;
y fins que l' últim vagit
ecsale l' ánima mia,
en mas horas de alegría
murmuraré llur nom en mas cansons.

VIII.

Tornada. = *Al descobrir lo Ampurdá.*

Pátria! mon ídol! de mon cor Senyora!....
planas, montanyas, rius, mar y cel blau!....
al trovador, que torna y que os adora,
una llágrima al véureus' de l' ull cau.

Jo t' am', oh pátria! mès que al Sol la terra,
mès que la papallona estima al flam,
mès que l' héroe als llorers fills de la guerra;
ab l' ánima jo t' am', pátria, jo t' am'.

ALBERT DE QUINTANA.

A LA INAUGURACIO DEL FERRO-CARRIL
de Barcelona á Saragossa, en la secció de la
vila de Tarrasa á la molt noble y molt
lleal ciutat de Manresa.

¿Ahont sou turons que al zenit tocabau
y orgullosos fa poch de tanta forsa,
en lo bronze fiats de vostra escorsa,
á la terra y al cel desafiabau?

Montanyas del entorn quel' sol tapabau,
y de la má de Deu
los trons y llams preniau,
que com grapats de neu
als barranchs del abisme rebatiau,
¿queus heu fet? ¿Ahont sou,
que llansánt vostre jou,
la punta de un picot vos tira al ayre,
y una roda 'us trepitja per desayre?

Cuand del primé 'Enginyér l' eyna divina
lo sòcol portentòs del mon sentaba,
¿quijs habia de dir que un fum criaba,
que seria despues vostra ruina?

Al xiribech en va, de la barrina
entre gemechs cruixiu;
en va gegantas bombas
dels pedrers despediu,
que ab lo sotrach descóbren novas tombas;
lo mont y lo barranch
se aplanan com un fanch,
y las rocas prenènt per debils cányas,
travèssan los combois per sas entranyas.

Atlants membruts, que la celeste volta
sosteniu ja cansats sobre la espatlla,
rendiuse al catalá, que ab una ratlla
la forsa colossal deixa resolta.

Lo Monserrat altiu pasmát escolta
lo cop de son parpal,
que no dorm ni' sossega:
rezelós de algun mal,
que li fugia de prop humil li prega,

perque desde 'l terrat,
ja veu mitx esglayat,
que si Hércules del mar estreny la fossa,
Puigdollers sel' ne porta á Saragossa.

Lo nivell á la ma, y al front la gloria
los bronzejats rocams torna flexibles,
y fuigen del seu ull los impossibles
que tossuts li disputan la victoria
escrita ja en lo llibre de la historia :

Y los rius aturdits
cuand á la Bauma miran
dels seus ponts atrevits
en son jas de cristall l' orgull admiran.

Al aygua y foch no tem,
traballa á vela y rem,
y á la veu de Arimòn y de Giròna
fica á Manresa dintre Barcelona.

Y lo poble aturdit cuand sent la nova
encara pertinás no la vol creurer,
es precis que ab sos ulls la corre á veurer,
y cuand mes grand la veu, mes duptes troba
y mes queda pasmat, y mes se emboba
cuant á forsa de malls

veu quels monts s' arrabassan,
y que sense caballs
fins los pobles enters brunzents traspasan :
persó de bona fé
confessa de plé plé

que tot ho pot del home 'l gran ingeni
cuand Deu lo beneheix, y 'l porta l' geni.

Verge de Monserrat, vehina meva,

que desdel bressolet jo jat' guaytaba,
y la mare, fet gran, me encomanaba
quet' pregás per la sort de aquesta gleba ;
ja que la ma de Deu es tota teva,
extenla sóbrels trens
que ab gelosa porfía
en ponts y terraplens
per Reyna te saludan de la via.
Guarda, Mare, sa clau
ja que du á ton palau,
en brassos de una nova maravella,
los tributs de Aragó y de Castella.

LLUIS G. DE PONS Y DE FUSTER.

AL ARMONIOS ROSSINYOL.

Ensenyam' lo tèu cantar,
aucèll de las plòmas d'or ; (1)
que, com tu, vull expressar
lo que sènt aqueix mèu cor,
á qui tant me fa penar.

¿Que li dius á ta amorosa

(1) *Aucellet d'or*, li diu lo *Gayter del Llobregat* al rossinyol, al·ludint sens dubte al brillant color pardo, que adorna la major part de sas plomas.

ab tan armónica veu,
ara trista, ara gojosa?
¿Qué li dius, que lo cor sèu,
en sentirte, així se gosa?

Y cuant vas sospirs llansant
ab tan dòls y tendre accent,
¿que li dius ab eix trist cant?
¿De que t' quèixas, que al moment
la enterneixes ab ton plant?

En la nit, cuant prop éstáu
en lo frondós del torrent,
y cantas ab veu tan suáu,
que hasta l' hom l' escolta atent;
¿que li dius, que tant li pláu?

¿Que li dius ¿oh dòls cantor!
que se gosa així en ton cant?
¿Com li expresses lo dolor,
que així la enterneix est plant,
y s' complau en ton amòr?....

Ensényame, rossinyol,
aqueix tendre secrèt tèu;
que á qui del mèu mal no s' dol,
cantar vull ma pena grèu,
per veurer si m' don' consol.

Lo gall, heralt de l' albada,
ja ha cantat la matinada,
y la fosca amontonada
tot depressa ja se 'n va.
L' oreneta anuncia 'l dia,
tot es llum, tot armonia...
Despértat, ma dolsa aymía,
que tot se desperta ja.
Salut al alba plena de flors!
Salut al alba reina d' amors!

¡ Ay!
nina mia,
pus me robas l' alegria,
no 't hagués conegut may!
¡ Ay, nina mia!
sent de tots gloria y amor,
font de mel y de ambrosía,
ets per mi font de dolor.

¡ Ay!
no 't hagués conegut may
que ets mon dolor!

Venint la llum ve la vida.
L' oreneta al alba crida,

L'alba á la nina convida
á la finestra á sortir.

Surt, hermosa despiadada,
surt á saludar l' albada!

Vull banyarme en ta mirada
mes que sia pèr morir.

Surt á donarme, per mon conort,
surt á donarme vida ab la mort. .

¡Ay!

amarguras

pòt cantar y desventuras
sols del trovador lo lay.

¡Ay, amarguras!

niu hau fèt dintre mon cor.

Ans cantava sols venturas,
huy tan sols canto 'l dolor.

¡Ay!

sols del trovador lo lay
canta 'l dolor!

Cada jorn sota tas reixas
vinch á murmurar mas queixas,
cada jorn mon cor esqueixas
ab ta ingratitut constant.

Des que 't vaig véurer un dia
en ton cor m' ánima hi nia,
¡y tan sols vòls ser m' aymia
cuant jo vull ser ton amant!

¡Ay que tinch, nina, malalt lo cor!

¡Ay que jo 'm moro de mal d' amor!

¡Ay!

la' alegría

que ha perdut l' ánima mia,
recobrar no podré may.

¡Ay, alegría!

de mon cor tot entristit
la finestra oberta un dia
t' he deixat, y m' has fugit !

¡Ay!

ja no 't torno á trobar may
que m' has fugit !

Jo so com la papallona
á qui la flama agullona,
y que voltas entorn dona
mentres forsa y vida té.
Pus no tens del cor que 't ama
compassió, garrida dama,
¡ay! de tos ulls en la flama
jo ma tomba hi trovaré.

Preparau, ninas, cants de dolor ;
perque ja sento gel en lo cor.

¡Ay!

dolsa aymia,

si 't recordás de mi un dia
plantaen ma tomba un desmay.

¡Ay dolsa aymia!

tu has estat mon fat advers.

Planta en ma tomba algun dia
un desmay y dos xiprers.

¡Ay!

planta en ma tomba un desmay
y dos xiprers.

VICTOR BALAGUER.

DESITJ.

(Mallorqui).

Fent el camí de la mort
devant la vida 'm detur ,
y la mir y may resposta
he trobat en ets seus uys.

Jo sent dedins mas entranyas
com una flama qui puitj ,
es desitj de's ple d' amor ,
y teng el cor sempre buit.

Creació de Dèu , cel y terra ,
casa hermosa ahont em muir ,
ton llit de rosas somiava ,
y ton cobricel de llum.

L' espay somiava cubert

de domassos de niguls ,
y jorns , ab es sol de gloria ,
y nits , d' esperansa ab llums.

D' amistat el bè somiava ,
dos pensaments que 's fan un ,
dos voluntats que 's consolan
per mès que 'l mon se trabuch.

Creació de Dèu , cel y terra ,
casa hermosa ahont he viscut ,
¿ de que'm serveix ta riquesa
si á ton llit tot-sol em muir ?

Perque ses flors m' enrevoltan
si no sent ets seus perfums ?
perque surt la llum de's sol
si no ha deveure á ningú ?

Creació de Dèu , cel y terra ,
si mon cor sempre está bujt ,
deixa l' esperansa á s' ánima
y apaga al instant ta llum.

MIQUEL VICTORIA AMER.

TRIBUT.

¡ TA MARE ES MORTA !!

Al meu estimat amich Anton Kies de Muñoz.

I.

¡ Qué de trist que está mon cor !
¡ Qué cruel melancolia
Ha dissipat ma alegria
Deixanme llanto y dolor !

¡ A quina lley tan cruel
Los humans subjectes som !
Per gosar un poch del mon
Mil moments apurem fel.

Un jorn disfrutí ventura,
Mos cants plaher respiraren,
Mès ¡ ay ! molt prest cambiaren
Y vuy son cants de tristura.

¡ Qui ha sigut tan inhumá
Quem ha causat tal mudansa ?
¡ Perqué cual ferit de llansa
Sento mon cor palpitá' ?

¿Perqué ploras tú també ?
¿Perqué , car amich , sospiras ?
¿Es que tal volta deliras
Sensa saber lo perque ?

Demasiat per mala sort
Just motiu té l' teu plorar...
Vuy ha vingut á robar
A ta mare la cruel mort.

Vuy ja no existeix aquella ,
Que ab passió t' idolatraba ,
Que llurs caricias te daba
Y planyia ta querella.

Vuy per tú lo mon es negre...
Vuy per tú no hi ha consol...
Vuy se t' ha eclipsat lo sol
En ta juventut alegre.

Vuy tú ploras y 'ls teus plors
Són la causa de mon plany :
Jo sento vuy lo teu dany
Puig un cor es nostres cors.

II.

Jo vuy voldria mitigar ta pena ,
prestar á ta amargura un dols consol ,
mes ; ay ! que 'l meu desitj no es realisable ,
puig que está lo meu cor cubert de dol.

Jo també á ta mare molt amada
avuy li ofereixo los meus plors
y voldria ab tú junt cubrir sa llosa
ab coronas de murtra y bellas flors.

Anemhi, car amich, no l' olvidem,
anem á visitarla al cementir
y allí junts alsarem p'legaria mystica
que rauda pujará fins al Empir.

Y prestará un consol á la tristura
puig res consola més que el ben obrar,
y es molt just que á llur mare un fill que estima
si veu sa mort no cesia de plorar.

Y en lo cel trobarás la recompensa
y 'l mon alabarà tos bons desitjs ;
y si Deu, per ser pare te destina
ton exemple 'ls teus fills voldran seguir.

Jo ¡infeliz! desde nin que no tinch pare (1)!...
pera mí no ha existit eix tan dols nom
y ¡ay! que es molt trist no haber tingut la dita
de coneixer al ser quem portá al mon.

Almenys, tú, de ta mare idolatrada
has rebut mil caricias y patons,
almenys, tú, tens la sort de portá impreses
en los plechs del teu cor las suas faccions.

Pera mi se ha mostrat fortuna avara,
jo he nascut solament pera plorar,
y el dia que mos ulls llurs plors agotian
ma vida la cruel mort vindrá á dallar.

(1) Sols contaba mitj any, quant me sobrevingué la desgracia de perdre lo meu pare. (Nota del A.)

Mès ¡ ay! jo vull prestarte un lenitiu
per calmar algun tant ton greu dolor
y no reparo que mès graus li aumento
y referinte las penas del meu cor.

Consagrem, amich meu, á nostres pares
de carinyo los mès brillants recorts
y dediquemalsi las flors garridas
que brotían dels arrels de nostres cors.

Avuy ma lira catalana ensalsa
á ta mare, modelo de virtut,
avuy ma lira ab tristos cants li paga
sas bondats ab aqueix escas tribut.

Avuy voldria mitigar ta pena,
prestar á ta amargura un dols consol,
mès ¡ ay! perdona si no puch cumpliro,
puig que está lo meu cor cubert de dol.

Barcelona 1 Juny de 1859.

ESTANISLAU CLARIANA.

LO POM DE FLORS.

I.

En ombrívola floresta
van las ninas á ballar,

cap al tart dels jorns de festa,
cap al tart.

A las ninas flors regalan
los pastors enamorats ;
dolsos ays ! de amor exhalan ,
dolsos ays !

Instruments rústichs uns sonan
de armonía omplín l' espay ;
festius cants altres entonan ,
festius cants.

Y 'ls estels que 'l riu retrata
en sas onas de cristall ,
lo cel blau brodan de plata ,
lo cel blau.

Es la reyna de la festa
pastoreta de quins ' anys ;
flor del camp, nineta honesta ,
flor del camp.

Sos ulls negres com la mòra
ván los cors empresonán ;
com un maig es la pastora ,
com un maig.

Mès , grèu pena manifesta
des que li parlá un sagal ,
cap al tart de un jorn de festa ,
cap al tart.

Com qui sent negra anyoransa
nit y dia suspirant ,
tristos ays , soleta llansa ,
tristos ays !

II.

Sonan las grallas airoşa cerdana ;
pren cada nina á un pastor per company :

y flors boscanas

y herbetas blanques

xáfan corrén ab delicia y afany.

En lo cel blau casta Lluna culmina ;
bányan la terra sòs raigs de brillants ;

sa llum divina

de plé il-lumina

de las ninetas los púdichs semblants.

Las dels ulls negres , pastora galana ,
sola y sentada en la soca de un om ,
al olvit dòna la alegre cerdana
de FLORS boscanas teixint un bell POM.

Jóve pastor, que per ella suspira ,
entre el boscatje joyós apareix :
alsa sòs ulls la nineta , l' ovira
y viva grana sas galtas tenyeix.

Son front diví acaricia

lo ventijol

y alegre la planícia

lo rossinyol.

En lo cel blau casta Lluna culmina ;
banyan la terra sòs raigs de brillants ;

sa llum divina

de plé il-lumina

de las ninetas los púdichs semblants.

Plé de ternura 'l sagal se aproxima
al ánjel bell que son cor fèu cautiú ;
va á confessar son amor, pus l' ánima
dolsa esperansa que apar li sonriu.

Y ella que á un somni de amor se abandona
enagenat de delicias son pit ,
la voluntat del pastor gallardona
ab lo jentil POM DE FLORS que ha teixit.

Son front diví acaricia
lo ventijol
y alegra la planicia
lo rossinyol.

En lo cel blau casta Lluna culmina ;
banyan la terra sòs raigs de brillants ;
sa llum divina
de plé il-lumina

de las ninetas los púdichs semblants.

Sonan las grallas airosa cerdana ;
grat regositj entusiasma 'l juvent ;
la dels ulls negres , pastora galana ,
es de aquest ball lo mes rich ornament.

Lo bell pastor, sa parella en la dansa,
sobre el pit mostra fragant POM DE FLORS ,
prenda de fé, fermetat y esperansa ,
símbol de amor que entrellassa dos cors.

Las FLORS dols acaricia
lo ventijol
y alegra la planicia
lo rossinyol.

LA CREACIO DE LA DONA.

(Imitació mallorquina del poeta Blest-Ghana.)

Un d' ets hermosos xerafins que' s trono
voltavan del Criador
compadescut de Adan y s' abandono
axí digué al Senyor :
«S' homo hi á sol en el Eden somis
. . . . «dexam' hi aná piados
«dexam' hi aná y haurá en es Parahís
«per alabarvos , dos.»
—Ves' hi , respongué Dèu.—Y en tant que' l dia
xelest se despertá
y sa tenra expressió de cortesia
en ets cels axecá ,
de' s niguls orientals una brillant
gota caigué aromosa ,
just com si devallás un diamant
en es có d' una rosa.
Se la mirá el Senyor y tant mes pura
que sa claró de' s dia,
Eva nasqué banyada de hermosura
mentras que Adan dormia.

M. LLORENS.

PANTASIA.

Lo Sol brillant plegant sa cabellera
de blau y d' or, s' en fuig á un altre cel ,
embolicant gelós la llum primera
per entre ls' plechs de nuvols de sòn vel.

Lo rossinyol buscantne sa estimada ;
á Dèu aixeca sòn postrimer cant ;
cant apagat , tristíssima tonada ,
despido dols pels ' fochs que ja s' en van.

La flor pobreta , tendra y ruborosa ,
ne tanca suau son calis matisat,
que l' aura besa alegre y bulliciosa
murmurant un cantar enamorat.

Y en formas caprichosas y confusas,
en tant las sombras van cubrint la vall ;
lentas, pesants, dins sòn mantell reclusas,
als rius las boiras roban sòn cristall.

Y cuant la llum sòn raig derrer amaga
y de la nit la reina va sortint,
grata pluja de perlas pel ' cel vaga,
que com llágrimas dolsas recullim.

Vina hermosa de la nit
á respirar lo parfum ,
vina , y sobre de mon pit
tos ulls donaran mès llum ,
que donan los estels d' or en són llit.

Mès encant tindrà ma veu
y mas trovas mès dolsor ,
y l' temps passarà mès breu ;
pus prop la prenda del cor ,
mès vida tot ne té , mès goig , mès preu.

Míram' , que tos ulls per mí
atrauhen mès que l' iman ,
y al poeta peregrí
las perlas que van plorant
Eternitats de pler li fan sentir.

Vina hermosa , vina y calma
eix afany que sent mon cor ;
vina , y m' darás la palma
que sols mereix la trova del amor.

Vina , si , que entre mos brassos,
morirás , nina , de amor ,
y estrenyerás mès los llassos
ab que has lligat ton pobre trovador.

A la vora del Ter sè una cabanya ,
que ab gràcia encantadora ls' peus ne banya
l' oneta murmurant.

Pels ' arbres que la voltan, bulliciosa
ne juga l' aura dolça y carinyosa
sa finestra besant.

Adintre niu ha fet la tortoleta
que perdut sòn marit, trista y soleta
morirne sap d' amor;

Y ab sas álas abriga acongoixada,
á sos tendres fillets que en la ramada
contará sòn dolor.

Vina, y allí en tos brassos, ma ventura
igualará, ma vida, la ternura
que sènt per tu mon pit;

Y allí, sentats sobre l' herbeta fina,
ab dolça veu jo t' cantaré, ma nina,
un cant adolorit :

Pus en fòra insultar la desventura,
cantar trovas d' amor y de dolçura
barrejadas ab plor ;

Y la tórtola plora dolorida,
de son enamorat ay ! la ferida
que feu lo cassador.

Cuant dols es lo soroll de l' aigua cristallina
que fuig serpentejant de perlas dins sòn llit ;

cuant bella s' y reflecta ab gràcia peregrina
la deesa dels estels , la reina de la nit:

Y l' debil murmurar de l' aura bulliciosa
qu' escapa dolsament los arbres agitant ,
semblant al tendre cant de mare carinyosa
que gronxa en sòn bressol l' encodormit infant.

Y l' olorós parfum de púdica floreta ,
que sols obra sòn pit al aire enamorat ;
donantli sòn amor , donantli tot, pobreta !
sa gala , sòn parfum , sòn rich vel matisat.

Y com las flors estiman al aire que las besa !
com son lo pur emblema del veritable amor !
estiman sens pensar que sobre d' ellas pesa
la mort , qu' enmusteidas las deixa y sens olor.

Com eix volguéra jo lo tèu amor nineta ,
perqué per tu daria mil vidas si tingués ;
estimo sens pensar , com la tendra floreta ,
que mort ja not ' veuré , ja not ' veuré may més.

Oh ! no , que allá en lo cel , de Dèu en la morada,
se troban altra volta ls' cors enamorats ;
morim , morim nineta , la vida m' es pesada
si han d' esser nostres cors per sempre agermanats.

.

Que es la vida sens tos ulls
sino tristura y dolor !

vina hermosa que t' espera
la dolçura del amor,
que n' ets tu mès seductora
que la llum del dematí,
que la rosa mès galana
mès rica de mon jardí
cuant modesta y ruborosa
tira sobre l' front lo vel;
y tant l' ànima t' adora,
que fins té zelos del cel.
Oh! si com se mira un llibre
poguesses mirar mon cor !!...
Vina hermosa que t' espera
la dolçura del amor.

En vá l' pobre poeta
dona sa queixa llastimosa al vent,
pus no veu sa nineta,
y sa cansó se perd amoroseta
per entre mitg dels plechs de la corrent.

Ay! pobre bardo que suspira y canta!
Ay! pobre bardo de la nit serena!
que uneix sa veu al cant de la sirena
y del bosch al incógnit trovador.

Hermosa era la nit; tranquila, ab calma
la lluna divagant pel ' cel volaba,
y la rica estrelleta titil-laba,
brodant lo blau mantell ab granets d' or.

De cop ne cámbia tot ; la nit hermosa
un núvol enfosqueix de forma estranya ,
y l' vent que entra á la mísera cabanya ,
apaga l' pobre foch que encés hi ha.

Canta l' mussol ; los árbres tots ne ploran ,
y fins la font que dolsa resquitllaba ,
per entre las herbetas que llepaba ,
infla són pit volentne gemegar.

Ay ! pobre bardo que suspira y canta !
Ay ! pobre bardo de la nit serena !
que uneix sa veu al cant de la sirena
y del bosch al incógnit trovador.

Ha mort la hermosa nina que adoraba ,
ha mort la rica font de sa ventúra ,
y l' cant de amor , la trova de ternúra ,
s' ha cambiat ab un cant plé de tristor.

Oh ! pobres los que estimau ,
y á una dona santa , pura ,
dolça y tendra criatura
vostre ditxa confiau.

Que val esserne estimat,
si la mort terrible y dura
tanta ditxa y hermosura
de un sol cop ha marxitat !!...

Vindrà lo jorn ; per entre sa llum pura
sos cabells d' or pentinará y de rosa ,
y ensenentne l' antorxa lluminosa
lo Sol foguejerá lo firmament.

Vindrà la lluna ; entorn las estrelletas ,
y així se passarà dia trás dia :
pobre cantor ! cuant lenta ta agonia ,
sentne sòl per plorar ton fat advers !

Oh ! no, no ; que tos plors nè seran trovas,
mès trovas de dolor y de amargura ,
y l' món coneixerá ta desventura ,
y ab tu per ta nineta plorarà.

Y teixirá de llor ricas coronas
per coronar ton front d' eterna glória ,
que endolsiran la fúnebre memória
y la tristor de tos dolorits cants.

Un jorn extenentne sa ma descarnada
la mort de ta vida lo fil tallará ,
y als peus del Altíssim , la verge estimada ,
obrintne sos brassos ton cor ne rebrá.

Torroella de Montgrí 10 abril de 1853.

ALBERT DE QUINTANA.

CAP AL TART.

En son palau
del occident
sota dosser de purpúreos celatjes
mostres' lo sol :
y lo espay blau
del firmament
va replegant sos aurífichs ropatjes
pera vestir llongas glassas de dol.

Las flors oneja
lo oreig suäu :
l' orient fosqueja :
lo jorn decáu.

Desjunyan los bovers
als braus de la carreta :
arrán dels formiguers
devalla la aureneta.

Xais, ovellas, moltons, y anyellets
los pastors ab afany encorralan :
y pels horts los famélichs bailets
ab la fruita dels arbres se xalan.

Del riu retira l' am
lo pescador de canya :
replega la virám
la pajeseta ab manya :

Y jentils cassadors que festius
de las frescas ubagas se ausentan ,
llebras , gotllas , cunills y perdius
dels sarrons en las mallas ostentan.

La campana del poble vehí
P' oració de la tarde senyala :
la campana del poble vehí
fa resar al sensill campesí.

Los picarols avisan
lo pas dels trajiners ,
y á la mainada etxisan
los cants dels llenyaters.

A borbollons deserta
de nostres llars lo fum :
viu apetit desperta
la flayre del llegum.
Y en tant ab veu canora
y al só del tamborí
li diu á una pastora
galan pastor axí :

«Nineta del cabell d' or ,
«per qui lo juvent suspira ,
«tos ulls ab ardent guspira ,
«de amor han encés mon cor.
«Mitiga mon torment greu ,
«retornam mos jorns felissos
«deixanme besar los rissos
«que adornan ton front de neu.

«Ay! nina que 's dols
«es dols, ab esguart,
«parlar del amor sóta els arbres!
«Ay nina que 's dols
«es dols, ab esguart,
«parlar del amor, CAP AL TART.»

La hermosa pastoreta
al jóve amant sonriu :
sa dolsa miradeta
que 's correspóst li diu.
La nit sobre la terra estén son vel
y espira de la tarde blanch 'l estel.

L' oreig de CAP AL TART
qu' entre las flors acampa
del pastoret gallart
un jurament escampa.
Mentre aquest ab estrany tremoló
y á la nina mirán ab ulls dolsos
fuig despues de imprimir un petó
en los rissos que poblen sos polsos.

Felís fou CAP AL TART
la hermosa pastoreta :
felís fou CAP AL TART
lo pastoret gallart.

JOSEPH ANSELM CLAVÉ.

LA BENEDICCIÓN DE LA MAR.

(Poesia mallorquina dedicada á n' es meu apreciat y sabi mèstre
D. Joseph Lluís Pons y Gallarza.)

I.

Flamèjant sa cabeyera
y preceidit de s' auròra
coménsa 's sol sa carrera
benèita y consoladora.
Agonisa ja s' aubada ,
sas flors ha bèsada trémola
ab s' alé de sa roada.

Es matiné monasteri
sas llèngos de sas campanas
llibèrta de cautiveri ,
vèntan alégrès y ufanas.
Es cél corre sas cortinas
com si obrí volgués s' Empíreo
ab aquèll toc de matinas.

Fins la mar que sacudia
sas onadas destruidoras
contra la costa sombría
de sas barcas pescadoras ,
acala son front altiu

y bèsa ab sas onas frájiles
sa platja que taya' s riu.

Croxí fá es poble sas payas
ahont dormia pereròs ;
aquí s' escoltan riayas ,
allá renou venturos.
Y es gall de sa matinada ,
mèntras es atlots fan sótolas ,
canta dèvall sa porchada.

Las pastoras garridètas
s' ajustan prést es gipó ,
es nins ja de sas marètas
abandonan es mugró.
La vida per tot circula ,
es sol ha sigut un tónic
que la sang de un cor regula.

Creix es renou ; s' obran portas ;
sas méllèras á ruxadas
animan vinyas y hortas
omplintlas de codoladas ;
grans esbarts de gorrións
van voltantlas com sas bófigas
que fá s' aigo dalt d' un fons.

La nina hermosa suspira,
suspira es seu estimat ,
suspira s' aire que gira
es ventet enamorat ;

aparèix que las passions
bátre fan sas alas májicas
per fojir de sas prèsons.

Aquell mon abans dormit
d' es primer á n' es darrer
miraulo de nou vestit
prónte, refermat, fanér.
Y mirau ab cara franca
com s' aplegan es seus rústichs...
brots units en una branca !...

II.

Perfums sortits d' una flor
els pajèsos de sa vila
á Deuli prègan dedins
l' iglèsia de la Purísima.
¡Mes que voldrá di' aquést acte
solemne que s' imprqvisa
y pèr el cual á la mar
desde 's tèmple s' encaminan?
Van dèvant en procesó
coranta atlotas fadrinas
duyènt á sas mans grans ciris
rodèjats de semprevivas.
Las seguèixan quatre joves,
dos, tamborinos repican
y ets altres infant sa cara
fán soná dos xirimias
tant grossas com ranohuéras ,

tant agrèncas com polidas.
Tot d' una passan bandèras,
ganfarons d' or, rams de olivas,
qué, tremolantlos sas mans ,
alguns bons vèyèts trajinan.
Demunt d' un brillant mistèri
vé una imatge de Maria
ab un vestit tot brodat
d' estrèllas de pérlas finas :
¡ de hó y milló no 'n volgueu
vèurer mes en tota s' illa !
plèna de llums sa capèlla
de maca tropa assistida,
rodètjada de palomas ,
cobèrta tota de cintas
y flochs, lluenta de jóyas;
tributs de nóbles familias
ó de 's honrats moradors
que á son pas son front humillan.
Derrèra hi cantan sis frares
las sagradas lletanias
que responen sòlfeijant
ets escolans de sa vila.
Y tancan aquell devot
conkurs, unas cuantas ninas
mudadas de xèrafin
ab unas alas llarguísimas
de colom sauvatge, vérges
tan puras com la Purísima.
Homos hèy van á la fí
ab atributs de marina

y allotets que tiran trons
per demostrá s' alegría.

La generació que mou
aquell séquit no és de èscriure ;
de cent llégos en contorn
vé gènt de sa pajèsia
y causa un cop vertader
repará allí com s' hi fican
es rèbosillo d' es pobre
ab sa manta de sa rica.

Pero ahont van? van cap á s' aigo,
sen van debes *Costa-viva*
per afinar 'hi una altura
que sèmpre la ma' escaliba
pus may la ma hey ha pujad
per mes que pujá hi voldría.

Cuant la pompa relijiosa
arriba dalt, la divina
imatje de aquella nâda
sènsa taca depositan
en tèrra y de jonoyons
si posa sa turba mística.
Un respectable prèvère
qu' ab un gayato camina
s' atura enfront de s' altár
y adornat de sas santíssimas
vestiduras, alssa ets brassos
plé d' unció y ab veu tranquila
entona seguit d' es poble
lo venerat *Pange lingua*.
Aquells cants devots pareixan

els cants d' ets antichs levitas
devant sa gentil Sion,
ó de Israel que camina
per es desert, la demanda
de piadosa missería.

Si ls' hi preguntau á un homo
aquell pas, qué significa ?
vos rospondrá que aquell pas
de benèi s' aigo altiva
es perquè els hi donga fruits
en ès que de la mar viuen.

«La beneihexen, dirá,
«com si fos un camp d' espigas,
«que s' aigo en es mariné
«li dona blat de copinyas.»

Si á un navegant preguntau
perqué axí se solemnisa
tal funsió , vós rospondrá :
«S' Océano , oh gent amiga ,
«es lo nostro cemèntéri
«natural , ja el benèiran
«mols antichs , com noltros are
«per trovar' hi llosa pia.
«Axí logram sè' enterrats ,
«tal volta en sos fiis y fias ,
«en sepultura cristiana.»

Y per ff , si á colca nina
li demanau de alló conta
vos rospondrá empegaida
que «la mar deu sé beneita
«perqué rëpiga sùmisa

«las ánimas d' ets infants
«que d' es continènt arriban.»

Es sacerdot alssa s' hostia
sacrosanta , tots humillan
son front en terra , ets sóldats
rendeixan armas , repican
las campanas de s' iglesia
y la mar estremordida
sacud ferèstas xiuladas
com fogos caball que bridan !...

.
.
.
.

Sa fésta acaba en responsos
per cuants navégant moriren
y per tornar á s' iglesia
la Santa Verge Maria.

Ets uns parèns en ets altres
á fé' una véga 's convidan ;
se asseuen demunt sa murta
de s' hort , trehuen llangonisas ,
ó sobrassada coenta
(que sarna ab gust mol poc pica)
y omplind es tassó de ví ,
que mes s' umpl com mes se buida ,
ni un rey que guanya un imperi
péga mes bots d' alegria.

Agost de 1859.

LA FILLA PERDUDA.

Una noya més hermosa
que hermosa n' es la ilusió,
més pura que l' sol al náixer,
més casta que un raig de sol,
ab passos segurs y ferms
atravessa un espés bosch.
En sa espatlla va penjada
un arpa de cordas d' or,
en sas mans un plec ne porta
de pergamins y cansons.
Cuant troba algú, li pregunta
per lo regne d' Aragó,
per lo regne á qui llurs glories
donaren un gran renom.
Sentat al peu d' un castany
ne troba un senzill pastor.
—Pastor, me direu ahont es
lo regne del Aragó?
—; Nineta que m' preguntau,
me direu primer qui sou?
—Só la filla de la muesa
que va fugir de sa cort,
de la qué, al morir, un dia
me diguí que en aquell lloc
la honraren ab molt carinyo,
la cuidaren ab amor.

Jo vaix buscant la qu' amava
á la que m' ha prés la mort.
—Aneu caminant, noyeta,
que aquest no es l' Aragó.
Y la pobre nina avansa
ab lo front ple de suor,
pus lo cos repós ansía
y no troba may repós.

Un poble molt lluny ne veu
á la punta de un turó,
las casetas ne son blancas
blancas com la llum del jorn.
La nina l' véu y sonriu,
son cos s' estremeix de góitx.
Ja arriba ahont hi ha una nina
sentada aprop d' una font.
—¿Me direu bona germana
per anar al Aragó
quin camí cap allí porta,
pus me crida allí lo amor?
—Avansau, avansau, nina,
que n' es molt lluny l' Aragó.
Y la nina, altre vegada
camina sense repos.

II.

Han passat dias y dias
y la nina está cansada,
y ningú hont es Aragó

li sab dir, ni sab hont para.
De cop, dalt d' unas montanyas
que dominan moltras planas,
que á sos peus los rius serpejan
y en sos pics la neu regala,
un pastor veu que ab tristesa,
mes trista cansó entonaba.

—Deu vos quart, lo bon pastor,
¿sabreu dirme, si os agrada,
hont es Aragó, lo regne
de mes preu y de mes fama?

—Mirau nineta allí baix,
beureu allí sa germana.

Mirau aquell mon de casas
que mulla la mar galana.

Aquella n' es Barcelona,
la que ha tingut mil esclavas,
que á sos peus la mar mugía,
que á sas veus lo mon callaba.

Aquella n' es Barcelona,
la ciutat mes forta y brava
que n' hi hagué en los temps passats.

La ciutat que ab sas espasas
se va fer de cix pla la reyna
y del mar la soberana.

Mes ay! nina, avuy no tèn
lo que altre temps empunyaba.

Son cetra li van trencá,
posantli l' collar d' esclava.

Avuy plora Barcelona,
plora sa gloria passada.

Ves, nina, que l' Aragó
va ploránt com sa germana.

—Y digau, bon pastoret,
¿no fou en aqueixa plana,
ahont cantaba ma mare?

—¿Qui sou, nina? ¿Qué cantadas
fer solia vostra mare?

—Só la filla de la musa
de Provenza la galana,
y vaig buscánt de ma mare
la hermosa y alegre patria.
Jo vaixaré á aquestas vilas,
jo vaixaré á aquestas planas,
y al recordar á ma mare
me darán bona arribada.

—Aneu, nina, aneu al pla
y si 'us es la sort contraria
tornau aqui dalt ab mi
que jo os daré ma morada.

—Ja trobaré jo palaus
bon pastoret en la plana.

Y la nina va baixant
va baixant de la montanya.

III.

—¿Ja tornau la nina hermosa,
ja tornau á la montanya?

—Ay! pastor ja alli no m' volen
no m' volen en sas moradas:
ningú coneix á la filla

de la que llurs fets cantava ,
tots son ingrats al recort
y al amor que 'ls demanaba !!..

— Veniu ab mi, nina hermosa,
que 'us donare un llit de ramas
del mes florit romaní.

De fullas del bosc, las galas
ne faré pel' vostre fron,
lo bosc vos dará cantadas
ab sos aucells y sos rius,
la tempestad ab sas aigüas
vos dará concert hermós,
y l' cel ab son blau, las alas
del camp de las ilusions.

Veniu, nina abandonada....

— Ay ! pastor, ab vos me quedo
que molt aquest lloc m' agrada.

— Nineta, sols vos demano
en cambi de ma morada
no deixau sense tocar
la hermosa lira penjada
qu' en vostre espatlla gemega.

Una cansó vos demana
avuy, nineta, l' pastor.

— Dexaume avuy retirada
y demá pèl fons del bosch
ressonaràn mas cantadas,
pus vuy tan sols sè plorar
y mos cants avuy son llágrimas.

A TARRAGONA.

Poesía dedicada "Al Cantor del Francolí.,

(D. Francisco Morera.)

Salut , noble Tarragona ,
vuy ma catalana lira
ab dolsos cantars resona ,
vuy ta hermosura pregona
vuy ton nom es qui l' inspira.

No te olvidaré ni un jorn
pus tú guardas la memoria
de mos bells somnis de gloria ,
y de mi está escrita entorn
la teva daurada historia.

Jo vull cantarte ; jo vull
com á ignorat trovador
consagrarte cants d' amor ,
pus d' amor inflammat bull
per tú lo meu tendre cor.

Mès si mos cantars no són
dignes de ton nom brillant ,

perdona atreviment tant
pus lo meu desitj se fon
per tributarte algun cant.

Jo t'ador' com un fill á llur mareta :
jo t'estim' com l' auCELL ama sòn niu ,
com los sons del llaüt lo pobre poeta ,
com las floretas de sa riva l' riu.

Plaume en mas horas de mortal tristesa
recordar los plahers que ab tú he gosat ,
plaume també la bella gentilesa
de tas ninetas de amoròs sguart.

Jo de tú ausent , mon esperit se gira
y vola á tú impregnat de tos recorts ;
jo de tú ausent , per tú mon cor suspira
per tú mon cor está sedent d' amors.

Jo amo tas torres com lo mon de vellas ,
estimo ta grandiosa Catedral
de rica arquitectura ab llurs capellas ,
que en Catalunya no coneix rival.

De ton cel me enamora la blavura ;
de sos millons de estrellas lo brillar ;
de las flors dels teus camps la galanura
y las brisas quet besan respirar.

Me agrada contemplar en nit molt fosca
las onas caprichosas del teu mar

llansanse per tas platjas, llur veu tosca
ab ignorat murmuri rebramar.

Hermòs es lo teu port ahont se mira
per mil vaixells lo teu cristall ratllat
ab sa faròla que sas llums quant gira
reflectan en lo mar llur claretat.

Cuantas vegadas ¡ ay ! cuantas vegadas
á la voreta de ton riu vinguí,
per sentir en sas bellas enramadas
la lira del Cantor del Francolí.

Jo recordo l' pasetj de Santa Clara
hont tas ninetas seductoras mir,
y es hermòs contemplar ta lluna clara
aquells contorns de plata revestir.

Y per cert que l' poeta que en tals hòras
en vetllada de estiu va allí á passar,
sa lira d' or ab dolsas veus sonoras
mil objectes tindrà pera cantar.

Mes ¡ ay ! ¿ perquè com trista viuda ploras
y ab negre manto tapas lo teu front?
¡ ay ! ¿ no recordas la grandesa ? ¿ ignoras
lo valor que en la historia té ton nom ?

Mare d' Emperadors, ¿ ploras tal volta
los dolorosos tránsers que has tingut ?

¿de ta romana gloria la llum morta?
¿de ta diadema d' or lo brill perdut?

¿Ploras tal volta las cruels escenas
que assombro en pròxim temps foren del món
cuant de Fransa al furor, ab sanch tas venas
enrogireu lo mar que tens entorn?

Si tas feridas ploras, Tarragona,
lamentat, que es de vida aqueix dolor:
l' historia ab sos llorers te galardona
y del combat, ferida, fuig la mort.

No morirás, ciutat la mes gloriosa,
pus encar que ton nom jau en olvit,
lo vel quet tapa descorrent airoso
de balas pots mostrar cubert ton pit.

No, no mor may un poble á qui alimentan
de sas proesas gloriosos fats,
no, no mor may un poble á qui sustentan
los recorts del que foren llurs passats.

Tú serás per los sigles respectada;
alsa orgullosa ton arrugat front,
y mostra ta diadema engalanada
de mil victorias ab los tendres llors.

Adeu, bella Tarragona,
si en mon deliri ardorès

ton nom ma lira pregona ,
acull llur cant amoròs
y sa osadia perdona.

Jo de eix món desprecio 'ls llors
vana pompa transitoria,
jo miro de lluny la gloria :
si pera mi naixan flors
serán de xipré cuant moria.

Cuan vingua la postrer hora
de ma agonia mortal ,
preparam lloch funeral
y llueixia ma última aurora
en ton seno maternal.

ESTANISLAU CLARIANA Y FONTS.

Barcelona, Setembre 1859.

LA VEU DE ISABEL I.^A

A. S. M. la Reina

DONYA ISABEL SEGONA.

A Vos Senyora y Reina, á Vos magnánima, la gran vola ma veu.

Al so de guerra, Vos la primera la bandera alsáreu, lo estandart de Isabel y San Fernando.

La honra de la pátria es vostra honra, l'Etern, Donya Isabel, vos en dó glória.

I.

Surrexit !!....

Del monument á l'ombra de nostra gran historia,
volcan mal apagat,

dessota un mont de cendra mal jeya nostra glória ;
tal com la llibertat,
del héroe esclau dormita, matantlo, la memória.

D' Espanya la esperansa?.... desert immens de
(arenas,
vergonya, oprobi, plors !....
de pugna fratricida, greu balsam á las penas,
sibarita entre flors,
apaga l' de la orgia, l' so de sas cadenas.

Vergonya, plors, oprobi..... horror ! Pel' sol divaga
com á remat de llops
la ira dels partits, y al véurer de la llaga
sortir la sanch á glops,
aspiran lo parfum que sa impudéncia embriaga.

Qué importan, qué, las llágrimas, amarchs gemechs,
(que flotan
desfetas pel s' espais?....
Qué importan los griffons, deshonra vil, que brotan
ab vergonyosos ays!
que miserias, baixesa, que nostre escut enllotan?....

Re importa; de la pátria, sobre l'pendó que estripan,
patrimoni s' en fan :
de pretorians los núvols, que en llurs festins atipan,
per terra van llasant
los girons de la honra, que sas mans vils dissipan.

No senten rebullir indignació, ni afrentas,

sobre l' front portan vel ;
per ell, á cada instant, van las espurnas ruentas,
com los núvols pel' cel,
cuant lo fuet del nort los en arranca á espentas.

La copa ja n' es plena!.... l' última gota cau,
y l' aigua desbordada
ab fúria fa sonar los ferros del esclau;
llurs brams llansa la onada,
y ls' llops acobardits escapan del Palau.

Ja es hora!.. per los aires brunseix afront sangrent,
que á la nostra bandera,
la tribu de Ismael, plena de ira insolent,
escupia altanera,
la espasa de Granada rovellada creyent.

Ja es hora!... de un sòl bòt ne surt del llit de flors
lo espanyol que dormia ;
y aixuga ab foch del cor, de la vergonya ls' plors,
símbol de cobardia,
al espolsar las crins, ressucitant rencors.

Del animós lleó la ira va creixent ,
y al rugit que rodola ,
llansat de l' ample pit per la regió del vent ,
la Europa mitg tremola ;
creyent que l' crit de guerra del primé Carlos sent.

La Espanya entera s' alsa ; per tot brotan soldats
que cridan la batalla.

Las naus que la mar umplen, estripan sos costats...
un tró los aires talla...
es la veu del canó, que pregona combats !

Combats y la venjansa !... que la espasa del Cid
trencará la gumia
del infernal Profeta, y són salvatge crit
afogantne, un dia
sas llunas trossejadas condemnará al olvit.

II.

Gloria !!...

Sobre las altas torres de Granada,
vaga una sombra misteriosa y bella ;
fantasma trist de la época passada ,
en la història del món brillant estrella.
Sa llum busca que avuy mira apagada,
murmurant melancólica querella,
y l' front real , que l' pensament inclina ,
ferint los vents de Gibraltar camina.

La costa busca y l' alarit ascolta ,
que llansa de Mahomet la turba impia ,
y airada á Espanya la mirada volta ,
á Espanya esclava, que entre flors dormia.
Un surpir y una llágrima ella solta ,
cubrint lo front que l' aire avergonyia ;

que la que plora al peu de sa bandera ,
es la gran sombra de Isabel primera!

Prou. Desperta, gran Reina!.. sens?... ja es hora!...
del mar las ondas l' uracá cabreja,
y fentne monts de escuma bramadora
per rompre ls' limits colossal forceja.
Mira!... del pátrio amor, devoradora
del incendi la llum per tot flameja.....
Ascolta, ascolta!... l' tro rugint pregona
la resurrecció de ta corona !!.....

«Viva Espanya !! » ella diu y al mur se llansa.
«Ah!... es l' hora dels lleons!... Sus!... Pátria mia,
«de rius de pura sanch naix la esperansa!...
«Al África! fills meus, Dèu os hi envia!...
«pau á los morts; qui caiga en la matansa,
«mare es de amor etern Santa Maria!...
«no fou sempre la Creu vostra bandera?...
«aneu!... l' món, la religió os espera !!...»

«Ja cruix, ja cruix la platja; sas arenas
«tremolantne de goig lo clarí escoltan,
«las naus, de gom á gom de valents plenas
«sa cabellera al vent de velas soltan;
«y al sentir los timons, van las antenas,
«en alas de las ondas que las voltan,
«de las ondas que avuy murmurán glória,
«mirall immens demá de la victória.

«Ja arriban, ja los veig, ja centelleja

« la espingarda enemiga ; la batalla
« furiosa ls' batallons per tot barreja,
« y sas rengleras obra la metralla.
« Una bandera cau !... en torn rojeja
« impura sanch de l' árabe canalla !...
« Jehová !... Jehová !... honor á la Espanyola !...
« sobre l' Serrallo flamejant tremola.
« Avant, avant !... portáu-ne de la bala,
« del uracá la rápida carrera.
« Avant, avant !... arrive de la tala
« la destructora llum fins á la fiera.
« Echagüe, Prim, Gasset, Ros y Zabala,
« feu las trompas sonar de la cassera !...
« sus !... alalí !... valents á la montanya !...
« la espasa de Isabel vos acompaña.

« O'Donnell, vina á mi ! ja la victória
« las cent trompetas ab orgull prepara.
« Al so de tas batallas, de la Glória
« tremolará lo temple ; anem ! y encara
« que grunyan los partits, sobre la história
« grava á despit de tots, que viu preclara,
« trencat lo vil grilló que la oprimia,
« la fe, la honra de la pátria mia.

« Alsat, ma Filla, y lo pendó tremola
« que de sigles de glória plé t' legárem.
« A ells, á ells ! neta de Reys, rodola
« com tempestat, del sol que conquistárem ;
« y si l' *buytre del món* zelós udola,
« la terra disputant, que ab sanch regárem,

« ensenyals Gibraltar , y alsante altiva ,
« fes rugir tos lleons dintre sa riva .

« Reina Isabel , ja es hora !... Abaix la llansa !...
« á ells , á ells valents !... Si , pàtria mia ,
« de rius de pura sanch naix la esperança !.....
« al África ! fills meus , Dèu os hi envia !.....
« pau á los morts : qui caiga en la matansa ,
« mare es de amor immens Santa Maria !.....
« no fou sempre la Creu vostra bandera ?.....
« aneu ! l' món , la religió os espera !!.....»

Diu la gran sombra , y mentre l' cel llampega ,
llu com àngel de amor en la batalla ;
y al véurer , que bramantne , se doblega
ja l' África al embat de la metralla ,
y al escoltar sa lluna , com jemega ,
sangrenta embolicantse ab sa mortalla ,
mentre l' món assombrat crida victòria !!.....
va á contar al Reys morts la nostra glòria .

ALBERT DE QUINTANA Y COMBIS.

Mataró 18 Decembre 1859.

MORIR PER VIURER.

A la senyoreta D.ª M. D. de C.

¿Perque, Deu meu, m' heheu donat la vida
que trista y malehida
tinch de passar en mitg del greu dolor,
donantme ensemps per ma fatal ventura
l' amor y la ternura
lo foch del sentiment, tant sentit cor ?

¿De que goso en est mon ? L' anima mia
en vostre amor confia,
en vostre amor, tant sols, Dèu de bondat ;
arrancáume aquest cor qu' en sa esperansa
sols amargura alcanza
arrancáumel' Senyor ! ; Per mi pietat !

Al foch sagrat de pur amor m' inflamo ;
dich de tot cor « jo t' amo »
y altre cor me respon « ja no ets cregut : »
¿y que faré ; Dèu meu ; en eixa terra
si d' ella me desterra
lo fel d' un cor sols per patir nascut ?

Vos sols, Senyor, podeu tornar la vida
que trista y malehida

tinch de passar en mitg del greu dolor
al qui dáreu ensemps per sa ventura
l' amor y la ternura,
lo foch del sentiment, tant sentit cor.

Arrancáume, Senyor, est cor qu' implora
d' un cor que fiel adora
un sol recort d' amor.... ; un sol recort !
qu' arrancantme lo cor, d' eixa ferida
ha de brotar ma vida,
que la vida del cor sols es ma mort.

Cridáume ab vos, Senyor, y d' eixa terra
hont horrorosa guerra
fa l' escarni del mon á un cor amant,
arrebatau un sér qu' amor suspira,
qu' en són amor delira
y al morir beneheix vostre nom Sant.

¡ Y qu' es morir !... morir es la ventura ;
morint, de la amargura
lo cálzer s' ha apurat en un moment
y es viurer en est mon, pel' cor que plora
lo bé perdut qu' adora
gosar la mort del cor, morir vivent.

Y jo he perdut lo bé que tant amaba
qu' idólatra adoraba
com adoran los Angels al Senyor ;
jo la calma he perdut, la calma hermosa
de que mon cor no gosa

desqu' ha perdut la flor de son amor.

Per altre cor mon cor tant sols vivia
á ell l' anima mia
sos mes purs sentiments l' hi ha consagrat,
y est altre cor que fora ma esperansa,
fer á la mort me llansa
y eixos purs sentiments ha destrossat.

¡ Mès qu' importa ma mort !... La ma qu' ingrata
mos purs sentiments mata
desde son trono hermós benehesca Dèu :
fins mon derrer suspir , mentres la vida
sia en mon cor sentida,
l' adorarà mon cor, mon cor es seu.

Donáume donchs la mort que tranquil miro ;
sols per morir suspiro
morir, Senyor, es mon més pur conort :
arrancáume mon cor ; d' eixa ferida
ha de brotar ma vida
que la vida del cor sols es ma mort.

ESTEBA LLOBERA.

LA BISBAL 20 SETEMBRE 1859.

es

UN GABALER.

Sé que ton pare no busca
per tu minyons cabalés,
perque diu que essent pobilla
deus casarte ab un hereu.

Mes jo 't dich, Layeta mèba,
que aqueixa nit saltaré
del hort gran de casa vostra
las séquias y las parets.

Ton pare hi ha posat vidres,
etsabaras y asbersérs,
per tení 'l gust de que déixi
la carn de las mans en ells.

Tambe m' han contat los mossos
que així que tócan las deu,
deslliga 'ls gossos de presa
y rondar pel clós los deix.

Sé que molts nits m' espera,
y tambe m' han dit que té
propet del llit carregada
l' escopeta de dos trets.

Avans que una bala 'm déxi
dintre del vostre hort estés,

avuy que farà nit fosca,
y 's prepara pluja y frét,
baixá per la finestreta,
salta á l' altre part del rech;
la mula tinch preparada
y á la Pobbla fugirém.

Mon senyor oncle es vicari
de l' ermita del Roser,
y allí; á despit de ton pare,
demá casats estarém.

Layeta, espéram sens falta,
mira que si acás no vens,
agafo la carrabina
y 'm vaitg á fer miquelet.

FRANCISCO MORERA.

LO DUC Y LA VILLANA.

LA DESPEDIDA.

No molt lluny d' una montanya
alfombrada de mil flors,

ni ha un castell y una arboleda
morada d' un duc famós,
d' un duc que sols lo rodeja
la edat de las il-lusions,
un duc jove dels més nobles
de los més braus y més forts,
que cuant está en la batalla
es lo primer infantó
que polsa 'l arpa ab dolsura
com lo més ardit cantor.
Alli en mitj de la arboleda
hont may hi penetra 'l sol,
y ahont las brancas s' espessan
carregadas de mil flors,
alfombrat de verda molsa
hi ha un desconegut lloc.
Una font alli sas aiguas
ensenya y murmura amor ;
y allí cants dolsos entona
l' auCELL qu' es rey dels cantors ;
tot alli al amor convida
l' aigua, 'l bosc, lo rossinyol ;
n' es aquell lloc de ventura,
n' es aquell lloc d' il-lusions.
Lo duc allí diuXa hi troba
en brasos de sòn amor,
y una nina á sas paraulas
ab frenesí li respond,
qu' encara qu' ella es villana
y que 'n es filla del bosc,
estima ab carinyo sant,

pus abriga un noble cor.

Avuy llagrimas s' escapen
dels ulls del duc; jove hermós ;
la nina no pot plorar,
mès es tanta sa aflicció
que sos ulls axuts estan
de massa plorar sòn cor.

« Adeu , Margarida, adeu,
adeu que 'm crida l' honor ! »

— Y podrá mes ell, digau
que ma pura y fiel passió ?
¿ Val mes l' honor com dieu
vos lo noble, brau y fort,
que 'l amor que jo 'us professo
que mas llagrimas y plors ?

« Adeu, Margarida, adeu ,
no m' ferescas mon trist cor.

Adeu, adeu; Margarida,
molt prest sí, tornaré jo.»

Y la nina un bes li dona,
y 'l jove un abrás d' amor
y una rica creu que porta
penjada sempre del coll.

« Adeu, Margarida, adeu,
adeu, que 'm crida 'l honor ! »

II.

LO CASAMENT.

Una iglesia está adornada,

tambe está adornat l' altar,
y las naus se van omplint
de nobles y convidats.
Tot n' es alli en aquell dia
festeixs, ditxas y cantars,
que 's casa lo noble duc
del' mateix castell feudal
ahont la ditxa aquell dia
se déu per sempre albergar.
Ja en l' altar espera als nuvis,
los espera allí 'l prelat.
Tots alli esperan ab ansia
véurer lo felis instant
en que en brassos del amor
posi Dèu als dos amants.
Ja l' orga sas melodias
pel temple deixa escampar
y 'ls perfums l' ánima embargan
sas il-lusions despertant.
Per fi la gent se remou
y recula, y obra pas,
y apareix la comitiva
y 's dirigeix al altar;
la nina n' es molt hermosa,
lo duc es molt arrogant,
la nina n' es una filla
d' un noble molt principal,
n' es nina de moltas prendas
de molts titols respectats;
també lo duc tè blasons,
son pare 'ls hi va donar,

conquistats en las batallas
ab s' espasa á preu de sanc.
La nina n' es molt hermosa,
lo duc es molt arrogant...
¡Que Dèu felissos los fasse
que 'ls fasse sens fi gosar !

III.

En un racó de l' iglesia
detrás d' un negre pilar,
una dona ab manto negre
porta 'l rostro molt tapat.
Ningú d' ella se n' adona
ningú d' ella ne fa cas
qu' es aquell dia de goix,
dia sols per disfrutar.
De genolls los dos senyors
als peus están del prelat,
y ja 'l si de los seus llabis
está 'l duc prompte á donar,
cuant estremeix tot lo temple,
sortinne de tots costats,
un gran crit inesplicable
d' asombro, de por, de espant.
Lo duc cau sense sentits
en las gradas del altar
que alli, y entre mitj dels dos,
una veu ha ressonat.
—« Infiel, tu robas la calma
de la qu' está al teu devant

donantli 'l si que no póts
no póts donarli ja may,
pus ans á mi me 'l donares,
á mi me 'l donares ans.»

Lo pare de la donzella
que s' debia anomenar
esposa del duc, ab rabia
sos cabells se va arrancant,
y emportansen á sa filla,
jura venjarse en lo cap
del infiel, que la vergonya
sobre sa filla ha portat.

IV.

LAS DOS MONJAS.

—Jermana, confia en Dèu
que may t' abandonarà.»

Aixis diu á una altre monja
que está morint per instans,
una esposa del Senyor
ab la fé del just, del sant.

—Ay! jermana cuan de bé
vostras paraulas me fan.

A vos, á vos tot ho dech
ma calma y tranquilitat.»

—Calláu jermana, calláu.»

—Oh may ho podré olvidar,
ara ja 'm sento morir,
y sols puc atestiguar

lo molt que per vos jo sento
entregantvos de ma má
un record, que si be pobre
per compensar vostre afany,
molt ric ne será per vos
per l' instant en que se fá.
Teniu jermana eixa creu
un home me la va dar,
jo l' estimaba ab lo amor
més pur, més fidel, més sant....
Ara ja es mort..., sols demano
que vingueu á visitar
la fossa meva, cuant morta
á Dèu l' esprit haji dat.»
—Jermana, no diheu això,
eix instant no es arribat.»
—Ja arriba, ja 'l cor me manca
y 'l respir ja 'm va faltant:
sols ara us demano jo
que me volgau perdonar...»
—De qué?»

—Jo só la villana
que vostra vida ha amargat,
só la que un dia vinguí
y á las gradas del altar
vaitj... »

—Oh ! Deu !

—Me perdonáu?»

—Jermana, ja está olvidat
lo mal qu' un dia me féreu,
que cuant aquí vaitj entrar,

los recorts del mont mol lluny
mon cor afligit llansá.»

—M' perdonáu?»

—Vos perdono

Dèu fasseal cel altre tant.»

—Ara ja moro tranquila

Dèu meu teniume pietat

que si vaitj faltar un dia,

mon cor repentit n' está

perdó... jermana jo'm moro

adeu... adeu... ay!... pietat!»

V.

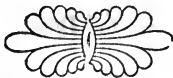
Una tomba molt luxosa
s' eleva al peu d' un castany
y á sos peus una creueta
forjada de troncs de faitj.

Tots los jorns alli una monja
plora llágrimas de sanch...

Sota la creu, jau la monja,

dins la tomba son amant.

FRANCISCO PELAYO BRIZ.

LO VOT SECRET.

Ves á Montserrat, hermosa,
Dèu te guie y l'angel bo :
per més que tu no m'ho diguis,
ja se que tens fet un vot.

Una nit cuan t'adormias,
diguéres molt poch á poch :
si m' estima com desitjo
qui m' ha robat lo meu cor,
al temple de tas montanyas
aniré plena de goig,
per darte gracias rendidas,
Mare de Nostre Senyor.

Ves á Montserrat y sempre
Dèn te do tranquila sort,
si los teus desitjs, hermosa,
son los desitjs de llavors.

Ni ta mare ni germanas
m' han dit res de tot aixó,

ni las noyas de la vila ,
ni molt menos los minyons.
Me ho ha dit l' aigua en que 't miras
de la pica de la font ;
me ho ha dit la rialleta
ab que veus juntas dos flors ,
y 'l suspir ab que acompanyas
lo volar de dos coloms.

Ves á Monserrat , hermosa ,
Deu te gué y l' angel bo :
si t' hi porta una promesa
tan agradable al meu cor.

Si de lo alt de aquellas serras
me consagras un recort ,
los demás que jo' t marésqui ,
procura que sian tots
purs y sants y carinyosos ,
com aquell será preciós ;
pus sil 's sers com tu en la terra
estiman ab ton amor,
¿ com no estimarán , hermosa,
trovántse del cel tan prop ?

FRANCISCO MORERA.

Octubre de 1859.

LA VEU DE LAS MONTANYAS.

IMPROVISACIÓ.

¿ Voleu veurer fugir los soldats moros
com fuigen cap al cel aucells poruchs
cuan descarrega l' tró de l' escopeta
perturbant de los boschs la quietud ?

Alsáu de Santa Eulalia la bandera ;
deixáu que l' catalá prengui l' trabuch ;
y del alt Pirineu fins á Tortosa
las pedras parirán gegans del Bruch.

¿ Qué n's importa la mar y la distancia ,
la set , la fam , la peste y l' pais lluny ?
Nosaltres hem anat fins á la terra
d' hon cada dia l' sol la vida n's du.

La Sultana de l' aigua salabrosa ,
Mallorca guarda cops de nostre enuig ;
als moros la prenguérem : Rey En Jaume,
si es veritat ó nó, digasho tu.

Tu que una catedral tens per sepulcre,
¡ oh Rey dels serrahins sempre temut !
¡ Reposa en pau ! ton espèrit bravíssim
dins del cor nostre viu encés y pur.

Fills dels almogavárs, anem al África,
de dalt del cel nos fixa En Jaume l's ulls ;
¡ via fora ! guerrillas montanyesas !
¡ somaten ! ¡ somaten ! Deu nos ajud' !

FRANCISCO MORERA.

CADENAS D' OR.

(Traducció de D. Antony de Trueba.)

I.

A la guerra va 'l bon compte ,
á la guerra de Granada ,
montat en són potro blanc
y armat ab totas sas armas.
Plorantne quedan sos patges ,
plorantne la castellana
que s' va casar ab lo compte
no fa encara set senmanas.
Més lo bon compte camina
cap hont l' honor lo demana ,
que orgullosa en la frontera
la infiel mitja lluna s' alsa ,
y si cristians valerosos ,
posant en Dèu sa esperansa,
la mitja lluna no abaten ,
¡ ay de la ensenya cristiana !
¡ ay del Lleó y de Castella !

¡ ay de Aragò y de Navarra !
Ja s' acosta á la frontera
y s' prepara á la batalla ,
ja embesteix al moro, al crit
de San Jaume ! viva Espanya !
Valerós se bat lo compte ,
valerosa sa mesnada,
com Pelayo en Covadonga,
com D. Alfons en las Navas.
Més com ell cent llansas tè ,
y 'l moro més de mil llansas ,
la mitja lluna triumfant
ay ! per sobre la creu s' alsa .
Cautiu s' emportan al compte,
se l' emportan á Granada,
y com en molt ells lo tenen ,
al rey moro lo regalan .
De 'l compte se ha enamorat
l' hermosa princesa Zaida ,
y al rey són pare li diu,
bé sentireu com li parla :
—Pare , si sóu lo meu pare ,
me habeu de fer una gracia
posant al compte cadenas
llèugeras , mes no pesantas :
Posáuli cadenas d' or,
posáuli grillons de plata
que' ls que són bons en sa terra
també ho són en terra estranya . »
Ja li posan al bon compte
lo què la princesa mana ,

una cadena d' or fi ,
llèugera , mès no pesada ;
mès al só de sa cadena
lo trist cautiú sempre canta :
*De que serveix al cautiú
tindre los grillons de plata
y la cadeneta d' or
si la llibertat li falta !*

II.

Lo bon compte castellá
cadeneta d' or arrastra
en los jardins del rey moro,
del rey moro de Granada,
y mirant cap á Castella ,
Castella sa dolsa patria,
d' aquèix modo va queixanse
de la fortuna contraria :
—Fortuna, ¿perque m' donares
riquesas en abundancia
perque 'm donares esposa
hermosa y enamorada,
si luego m' apartas d' ellas
y no me deixas gosarlas ?
¿Malhajas fortuna impia !
fortuna impia malhajas !
¿ que farà ma noble esposa
sense lo espos que li falta,
entre miuj dels ombrils murs
de mon castell ; ay ! tancada ?

¿ Que farán mós damicels
sens' són senyor que en las armas
més que senyor, com á pare
de bon grat los adiestraba ?
Y que farán mos vasalls
sens' tenir qui pose á ralla
á los comptes mos vehins
que á robar mas terras passan ?
¡ malhajas ! fortuna impia !
¡ fortuna impia malhajas !
Aucells que pasáu volant
cap á ma Castella amada ,
¡ qui poguès ser com vosaltres
qui tinguès las vostras alas !
que si bé es blau y seré
lo cel aquest de Granada ,
lo cel ay ! de ma Castella
es lo que á mi me fa falta ,
que no hi ha cel tan hermòs
com l' hermòs cel de la patria !
Cuant arribeu á Castella
parauvos, batent las alas ,
en la gòtica finestra
de la solitaria cambra
hont plora sense consol
la mia comptesa amada ,
y divertiu sos pesars
ab vostras llenguas arpadas .
¡ Aucellets, bells aucellets
qui tinguès las vostras alas !
Es ma cadena d' or fi

y mos grillons son de plata...
be 'n hajas doncella mora
que mon cautiveri ablanas !
*Mès que li importa al cautiu
tindre los grillons de plata,
y la cadeneta d' or
si la llibertat li falta !*

III.

¿Perqué ploras, perquè ploras
nazareno de ma ánima,
jo vaitj cadena lleugera
donarte en lloc de pesada,
y fins eixa te trauré
si es que 't cansi lo arrastrarla.
Mès per Alá, nazareno,
no has de tornar á ta patria
perque me moro si hi tornas
perque si hi tornas me matàs !
Zegries y Abencerratges
jagan sortixas y canyas
totas las tardes devall
la finestra de ma cambra
per pendrer la voluntat,
la voluntat de ta esclava,
mès la prengueres tu sol,
nazareno de ma ánima,
lo de la cadena d' or,
lo de los grillons de plata ! »
Aixis la hermosa princesa

amor al compte demana
ab llágrimas en sos ulls
que son estrelles del alba,
y li respon lo cautiú
agenollantse á sas plantas :
—Perdó la hermosa doncella,
mès en Castella m' aguarda
una dona desvalida
y hermosa y enamorada
que lo tendre nom d' espos
dona al amant que li falta.
—Ab tu jo anirè á Castella
si no te plau ja Granada,
y alli tambe 'l mateix nom
te darà amorosa Zaida.
—Sols ne tenen los barons
una muller en ma patria ;
á una dama solsament
sa vida y son cor consagran.
—Sant Alá! ¡perque en Castella
no fou gronxada ma bamaca!
Torna, nazareno, ahont
ta nazarena t' aguarda,
que més vull morir d' amor ,
que del teu á ella privarla,
que t' ha posat en mas mans
mon pare 'l rey de Granada.»
Aixís parla la princesa
y al compte desembarassa
de sa cadeneta d' or
y de sos grillons de plata.

Lo compte torna á Castella
y al despedirse de Zaida :
—Donzella que mas cadenas
has trencat , li diu , be 'n hajas !
*¡ qué poc serveix al cautiü
tindrer los grillons de plata
y la cadeneta d' or
si la llibertat li falta!*

FRANCISCO PELAYO BRIZ.

LAS DONAS CATALANAS.

Plasmi cavalier francez
é la dona catalana,
é l' ouvrar de Ginoez
é la cour de Kastellana:
lou cantar provenzalez,
é la danza travissana.

.

FEDERIC I.

Parlarvos, donas, vull com á germana
puig mon cor al cor vostre está enlassat,
y fou ma dolsa mare catalana,
y catalá mon pare mòlt amat,
y catalá mon bè, l' ànima mia
per tot lo catalá tè simpatía.

Y per vosaltras més, donas amadas,
fillas del mèu país, nobles com éll,
que, de modestia y de virtut dotadas
y falagueras com manyach anyell,

sòu lo trasllat de la prudent matrona
á qui en los Sants Escrits laor se dòna.

Mòlt valen, mòlt, las altrás espanyolas,
dignas també de universal amor ;
mès per vosaltras, per vosaltras solas
que conservau com un preciós tresor,
las austeras costums de nostres avis,
sòn rich llenguatje y llurs proverbis savis.

Per vosaltras, mon cor ple de ternura,
guarda encara una flor del sentiment,
y ans que la mort mustigue sa frescura,
vull eixa flor donarvos en present ;
no menyspreeu eix do de ma pobresa
al mirarlo sens brillo y sens bellesa :

Puig que sovint la planta més inculta
conté lo extret medicinal millor,
y lo vas rústich que la pòls oculta,
guarda á vegadas exquisit licor,
y del rocall que lo minaire tira,
lo bon copellador grans d' or retira.

Rebéu donchs mon present, dolsas germanas,
y deixáu que algun cor ple de verí
diga, queu's umplo de alabansas vanas,
per que lo elogi refluesca en mi.....
Jo desprecio eixa sátira indiscreta,
puig que dona no sò, sinó poeta.

Y si de vostras cualitats, alguna
jo possehís com maternal llegat,
per mi grant ditxa fora y gran fortuna
que guardaria com tresor sagrat,
y ab do preciós lo cel me enriquiria

si las vostras virtuts dar-me volia.

Perque semblau nacradas perlas finas
que ocult reservan són esmalt preciós
en lo fondo brunyit de las petxinas
atresoradas per bussó afanyós,
y que al frech més lleuger tancan sa closca
per dins tan fina com per fora tosca.

La dona Catalana es perla bella,
que mitj oculta en la petxina está
de son innat pudor, y s' clou dins de ella,
tan solament la mire el vici insá ;
mès als purs sentiments s' obre amorosa,
com s' obre al bes del mar la ostreta closa.

Si indigna filla de la patria amada ,
alguna als falsos plers obre són pit,
no es per instinct del vici encaminada,
influx estrany corromp són esperit.....
Es fruit danyat al qui lo core rosega,
y cau mort de un gran ram sens que s' conega.

Ni perdrán may las donas catalanas,
per tan xica fracció, lo just renom
de las virtuts y perfeccions cristianas
que ensalsa en ellas admirat tothom ;
¿ Qui es lo que vól una perfecta esposa
y en nostras ninas los seus ulls no posa ?

Muller prudent y dolsa companyera,
de la êxistencia per lo mar irat,
ella sab dirigir la nau velera
que del mal y del bé sofreix lo embat,
y ab constancia vencent l' ona irascible
la barca aporta á platxa bonancible.

Mès no pas per aixó glórias ansia,
ni en primer terme presentarse vól,
regoneix del varó la primacia
y es clara lluna que reflecta eix sol,
ab un ratj tan tranquil, ab llum tan pura,
que inspira amor y celestial ventura.

Com lo custodi amant de la familia,
en sa vida de eterna abnegació,
la veuréu sempre en incessant vigilia
al costat del bressol del infantó,
ó prop del llit de lo decrepít pare,
ó l' pas guiant de la caduca mare.

Sempre pacienta, dolsa y carinyosa,
traballant, treballant sense descans,
honestà, sobria, activa y silenciosa,
y capás lo sèu cor de fets mòlt grans;
resignada ab la sort, sens mot de queixa
lo valor desconeix de sí mateixa.....

Mòlt vals ; ó dona de la patria mia!
y ma vista te observa tot arreu
desde hont lo gebre brilla al ratj del dia,
á fins los llochs hont may lo glas se veu,
y de las ribas que la onada banya
fins al cim ventejat de la montanya.

En tot lloch y per tots, ets admirada,
habites covas ó daurats salons,
sia ta sort felís, ó desdixada,
sempre bondat proclaman tas accions,
y ta sola paraula es més segura
que l' contracte més fort de una escriptura.

Altius varons, per qui tan sols la dona

es un joyell , ó inanimada flor,
y desitjau que tinga la matrona
firmesa y voluntat sols per lo amor,
y com lo esclau sumís está á sòn duenyo,
subjectarlas aixís es vostre empenyo :

Aquí tipos teniu ; aquí zelosa,
nostres antichs costums patriarcals
la dona guarda ab fé tan religiosa
com la sagrada flama las vestals,
y tan humil y activa com honrada,
es del marit esclava enamorada.

Los que voleu discreta companyera
digna del home , digna del cristiá,
digna de dar la inspiració primera
al tendre infant que un jorn home será,
aqui la dona baix humil presencia
oculta ingeni , discreció y prudencia.

Y no cregau que sian patrimoni
tals qualitats únicament de un rang,
si en alt llinatge donan testimoni
de que en sos cors circula noble sang,
també en las humils classes resplandeixen
y ab virtuts singulars las enalteixen.

Allá en lo ascó de la rural masía
ahon joyós lo comparet honrat
ab tota la familia al fi del dia
lo repós troba del treball cansat
¿ qui sols no hi seu y útil éxemple dòna
de sant amor y humilitat ?—la dona.

Ella com Ruth recull l' opima espiga
que á sos pares ancians dòna aliment,

ella fila lo drap que als fills abriga ,
sembra ab pròvidas mans lo ros forment
y es al igual de activa jornalera
del ganancial domèstich tesorera.

Ella en las nostras vilas marineras
conserva son amor anys y més anys
al amador que lluny de eixas riberas
va en busca de fortuna á llochs estranys,
mentres del dol de viuda ella vestida,
acás lo espera en vá , tota sa vida.

Contempláu á la trista proletaria
que en cruels centros de treball violent,
desgasta sa êxistencia sedentaria
per donar als sèus fills pobre aliment,
¡ cuán valor necessita y heroisme
pera viurer morint dins de eix abisme !

Valor es y mòlt gran que per la historia
may ha sigut tal volta mencionat,
com si no fos més digna de memoria
la que vida y repós ha consagrat
als sants debers de mare y fiel esposa,
que la altiva heroina belicosa.....

Aixís , aixís , perfecta dona , agradas,
més que en gimnasis en florits jardins,
y del altar de Dèu prop de las gradas
més que en los banchs de ensangrentats torins,
més plaus timit colom que aliga fera,
més angel del Paúl que *Bayadera*.

Puig de la dona la missió en la terra,
es de ternura , de pietat , de amor,
si la feresa dels combats la aterra,

la caritat duplica són valor ;
y , cuant més senzilla és , afable y pura ,
sa influencia moral es més segura .

Tals influencias , noble dona , esplican
lo celebrat renom del catalans ,
ab tas virtuts llurs cors se idemptifican
y origen són de cualitats molt grans ,
y per aixó sa gloria duradera
en ton front modestissim rebervera .

Novembre de 1859 .

MARIA JOSEPHA MASSANÉS DE GONZALES .

MONSERRAT .

¡ Oh prepotent Senyora , — oh Reyna celestial !
tens aras qu' enlluernan — adins las catedrals ;
tens rústicas capellas — aprop la enquieta mar ,
¡ oh prepotent Senyora , — oh Reyna celestial !
en ton palau de rocas — qu' en diuen Monserrat
dossers hi ha mes magnífichs , — hi ha tèmpestats mes
(grans .

¡ Oh Mare dels que ploran , — Consol dels afligits !
un escolá te canta — pur com la flor de llir ;
un sacerdot te canta — ferm en lo dret camí ;
un hermitá te canta — en penitencias rich .
¡ Oh Mare dels que ploran , — Consol dels afligits !
sent tan divers dels altres — ¡ m' escoltarás á mí ?

Los caballers te invocan — quan sona lo clamor
de la batalla fera , — Regina del amor .
Quan de las boixas onas — s' aixeca lo remor ,

los mariners te imploran ,—Regina del amor.
Tè nostr' esprit batallas ,—borrascas nostre cor ;
clements tos ulls las calmen ,—Regina del amor.

M. MILA.

UNA LLÁGRIMA.

SONETO.

Llágrima ardenta, que dels ulls despresca
cáus rodolant per ma convulsa galta,
no bè l' recort de mon amich assalta
mon tendre cor, pleníssim de tristesa :

Evapórat' sens pérdrer ta puresa,
filla del cel, y á la regió més alta
te impel·lirá un suspir, si forsa t' falta
per remuntart' hi ab sens igual llestesa.

Y, perfumada ab la sutil essencia
de mon dolor, elévat' á la vista
del gran ORTIZ, radiant de intel·ligencia,
y exclamará tan inclit analista :

« ¡Veritat hi ha en la Terra enganyadora,
puig hi ha dolor ben verdader que plora! »

SALVADOR ESTRADA.

CANT DE GUERRA.

DEDICAT ALS VOLUNTARIS DE CATALUNYA.

La patria 'ns crida , noble y serena :
no esperem gens,

cuatrecentos homens? La llista es plena ;
som cuatrecentos.

Deixem las feinas : ay ! mal binatja !
fora rahons!

Lo barco espera..... cap á la platja :
alsa minyons!

Molt corra 'l barco..... ja no 's veu terra...
Si bè 'us apar,
cantem alegres lo crit de guerra
en mitj del mar.

« La nostra rassa mira y desprecia
« tots los perills ;
« dels almogávares , terror de Grecia ,
« no som los fills?

« Braus voluntaris ! — la veu que corri—
« puix entra joch.
« ALMA !... y encara que 'l mon s'ensorri
« foch y mes foch !

« ¡ Quin terretremul !... de la trompeta
« retruny lo só...
« Pólvora poca... la bayoneta
« es molt milló.

« Aquells *anagus anirán d' oros* (1) :
« tiremhi al blanch !
« Bona descarga ! — ja va dels moros
« á rius la sanch.

« Contra eixa turba , que ja por cobra,
« la lutxa es breu :

(1) Alusió á la especie de zaragüells que usan los moros.

« au !... contra 'ls perrus !... tiremsi sobra
« com llams de Deu.

« Las carrabinas , á la vegada,
« lléntsi cascú :
« ja hi ha barreja — ganivetada ;
« qu' es cop segú.

« Escorxém moros vestits de donas :
« ab ells !... ab ells !!
« Per las timbalas seran molt bonas
« las sebas pells.

« Caps , brassos , camas... tothom s'afanya
« dret 'ls turons ;
« viva la Reina ! au ! viva Espanya !
« alsa minyons !!!!

« Té bras de ferro ; té cor de roca
« l' home valent :
« Deu no 'ms ajudi !... Si mori 'ms toca
« morim rient.»

12 janer 1860.

J. FEDERIC MUNTADAS.

LA CREU DEL TERME.

Al mitj de un camí apartat
y que s' divideix en dos,
sobre un sócol mal tallat,
jo viu lo símbol sagrat
de nostre dogma gloriós.

Una creu de pedra obscura,

voltada de gradería
y posada á gran altura,
era senyal de ventura,
que en un, dos termes unia.

No era pirámide vana
per honrar als paladíns
que han delmat la rassa humana,
era de la fè cristiana
padró de recorts divins.

Ab los brassos sempre èxtesos
y á contraclaror del cel,
deya als pits del odi opresos :
— Allí dalt sols són admesos
esperits de cors sens fel. —

Y deya en tal lloch posada
sens las pompas mundanals
de una majestat prestada :
— De genolls sobre esta grada
xichs y grans son tots iguals. —

Deya al pobre caminant,
fatigat y congoixós :
—No llances ton feix pesant
descansa aquí y tira avant
que te espera un dols repós. —

Y ab benéfica influencia
pareixia dir la creu
á la turbada consciencia:
—En va excusas ma presencia,
por tot trobarás á Dèu. —

¡ Oh, quant ab sa llengua muda
eixa creu expressá al cor !

• Parlá al ánima abatuda
y á la intel·ligencia ruda,
mots de fè, consol y amor.

¡ Cuant y cuant, en passats dias,
son llenguatje benehit
mitigá las penas mias,
y ab célicas armonías
deleitá mon esperit !

¡ Creu del terme, creu preciosa !
ara en vá jo t' cerc' per tot,
com en la nit tempestuosa
lo trist marí ab vista ansiosa,
busca lo fanal de un port.

Puig sols enruna y malesa
circundan ton pal trencat,
y de ta veu la grandesa,
ja no es oida ni entesa
y s' pert en la immensitat.

¡ Ay del qui en la creu campestre
tan sols una fita veu !

¡ Neci qui la flor silvestre,
sols com producte terrestre
mira y trepitja ab menyspreu !

Ay del qui al ocás arriba
de sa vida, y ha olvidat
de la població nativa,
aqueix signe de fe viva
per los seus avis plantat !

Jo penso en la creu amiga,
companyona dels mèus jocs
y alivio de ma fatiga,

ab lo carinyo que lliga
nostre ser als natus llocs.

Recordo las deliciosas
vespradas del mes de matj,
que ab altrás ninas joyosas,
la coronaban de rosas
perpetuinas y fatj ;

Recordo la tortoleta
que en sas motlluras fèu niu,
sens pòr de mortal sageta,
com felís l' ànima asceta
comfiada en lo Etern viu ;

Recordo cuan retornaban
de cassa los potentats,
que humilment la saludaban
y silenciosos passaban
descubrint llurs fronts torrats.

Y al pobret que si acullia
y al amor del sol de ibern
fiat en Dèu s'hi adormía,
com lo infant del pit que l' cria
se adorm al calor matern.

Recordo que cuant furiosas
bramaban las tempestats,
y ab las ratxas impetuosas
de las aigüas borrascosas,
solcaban los llamps irats,

Dèvant de eixa creu divina,
lo sacerdot, bon pastor
de la població vehina,
pilot á quí no acoquina

del uracá lo furor,

Al rumor de la tronada,
mesclant son piadós accent,
conjuraba la bromada
que de destrucció prenyada
cubria lo firmament.

¡ Oh recorts plens de ternura !
ma vida may més tindrà
horas de tanta ventura,
com las que en ma infancia pura
prop de aqueixa créu gosà.

Com jo també la voltaban
altres petitets infants,
y ab los grupos que formaban,
angels purissims semblaban
guardadors dels viandants.

A las festas hi acudian
los ancians de eixos endrets,
y pacífichs discutian
y ab rectitut mantenian,
de las llurs vilas los drets.

Puig de la creu la presencia,
fou en eixos llochs vehins,
lo sant fré de la conciencia,
y apaciguadora influencia
dels vicis y afectes ruhins.

Creu del terme, creu gloriosa,
á qui habian respectat
dels sigles l' acció danyosa,
y la furia desastrosa
del llamp y la tempestat,

Creu del terme, protectora
del dos pobles comarcans,
¡ Quina furia destructora,
ab rabia desoladora,
posá sobre tu las mans ?

¡ Ay ! mòlt ton recort me agrada,
mès ta vista me entristeix
al vèuret' tan afrontada ;
puig hont ets tu profanada,
felicitat no éxisteix.

Ja la blanca tortoleta
no fá en tas motlluras niu,
ni á ton peü la pastoreta,
aixambra sa ramadeta
las matinadas de estiu.

Ja de ton pal no s' adonan
los transeunts, com avans,
y los que igualtat pregonan,
trovantse, ni manco s' donan
lo salut com á germans.

Grans y xichs de tu s' desvían,
y en dias de extrems perills
las donas que á Dèu temian,
no t' pregan, com ans solian,
per llurs maríts y llurs fills.

Tampoch la donzella hermosa
te enrama ab fistons de flors
ni te invóca, religiosa,
comfidentia misteriosa
de sos virginals amors.

Ni lo rich prop teu se atura,

ni lo pobre si soleja,
ningú l' uracá hi conjura,
y al teu pal sense figura
escupen l' odi y la enveja.

Y per fi, ja derrocada
y mitj cuberta de fanch,
no estás com ans rodejada
de pacífica maynada,
sino espurnada de sanch.

Creu, dels pobles protectora,
torna á difundir de nou
ta influencia salvadora,
parla al qui fidel te adora
y al indiferent commou.

Res hi fa que sepultada
estigues devall lo vel
de aqueixa enruna apilada,
ta véu misteriosa agrada,
vinga de terra ó del cel.

Prou muda has estat tans dias,
prou entregada al olvit,
y prou en tas cercanías,
als que ab llas fratern unías
la discordia ha dividit.

Camparols, á la creu santa
¿ per qué olvidada deixau ?
á la que de ditxa tanta
vos colmá, sobre sa planta,
¿ per qué novament no alsau ?

¿ Ahónt existeix memoria
de ningun brau campeó,

que per la pols y la escoria,
de sa noblesa y sa gloria
arrossegás lo pendó ?

La creu, es immortal signe
de gloria y fraternitat ;
y qui la insulta , no es digne,
de tenir lo nom insigne
de *cristiá*, ni de home honrat.

Sens la fé que de ella emana,
tot trist y desunit es,
lo mon es llacuna insana
y la societat humana
lloct corrompút y no mes.

En va certs malvats tronxaren
eix símbol de pau y amor
que vostres pares honraren,
y hont las mares vos donaren
la dolsa sanch del seu cor.

Puig de sas pedras sortida
la véu de innocencia y pau
que als dos pobles daba vida,
encara benigna crida
que units á son péu tornau ;

Y entre la bardissa seca
permaneix son pal alsat,
com un bras sense munyeca
que un mort de la fossa aixeca
senyalant la eternitat.

MARÍA JOSEPHA MASSANÉS DE GONZALEZ.

AUSIAS MARCH.

(Poesia premiada ab la englantina d' or en los jochs florals de Valencia.)

*Als nobles senyors mantenidors
dels jochs florals de Valencia en lo any de 1859.*

ENDRESSA.

Cansons de amor murmurarán mos llavis
si'm donau lloch dels jochs en lo festí.

La llengua de mos avis
jo sols conech ; só un bardo llemosí.

Los jochs florals són fills de la Provensa,
y pus la porta obriu als jochs florals,
seria fer á lo passat ofensa
lo desdenyar las arpas provensals.

Jo bè sé que la llengua de Castella
es dolsa á fé com del Himet la mel ;
la escolta 'l cor perque la reb la orella
com un cant armoniós baixat del cel :

Mès ma llengua es la llengua en que algun dia
compongueren llurs llais los trovadors,
y 'l món trobaba dolsa l' armonía
de llurs descorts y llurs cansons d' amors.

Poétas que del Turia en la ribera
obriu gloriós camí á la juventut
á sos ulls arvolant noble bandera,
salut !... Poétas coronats, salut !

Als qui, guardant dels avis la memoria,
honran sa llengua, que es tresor natal,
pus són llurs dígnes nets, Dèu los dó gloria !
Jo 'ls envio un saludo fraternal !

Cansons de amor murmurarán mos llavis
si'm donau lloch dels jochs en lo festí,
mès, cantaré en la llengua de mos avis,
que altra no sab lo bardo llemosí.

A AUSIÁS MARCH.

HOMENATJE Y TRIBUT.

Jo 't conech, Ausias March, pus de tà gloria
plena ne va la patria llemosina (1) ;
per tu guarda una página la historia
y un altar per ton nom guarda mon cor.
Petrarca llemosi, ¿cóm no estimarte
cuant tant has estimat?... ¿Qué fou ta vida,
entre dolors y penas englutida,
sino un llarch dia de passió y de amor?

Si 'l lloch sabés de ta ignorada tomba,
jo hi aniria en romería santa ;
de ta fossa los ecos ab sa planta
despertar gosaría 'l peregrí,
y sentiria á pler gronxarse l' ánima,
y, ans ta tomba, romándrer satisfeta,
que jo 't conech, poeta :

encara nin, tos versos aprengui.

Aprengui que ta gloria era la gloria

(1) La patria llemosina : todas las provincias , unidas algun dia per un verdader llas federal , que parlavan lo catalá. Avuy mateix, encara que Catalunya , Valencia y Mallorca formen part de la corona de Espanya , y lo Roselló y la Provensa de la corona de Fransa , crech que , literariament parlant , se poden comprendre baix la dominació de patria llemosina : com l' Austria , la Prusia , la Babiera , lo Hannover, etc., forman la patria alemana , y com la Cerdenya , lo Piamont , lo Veneto , la Toscana , los estats del papa , etc., forman la patria italiana.

de tota una nació, ton nom sa fama :
llegint tos versos, que lo amor inflama,
aprengui ta memoria á venerar,
que palpitava sentia en cada sparsa
ton greu amor per la que fou t' aymía,
y en cada vers sentia
ton cor, ton noble cor lagremejar.

Déixam' ¡ ay ! respirar de tas sparsas
lo dòls perfum de amor. Ma fantasia
sobre d' ellas volteja cada dia
com una mariposa sobre flors.
Llegint tos versos, llemosí Petrarca,
lo incens respiro de cent flors hermosas....

Tas trovas amorosas
¡ qué dolsas són, ó rey dels trovadors !
Ja may ningú sabrà pintar com pintas
la passió del amor y són martiri:
tos versos són la febre del deliri
y són tos cants lo anàlisis del cor.
¡ Qué bè parlan tos cants, rics en imatges,
al ánima que bat de amor inquieta !

Ton llibre, dòls poeta,
es per cert lo breviar del amor.

Un jorn de estiu en que lo Sol vestia
ab sa daurada llum camps y verdura,
de uns sálzers abrigat per la espessura
á mon plaber jo estava fantasiant,
y lo vent escoltava entre 'l brancatge,
y escoltava los coros armoniosos
dels aucellets graciosos,
de branca en branca lleugerets saltant.

De prompte, un cant, hermós com llum del alba,
y dòls com del Olimpo l'ambrosía,
féu sentir entre tots sa melodia :
era lo tendre cant del rossinyol.

Los aucellets, retuts per la hermosura
de aquell cant armoniós, de acort callaren,
y atents tots escoltaren
dels llochs ombrils á lo cantor tot sol.

Aixis cuant cantas tu, tots los poetas
t' escoltan, encorvats sobre llurs liras,
que á tots ab tos cantars atraus y admiras,
pus ets lo rossinyol dels trovadors.
Seductors són tos cants de amor y gloria,
hermosas són tas puras melodías...

Ton llibre de poesías
es un hárem de pensaments de amor.

Poeta, jo 't conech. En nits d' insomni
t' he vist y t' he sentit. Mòltas vegadas
m' aparegui, del vent en las ratxadas,
sentir ton cant, mes fort que 'l uracá.
Jo, fantasiant, t' he vist en nit obscura,
y ta veu, com de un arpa la armonía,
ab dolsa melodia
aixis á mos oidos ressoná :

«Jo só!.. Feriu!... ¿Per cuant, tempestats feras,
guardau los llams? ¿Qué més voleu?... ¿Feriu!
Jo 'us sentiré gronxarme falagueras
si en la nit de la tomba m' adormiu.
Després de mí, solcar vull las esferas
banyantme en tempestats. Mas vestiduras
seran nuvols flotants, los llams mas galas.....

A córrer las alturas,
portáume, vents, del uracá en las alas !

« Párat' y escoltam, tempestat ! Las penas
mon cor han traspasat ab sòn fibló.

Los dias són per mí duras cadenas...

Libre vull ser : la vida es ma presó.

¡ Un llam envíam, tempestat, y festa

será en mon cor ! Lo viurer m' es amarch.

Jo som aquell que en lo temps de tempesta

vaig sobre neu, descals, ab nua testa,

jo som aquell que diuhen Ausias March ! (2)

« Mon cor ! mon pobre cor ! ¡ Bè me 'l desgarras,
sombra inclement de mos perduts amors !

Mon cor víu en las unglas dels dolors,

com lo colom del esparver en garras.

¡ Oh ! deixáume cantar ! Mos cants són plors.

Cuant sent lo rossinyol que li regala

lo greu dolor la fel de sa agonía,

cantars més dolsos als espais envía ;

cuant la corda d' un arpa 's romp, exhala

en compte d' un gemech, una armonía.

« Jo só la nau que per la mar portada

va per contraris vents, sens aturall,

y en va busca per tot una ensenada,

y fons may troba en lloch son escandall :

jo só lleuva de neu, desencaixada

pel uracá del cim de un alta serra,

que, baixant ab prestesa que may mimba,

lo abisme busca que li ha obert la terra,

(2) Tres versos de Ausias March en sòn *cant X de Amor*.

furiosa rodolant de timba en timba.

« Oh greu dolor que tots los dolors passas,
tu de mon cor n' has fet niu de amarguras,
tu que *ets al hom com al caball mordassas*. (3)

Per mí s' han acabat ja las venturas.

¡Fereix de mort, Dèu mèu, mon pensament! (4)

Fugiu, fugiu de mí, mortals criaturas!

Jo no só un home, só un dolor vivent!

« Cervo ferit á qui la set abrusa,
no desitja la font com jo la calma.
De mon dolor mon pensament abusa
y del martiri porta 'l cor la palma.
Senyor Dèu mèu, ab l' ánima transida
jo visch amortallat en mon dolor,

y ¡ ay ! pèl que tè com jo mortal ferida,

¡ cuánt trista es la mortalla de la vida !

¡ cuánt dolsa la mortalla de la mort !

« Sempre ab mon propi pensament en guerra,
visch de tristesa rodejat y dol : (5)

la vida es per mon cor, pária en la terra,
un dia etern, etern y sensa Sol.

¿ Voleu saber qui só ?... Canya podrida
nascuda en mitj del llot per desventura,
una espiga dels camps esmortuida,

(3) Ausias March diu en sòn *cant VIII de Amor* :

Tu ets dolor que tots los dolors passas !

Tu ets al hon.' com al caball mordassas.

(4) Imitació del vers de Ausias March en sòn *cant XXX de Amor*:

¡ Plagués á Dèu que mon pensar fos mort !

(5) En son *cant XXX de Amor* : diu Ausias March :

Malament viu qui te son pensament
per enemich, sentli d' ennuigs report.

boya flotant del mar de la amargura....

Jo no tinch fé, ni nort, ni tinch ventura....

Malehit lo jorn quem' fou donada vida! (6)

« Jo só!.. Feríu!.. ¡ Per cuant, tempestats feras,
guardau los llams?.. Qué més voleu?.. Feríu!

Jo 'us sentiré gronxarime falàgueras

si en la nit de la tomba m' adormiu.

Després de mí, solcar vull las esferas

banyantme en tempestats. Mas vestiduras

seran nuvols flotants, los llams mas galas...

A córrer las alturas

portáume, vents, del uracá en las alas! »

¡ Pobre sublime bardo! De sas queixas
á torrents ne brotaren armonías,
y més que cants de amor, són sas poesías
la agonía mortal de un noble cor.

En cada sparsa, delirant de febre,
una llágrima sua hi tè incrustada

com gota de rossada

en lo cálzer puríssim de una flor.

¡ Portáulo, vents, del uracá en las alas!..

De las brisas en brassos fuig, hermosa,
banyantse en raigs de sol la mariposa,
deixant sa nimfa en un racó de món.

Lo poéta fuig també. La mort lo porta
com un vent de tardor porta las fullas,

deixantnos per despullas

sos cants, sas obras, que sa nimfa són.

Portáulo, vents, del uracá en las alas,

(6) Vers de Ausias March en lo cant XC de Amor.

pero portáulo á la mansió divina
hont té un palau la terra llemosina
pèls que sa gloria foren y esplendor.
Portáulo allí hont dels reys, héroes y prínceps
tenen las sombras immortal morada,
que plassa reservada
hi allí entre tots pèl mártir del amor.

Es Ausias March! es éll!... sortíulo á rébrer
sabis que al món ab obras assombrareu,
y vosaltres, ó reys, que subjectareu
imperis grans al jou de vostra lley.
Es Ausias March! Es éll! Que li obre via
de eixos morts coronats la turba inquieta....
Majestats del talent, ¡plassa al poeta!
y majestats del trono, ¡plassa al rey!

VICTOR BALAGUER.

TRISTESAS DEL COR.

Qui no es trist, de mos dictats no cur.

Ausias March.

¡ Oh nits de amor , cuant prestament passadas !
hermosas , dolsas nits , ¡ hont sóu fugidas ?...
rahim de flors hermosas , perfumadas ,
en lo tronch del amor mateix marcidas ,
pèls vents de la tardor arrabasadas !
Presentes estau á la memoria mia !

nadar vos veig en mitj de vesllums puras,
devall un cel de amor y de armonía,
bells somnis de' or del temps de mas venturas,
dolsas y hermosas nits cuant Dèu volía!

Horas plassents, imatges deliciosas,
puras visions en mitj de sa impuresa,
¿perqué veniu inquietas, vagarosas,
á voltejar entorn de ma viudesa
com un axam de blancas mariposas?

Nits ab lo encens de amor embalsamadas,
dolsas penyoras per mon dol perdudas,
játsia en sòn fons lo cor vos tè guardadas,
¿perqué, nits d' or y rosa, sóu vingudas
si del bon temps en brassos sóu anadas?

¡O amor de amors! Dolsos recorts, ma aymia!
¡Horas en tostemps breus, horas serenas,
en que al finar la blanca llum del dia
mos dits jugaban ab tas negras trenas
y mos ulls en tos ulls jo sumergia!

Y mon front en ton seno reclinava,
y fartava mos ulls en ta hermosura,
y lo brujit del bes que jo 't donava
entre 'l raig darrerrench de sa llum pura
lo fugitiu crepúscul sen' portava.

O bé á tos peus en éxtasis, sentia,
tot enfrenant del cor encés las olas,
com ta boca dolsísima 'm llegia
ab musical y tendre melodia
los bells cantars lamartinians d' Arolas.

¡Dolsas, rosadas nits de plers y amor!
Com lo ble viu del flam, de amor viviam,

embriachs de pler, fosos en un los cors,
nits en que 'ls dos de sobra amor teniam
per ferne almoyna á tots los amadors.

Rosadas nits, que embadalit pasava
de genolls á tos peus, la má en lo cor,
á la llum de tos ulls que flamejava
y que ta cambra tota il-luminava
fent de ella un niu ruent de sol y amor.

De mon cor obehint la dolsa veu,
prestantne á ta bellesa vasallatge,
vivint de tu, nudrintme ab lo amor teu,
jo venia envers tu, com en romiatge
vers la vérge del herm va lo romeu.

Y llavors á tos peus me agenollava
sentint bátrer mon cor dintre mon pit,
mon cor, mon pobre cor, que jo escoltava,
per ser l' hora en que en ell lo amor cantava
un himne sant per mi tan sols escrit.

Mos llavis en tos llavis, la alegria
fuetjava mon pit sedent de pler,
y ¡dols recort! bátrer ton cor, ma aymia,
sota 'l palmell de la mia má sentia
com pardalet en má del auceller.

Visions de amor, que ensemps totas sortiu,
entre perfums banyantvos y entre galas,
de un sol passat recort, y á mi veniu
com un vol de aucellets batent sas alas
que surten tots á un temps del mateix niu;

Horas plassents, imatges voluptuosas,
visions que umplireu lo meu cor un jorn,
¿perqué veniu inquietas, vagarosas,

com un axam de blancas mariposas
á voltejar de ma viudesa entorn?

Fugiu, fugiu, imatges escapadas
per mon torment del cel de mon deport!
¡ Massa foreu un jorn del cor amadas !
¡ Fugiu, fugiu, que es negra avuy ma sort!
ó si habeu de tornar altras vegadas,
plagués á Dèu que mon pensar fós mort! (1).

VICTOR BALAGUER.

Génova 14 juliol de 1859.

(1) Vers de Ausias March.

RUBRICA ALFABÉTICA

DELS NOMS DELS AUTÒRS,

AB SAS COMPOSICIONS RESPECTIVAS.

Advertencia del editor.	5
ANGELON, <i>Manuel.</i>	
Agravis y venjansas.	28
AMER, <i>Miquel Victoriá.</i>	
Es meu llibre.	78
Lo Vall de Josafat	147
M'esperansa.	187
Desitj.	223
ANGLASELL, <i>M.</i>	
Lo primer disgust.	121
BALAGUER, <i>Víctor.</i>	
Salm de amor.	7
¡Desperta ferro!	67
Lo cant den Garibaldi.	98
A don Lluís Cutchet.	129
Homenaje y recort al Exem. senyor don Bal- domero Espartero.	178
Cant del Almogavar.	194
Albada.	220
Ausias March.	304
Tristesas del cor.	315
BALDOVÍ, <i>Jose Bernat.</i>	
Carta de Sento Beseroles á Pascualo Ratolí.	46
A la Reyna de Espanya Isabel segona.	141

BRIZ, *Francisco.*

La Filla perduda.	250
Lo Duch y la Villana.	271
Cadenas d' or.	283

BOIX, *Vicente.*

Lo Trovador del Turia.	12
--------------------------------	----

CLAVÉ, *J. Anselmo.*

Las Flors de Maig.	26
Las Ninas del Ter.	102
La Nina dels ulls blaus.	186
Lo pom de flors.	228
Cap al tart.	240

CUTCHET, *Lluís.*

Idealisme y positivisme.	111
----------------------------------	-----

CLARIANA, *Estanislau.*

Balada.	173
Recompensa.	196
Tribut. ¡Ta mare es morta !!	225
A Tarragona.	255

ESTRADA, *Salvador.*

Lo Fí den Carnestoltas.	15
Lo Deicidi.	110
Una llágrima.	297

FORTEZA, *Guillem.*

Al meu estimat amic Miquel Victoriá Amer.	53
---	----

FERNANDEZ, *J. A. Ferrer.*

Mon pare y Catalunya.	53
-------------------------------	----

LLOBERA, *Esteve.*

A la memoria de ma estimada mare.	26
Morir per viurer.	267

LLORENS, *Modest.*

La porta que may se tanca.	101
La creació de la dona.	232

La benedicció de la mar.	243
MASSANÉS DE GONZALEZ, <i>Marta Josepha.</i>	
Las donas catalanas.	289
La creu del terme.	300
MORERA, <i>Francisco.</i>	
Los horts vehins.	16
¿ Qui so jo ? jo te ho diré.	66
Un cabaler.	270
Lo vot secret.	279
La veu de las montanyas.	281
MILÁ, <i>Manuel.</i>	
Monserrat.	296
MUNTADAS, <i>Federich.</i>	
Cant de guerra.	297
MATA, <i>Pere.</i>	
Lo Vot cumplert.. . . .	81
MIR, <i>Antoni.</i>	
Al castell de Mur.. . . .	137
PASCUAL, <i>Eusebi.</i>	
A Barcelona, poesia dedicada á don Víctor Bala- guer y don Lluís Cutchet.. . . .	73
Fracment de un poema á la conquista de Ma- llorca.	149
A L**.. . . .	163
La Gelosía.	190
PONS, <i>Lluís G.</i>	
A la inauguració del Ferro-carril de Barcelona á Saragossa.	213
QUINTANA, <i>Albert de.</i>	
Dolor y consol.	17
Mare meba!.	55
Al Ter.	133
A mon amich don Jaume Isern y son fill Carlos	

sego de naixement.	153
Lo castell del olvit.	164
Lo Trobador Romeu. (Adeu á la patria.).	200
Fantasia.	233
La veu de Isabel I.	260

SALA, *Felip Jacinto.*

La Pastoreta.	39
-----------------------	----

SITJAR, *Joaquim.*

A mon dols pais lo hermos vall de Aro.	160
A un lloch frondos.	185
Al armonios rosinyol.	218

TORRES, *Joseph Maria.*

Ilusions tronxadas.	96
-----------------------------	----

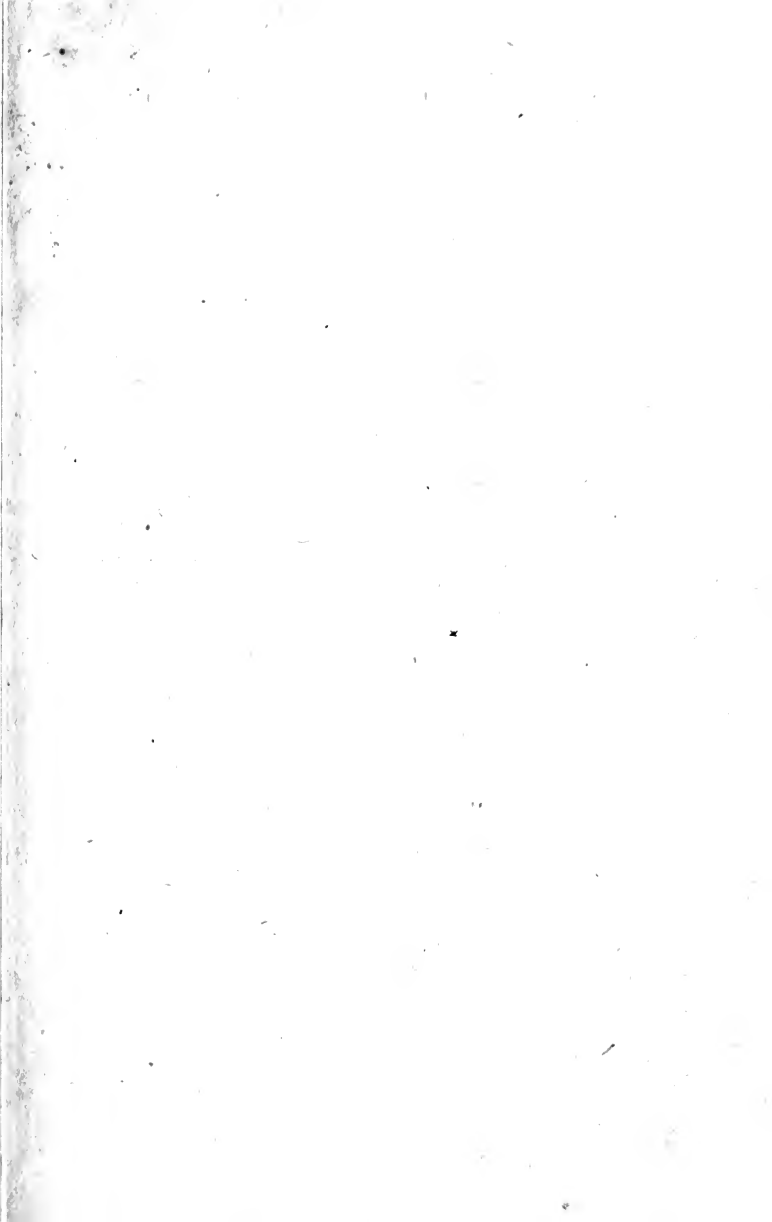
VILLAMARTIN, *Isabel de.*

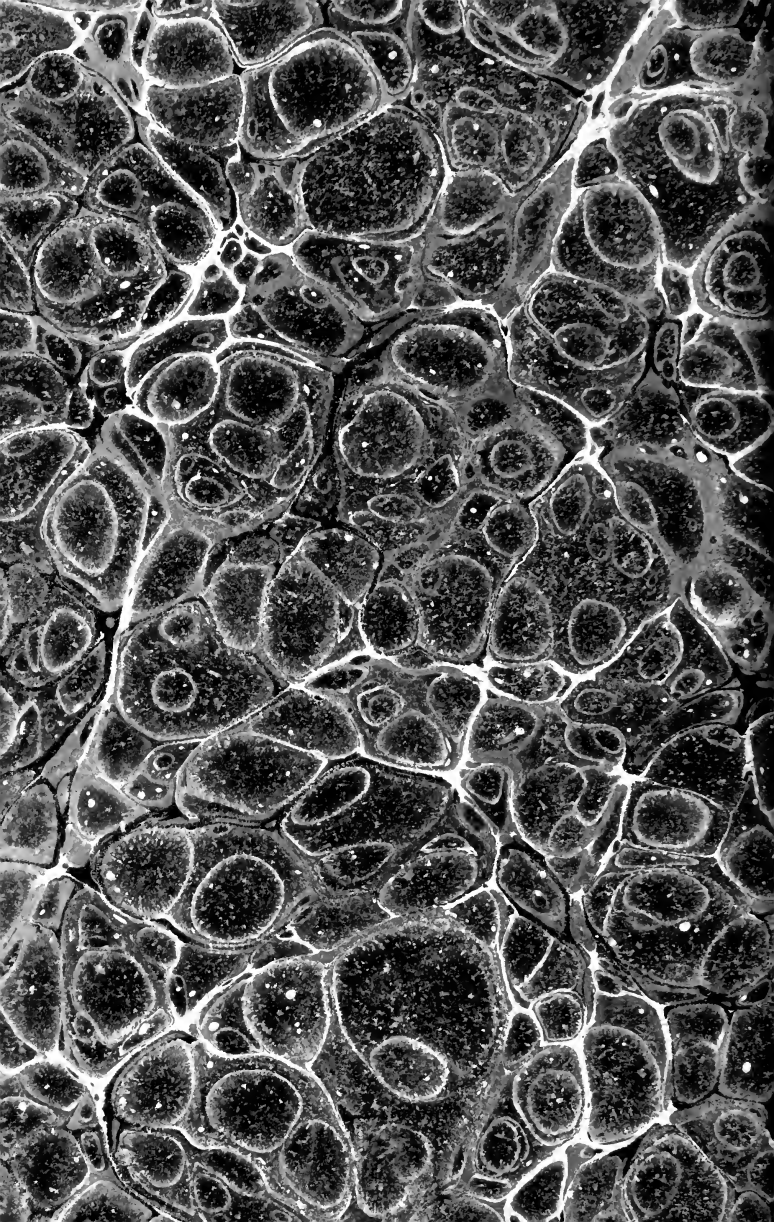
A Catalunya.	63
----------------------	----

VIDAL, *Eduardo.*

La Nina dels cabells d' or, (á mon amich Guillem Forteza).	71
--	----

PC
3929
T7

Los trovadors moderns, col.
leccio de poesia catalanas

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

